

בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

- בעניין: 1. הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל (ע"ר 580168854)
2. רופאים לזכויות אדם (ע"ר 580142214)
3. המוקד להגנת הפרט (ע"ר 580163517)
4. גישה (ע"ר 580438174)
5. עדאלה (ע"ר 580312247)

באמצעות ב"כ עוה"ד אלונה קורמן ו/או
גינאן עבדו ו/או סג'א מישרקי בראנסה
ואח' מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל

טל': 03-7733134; פקס: 03-9080588

העותרים

- ד ג נ -

1. **הכנסת**
באמצעות הלשכה המשפטית של הכנסת
משכן הכנסת, קריית בן-גוריון, ירושלים 9195016
טל': 02-6408636, פקס: 02-6496802
2. **ממשלת ישראל**
3. **ראש הממשלה**
4. **שר הביטחון**
5. **צבא הגנה לישראל**
6. **שירות הביטחון הכללי**
7. **היועצת המשפטית לממשלה**
כולם על-ידי מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה
רח' צלאח-א-דין 31, ירושלים 9711054
טל': 073-3925590, פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה לצווי ביניים ולקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן צו על תנאי המופנה למשיבים 1-7 והמורה להם לבוא וליתן טעם מדוע לא תבוטלנה ההוראות בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – תרבות ברזל), התשפ"ד-2023, שעניינן משך הוראת הכליאה הזמנית, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית, משך מניעת המפגש עם עו"ד ואופן הביקורת השיפוטית, כדלקמן:

1. מדוע לא יבוטל סעיף 10א(א) (3) שקובע "בסעיף 3(ג), במקום "96 שעות" יקראו "45 ימים" ובמקום "96 השעות האמורות" יקראו "45 הימים האמורים" ואולם, על אף האמור בסעיף קטן (א), הוראת כליאה זמנית לא תעמוד בתוקפה לתקופה העולה על 30 ימים אלא אם כן ניתנה או הוארכה על ידי קצין בדרגת רב-סרן ומעלה";
2. מדוע לא יבוטל סעיף 10א(א) (4) שקובע "בסעיף 5, במקום "מ-14 ימים" יבוא "מ-75 ימים" ובמקום "14 ימים" יקראו "75 ימים";
3. מדוע לא יבוטל סעיף 10א(א) (5) שקובע "בסעיף 6 – (א) בסעיף קטן (א), במקום "שבעה ימים" יקראו "30 ימים"; (ב) בסעיף קטן (1א), במקום "לעשרה ימים" יקראו "ל-75 ימים"

ימים"; (ג) בסעיף קטן (א2), אחרי "להאריך את התקופה האמורה בסעיף קטן (א1)" יקראו "בתקופות נוספות אשר לא יעלו על 45 ימים כל אחת" ובמקום "21 ימים" יקראו "180 ימים"

4. מדוע לא יבוטל סעיף 10א(א6) שקובע "דיונים לפי סעיפים 5 ו-6 יתקיימו שלא בנוכחות הכלוא אלא בהשתתפותו בדרך של היוועדות חזותית, ויחול לעניין זה סעיפים 15 ו-16 לחוק קיום דיונים בהיוועדות חזותית בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: על אף האמור בסעיף 15(ב2)(2) לחוק האמור, אם הכלוא אינו מיוצג, ניתן לקיים את הדיון בלא נוכחות בא כוחו; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהוראות סעיף 5(ה) לעניין קיום דיון שלא בנוכחות הכלוא או בא כוחו, ומהוראות סעיף 6 לעניין הסמכות להורות שכלוא לא ייפגש עם עורך דין."

ואלה הם הנימוקים:

פתח דבר

עניינה של עתירה זו הוא בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 מיום 18.12.23, אשר שינה באופן קיצוני את הוראות חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן: החוק), לעניין משך הוראת הכליאה הזמנית, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית, משך מניעת המפגש עם עו"ד ואופן עריכת הביקורת השיפוטית, לתקופה של ארבעה חודשים (להלן: הוראת השעה), בדרך אשר מרוקנת מתוכן את כל הערובות הפרוצדורליות להבטחת זכויותיהם של כלואים לחירות, לחיים ולשלמות הגוף.

בהתאם למצב המשפטי השורר כעת, כלואים מוחזקים בישראל ללא הליך מנהלי כלשהו בעניינם לתקופה מקסימלית של 45 ימים, במקום 96 שעות שבחוק; כלואים מוחזקים בישראל ללא ביקורת שיפוטית לתקופה מקסימלית של 75 ימים, במקום 14 ימים שבחוק; כלואים מוחזקים בישראל ללא יכולת לפגוש עורך דין לתקופה מקסימלית של 75 ימים באישור ממונה לפי החוק ושל 180 ימים באישור בית משפט, במקום 10 ו-21 ימים שבחוק, בהתאמה; הליכי ביקורת שיפוטית של כלואים אינם מתקיימים בין כותלי בתי המשפט אלא מתקיימים בדרך של היוועדות חזותית, גם כאשר הם אינם מיוצגים.

כל זאת, שעה שכל סוגיית החזקתם של הכלואים מכוח החוק נשמרת בסודיות מוחלטת, ולא מתפרסם או נמסר מידע כלשהו על-ידי המשיב מס' 5, לרבות לגבי עצם החזקתם של הכלואים. למעשה, הוראת השעה יוצרת "חור שחור" במסגרתו שלום, ביטחונם וזכויותיהם הבסיסיות ביותר של הכלואים מכוח החוק אינם מבוקרים על-ידי גורם חיצוני כלשהו במשך פרקי זמן ארוכים ובלתי סבירים, תוך יצירת חשש כבד לחייהם ולשלמות גופם.

עתירה זו מבקשת, אם כן, להעמיד לבחינה חוקתית את הוראת השעה, וזאת מהנימוק שהיא פוגעת בזכויות לחירות, לחיים, לשלמות הגוף ולהליך הוגן, באופן שאינו הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, שלא נועד לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי בעליל.

חוסר המידתיות של הוראת השעה הינו מובהק במיוחד שעה שלצד ביטול הערובות הפרוצדורליות לא עוגן כל הסדר שנועד להבטיח את שלומם של הכלואים בדרכים חלופיות, וזאת כאשר מצד אחד, המשיבים אינם חושפים ולו את מספר הכלואים שמוחזקים מכוח החוק, מסרבים למסור פרטים אודות מקומות החזקתם של כלואים, וכן מסרבים למסור פרטים אודות מספר הכלואים אשר מתים או נגרם נזק לגופם ולבריאותם במהלך כליאתם בישראל, ומצד שני, מתפרסם מידע אודות עינויים, תנאי כליאה בלתי אנושיים ומקרי מוות בקרב הכלואים מכוח החוק.

בעתירה זו, כל ההדגשות לא היו במקור, אלא אם צוין אחרת.

בקשה לצווי ביניים ולקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש להפעיל את סמכותו מכוח סעיף 19 לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, התשמ"ד-1984, וליתן צווי ביניים, ולחלופין, להורות על קיום דיון דחוף בעתירה, כדלקמן:

1. בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן צו ביניים אשר מורה למשיבים 2-6 להימנע מיישום הוראת השעה עד למתן פסק בעתירה.
2. לחלופין, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צווי ביניים המורים למשיבים 2-6: (1) להוציא לאתר ולא יאוחר מ-96 שעות ממועד הוראת הכליאה הזמנית צווי כליאה לכל הכלואים אשר עניינם טרם נבדק; (2) לקיים לאתר ולא יאוחר מ-14 יום ממועד הכליאה הליך של ביקורת שיפוטית לכל הכלואים אשר עניינם טרם נבחן על-ידי בתי המשפט; (3) לאפשר לאתר ולא יאוחר מ-7 ימים ממועד הכליאה או 10 ימים ממועד הכליאה באישור הממונה לפי החוק, או 21 יום באישור בית המשפט, מפגש עם עורכי דין אצל כל הכלואים.
3. לחלופי חלופין, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון דחוף בעתירה.
4. עניינה של עתירה זו, אשר מהווה חלק בלתי נפרד מבקשה זו על כל נספחיה, בהוראת שעה מיום 18.12.23 אשר פוגעת באופן אנוש בזכויותיהם של מי שכלואים בישראל מכוח החוק הן לפי המשפט הישראלי והן לפי המשפט הבינלאומי, תוך יצירת משטר של מעצרים שרירותיים ואף העלמה כפויה, אשר אסורים לפי המשפט הבינלאומי.
5. למעשה, מאז שהחלה מלחמת חרבות-ברזל, מאות ואולי אף אלפי כלואים מעזה הוחזקו ומוחזקים בתנאים של ניתוק מוחלט מן העולם החיצון, כאשר הוראת השעה מסדירה חלק מהתנאים לניתוקם מן העולם.
6. הוראת השעה שוללת את הזכות שלא להיות נתון לטעויות בשיקול דעת, בדרך של ביטול כל ההגנות הפרוצדורליות שבחוק: הארכת משך הזמן להוצאת צו כליאה לאחר שימוע, הארכת משך הזמן לביקורת שיפוטית, מניעת מפגש עם עורך דין והגבלת הביקורת השיפוטית להיוועדות חזותית.

7. הסדר משפטי זה חמור במיוחד שעה שאין דיווח אודות מספר הכלואים, יש סירוב למסור מידע אודות עצם החזקתם ותנאי החזקתם של הכלואים, מתפרסם מידע רשמי אודות מקרי מוות, ומצטברות עדויות על עינויים ועל תנאי כליאה בלתי אנושיים.
8. תוקפה של הוראת השעה הוא ארבעה חודשים מיום 18.12.23. נכון למועד הגשת העתירה, חלפה מחצית מהתקופה.
9. צווי ביניים ולחלופין קיום דיון דחוף מבוקשים בזאת, אם כן, מאחר שאי מתן צו ביניים או קיום דיון דחוף, משמעותם קבלת המצב הקיים ואי קיום ביקורת שיפוטית.

ואלה הם נימוקי העתירה:

א. הצדדים

1. העותרים מס' 1-5 הם ארגוני זכויות אדם בישראל אשר פועלים למען זכויות אדם של אנשים אשר חיים בישראל ובשטחים שבשליטתה, מזה מספר עשורים.
2. המשיבה מס' 1, הכנסת, היא הרשות המחוקקת של מדינת ישראל, פועלת מכוח חוק יסוד: הכנסת (להלן: הכנסת). הוראת השעה במרכזה של עתירה זו מעוגנת בחקיקה ראשית של הכנסת.
3. המשיבה מס' 2, ממשלת ישראל, היא הרשות המבצעת של מדינת ישראל, פועלת מכוח חוק יסוד: הממשלה (להלן: הממשלה). למרותה של הממשלה נתונים צבא הגנה לישראל ושירות הביטחון הכללי, המשיבים מס' 4-5, בהתאמה, לפי חוק יסוד: הצבא ולפי חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002 (להלן: חוק השב"כ). הוראת השעה התקבלה על בסיס הצעת חוק של הממשלה.
4. המשיב מס' 3, ראש הממשלה, עומד בראשות הממשלה (להלן: ראש הממשלה). בין יתר תפקידיו, משיב זה הוא השר הממונה מטעם הממשלה על שירות הביטחון הכללי לפי סעיף 4(ב) לחוק השב"כ. נציגי משרדו לקחו חלק בדיון שקדם לתיקון החוק בתאריך 18.12.23, והוא מי שחתום על הצעת החוק הממשלתית שעל בסיסה התקבלה הוראת השעה.
5. המשיב מס' 4, שר הביטחון (להלן: שר הביטחון). משיב זה ממונה על משרד הביטחון, שאמון על עיצוב יעדי הביטחון הלאומי ועל מימושם. בין יתר תפקידיו, משיב זה הוא השר הממונה מטעם הממשלה על צבא הגנה לישראל לפי סעיף 2(ב) לחוק יסוד: הצבא, והוא השר הממונה על ביצועו של החוק. נציגי משרדו לקחו חלק בדיון שקדם לתיקון החוק בתאריך 18.12.23, והוא מי שחתום על הצעת החוק הממשלתית שעל בסיסה התקבלה הוראת השעה, לצידו של ראש הממשלה.
6. המשיב מס' 5, הינו צבא הגנה לישראל, צבאה של מדינת ישראל, פועל מכוח חוק יסוד: הצבא (להלן: צה"ל). בין היתר, משיב זה אמון על יישום החוק, לצידו של שירות הביטחון הכללי. ראש

תחום לוחמים בלתי חוקיים בפרקליטות הצבאית לקח חלק בדיון שקדם לתיקון החוק בתאריך 18.12.23.

7. **המשיב מס' 6**, הינו שירות הביטחון הכללי (להלן: השב"כ), פועל מכוח השב"כ. בין היתר, משיב זה אמון על יישום החוק, לצידו של צה"ל.

8. **המשיבה מס' 7**, היא היועצת המשפטית לממשלה, עומדת בראש המערכת המשפטית של הרשות המבצעת והשירות המשפטי הציבורי (להלן: היועצת המשפטית לממשלה). בתוך כך, היועצת המשפטית לממשלה אמונה על ייעוץ בהכנת חקיקה המוגשת על ידי הממשלה לכנסת ובחינת השתלבותה כחוק, במשפט החל בישראל. בדיון בתצעת החוק נכחו שלוש נציגות של המחלקה למשפט פלילי במערך ייעוץ וחקיקה, אשר הציגו את השינויים הנדרשים בחוק.

ב. התשתית העובדתית

1.1. הרקע לחוק

9. ביום 4.3.2002 התקבל החוק בכנסת.

10. לפי דברי ההסבר לחוק, מטרת החוק היא לאפשר כליאה של אנשי כוח אויב שלעמדת מדינת ישראל לא נכנסים תחת הקטגוריה של שבויי מלחמה, מצד אחד, ולהבטיח את זכויותיהם של הכלואים מכוח החוק, מצד שני. וזאת, על רקע פסיקת בית המשפט בדנ"פ 7084/97 **פלונים נגד שר הביטחון**, פ"ד נד(1) 721 (2000), שם נקבע כי לא ניתן להחזיק אדם במעצר לצורכי שחרור שבויים ונעדרים:

"החוק המוצע בא לעגן את הסמכות, העולה בקנה אחד עם הוראות המשפט הבין-לאומי ההומניטרי, לכלוא איש כוח אויב שאינו שבוי מלחמה, עד לתום פעולות האיבה בין מדינת ישראל לבין אותו כוח.

כמו כן בא החוק המוצע להבטיח, בין השאר, כי כליאתו של איש כוח אויב כאמור תעמוד לביקורת שיפוטית ותיבחן בעיון תקופתי, וכי הכלוא יזכה לתנאי כליאה הולמים, שלא יפגעו בכבודו ובבריאותו."

11. עם חקיקת החוק, נטען כי החוק יוצר קטגוריה משפטית חדשה של "לוחמים בלתי חוקיים" אשר אינה עולה בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי, במסגרתו אדם אשר מוחזק על-ידי האויב יכול להיות "תושב מוגן" או "שבוי מלחמה", וזו עמדת העותרים. עתירה זו לא תוקפת את החוק אלא את הוראת השעה ומשום כך ייעשה שימוש במונח "לוחמים בלתי חוקיים".

12. במסגרת ע"פ 6659/06 **פלוני נ' מדינת ישראל**, סב(4) 329 (2008), נדרש בית המשפט העליון לחוקתיות החוק ביחס לתקופות שמעוגנות בו (להלן: פסק דין בעניין חוקתיות החוק) הן התקופות שעתירה זו מבקשת להשיב לתוקף, ופסק כי החוק, על התקופות המנויות בו, הוא חוק אשר פוגע פגיעה משמעותית בחירותם של עצורים, ואולם מאחר שהוא נועד לחול במצבי לחימה, ההסדרים המעוגנים בו לעניין משך הוצאת צו כליאה, משך הזמן לביקורת שיפוטית, ומשך מניעת המפגש עם עו"ד, הם מידתיים, וכי בכל מקרה, יש לפעול לשם צמצום התקופות:

"ייאמר מיד כי סמכויות המעצר הקבועות בחוק פוגעות פגיעה משמעותית, ואף קשה, בחירותו האישית של העצור. פגיעה זו מוצדקת בנסיבות מתאימות לשם הגנה על בטחון המדינה. עם זאת, נוכח עוצמת הפגיעה בחירות האישית ובהתחשב בחריגותם של אמצעי המעצר הקבועים בחוק, יש לעשות מאמץ פרשני על-מנת לצמצם ככל הניתן את הפגיעה בזכות לחירות כך שתהא מידתית לצורך השגת התכלית הביטחונית ולא מעבר לכך.

...

כפי שצוין לעיל, החוק נועד לחול, בין היתר, בנסיבות בהן מתקיים מצב לחימה בשטח שאינו ישראלי, במסגרתו עשויים לפול בידי כוחות הצבא מספר גדול יחסית של לוחמי אויב. בהתחשב בנסיבות ייחודיות אלה, איננו רואים לקבוע כי תקופת הזמן המירבית של 14 ימים לעריכת ביקורת שיפוטית ראשונה על צו המעצר, תורגת ממתחם המידתיות באופן המצדיק את התערבותנו לקיצור התקופה המירבית הקבועה בחוק. יחד עם זאת, ראוי להדגיש כי תקופת הזמן הקבועה בחוק היא תקופה מירבית ואינה פוטרת את המדינה מלעשות מאמץ כדי להביא את העצור לביקורת שיפוטית ראשונה במועד המוקדם ביותר האפשרי בהתחשב במכלול נסיבות העניין.

...

בהתחשב בתכליתו הביטחונית של חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, ובהתחשב בכך שהחוק האמור נועד לחול במצבי לחימה מתמשכים ואף בנסיבות בהם כוחות הצבא נלחמים בשטח שאינו בשליטת ישראל, אין לומר כי פרק-זמן מירבי של שבעה ימים למניעת מפגש של עצור עם עורך-דין כאשר צרכי הביטחון מחייבים זאת, תורג ממתחם המידתיות...."

2.2. הרקע להוראת השעה

13. בתאריך 7.10.23 התעוררה מדינת ישראל למתקפה רצחנית מצידם של מספר ארגוני טרור מרצועת עזה, אשר חדרו לשטחה של מדינת ישראל, וביצעו שורה של פשעי מלחמה. חלק מפשעי המלחמה, החזקת בני ערובה ועינויים, עודם מתרחשים נכון למועד כתיבת שורות אלו.

14. בתאריך 8.10.23 החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות בהתאם לסעיף 40(ג) לחוק יסוד: הממשלה.

15. בתאריך 9.10.23 פורסם צו כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (קביעת מקום כליאה)(הוראת שעה), התשפ"ד - 2023, חתום על-ידי שר הביטחון, לפיו "המחנה הצבאי "שדה תימן" על המיתקנים שבו, הוא מקום כליאה להחזקת לוחמים בלתי חוקיים". לפי צו זה, תוקפו היה עשרה שבועות מיום פרסומו.

16. בתאריך 10.10.23 הכריזה הממשלה, כי ההחלטה לנקוט בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40(א) לחוק יסוד: הממשלה, מצריכה שינויים בתחולת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002, לפי סעיף 10א(א) לחוק.

17. בתאריך 13.10.23 פורסמו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות), התשפ"ד-2023 (להלן: תקנות שעת חירום), אשר האריכו את המועדים הקבועים בחוק לעניין משך הוראת הכליאה הזמנית, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית, משך מניעת המפגש עם עו"ד, כך: משך הוראת הכליאה הזמנית הוארך ל-21 ימים במקום 96 שעות שקבועות בחוק, משך הזמן לביקורת שיפוטית הוארך ל-30 ימים מיום הכליאה במקום 14 ימים שקבועים בחוק, משך מניעת המפגש עם עו"ד הוארך ל-21 ימים מיום הכליאה במקום 7 ימים שקבועים בחוק, כאשר הממונה רשאי להאריך את מניעת המפגש עד 28 ימים מיום הכליאה במקום 10 ימים בחוק, ושופט בית המשפט המחוזי רשאי להאריך את מניעת המפגש עד 45 ימים מיום הכליאה במקום 21 ימים בחוק, בהתקיים התנאים שבחוק.

****העתק תקנות שעת חירום מיום 13.10.23 מצ"ב לעתירה כנספח 1/ע**

18. בהמשך לכך, בתאריך 13.10.23 הכריזה הממשלה פעם נוספת על הפעלת סעיף 10א לחוק, בשים לב לשינויים שהותקנו בתקנות שעת חירום.

19. בתאריך 26.10.23 פורסם תיקון לתקנות שעת חירום, ובו הארכה נוספת של המועדים, וכן עיגון הוראה כי הביקורת השיפוטית תתקיים בדרך של היוועדות חזותית, גם אם הכלוא אינו מיוצג. משך הוראת הכליאה הזמנית הוארך ל-30 ימים במקום 96 שעות שקבועות בחוק, משך הזמן לביקורת שיפוטית הוארך ל-45 ימים מיום הכליאה במקום 14 ימים שקבועים בחוק, משך מניעת המפגש עם עו"ד הוארך ל-28 ימים מיום הכליאה במקום 7 ימים שקבועים בחוק, כאשר הממונה רשאי להאריך את מניעת המפגש עד 45 ימים מיום הכליאה במקום 10 ימים בחוק, ושופט בית המשפט המחוזי רשאי להאריך את מניעת המפגש עד 60 ימים מיום הכליאה במקום 21 ימים בחוק, בהתקיים התנאים שבחוק.

****העתק תיקון ראשון לתקנות שעת חירום מיום 26.10.23 מצ"ב לעתירה כנספח 2/ע**

20. בהמשך לכך, בתאריך 26.10.23 הכריזה הממשלה פעם נוספת על הפעלת סעיף 10א לחוק, בשים לב לשינויים שהותקנו.

21. בתאריך 5.12.23 פורסם תיקון שני לתקנות שעת חירום, ובו הארכה נוספת של המועדים. משך הוראת הכליאה הזמנית הוארך ל-42 ימים במקום 96 שעות שקבועות בחוק, ולצד זאת נקבע כי הסמכות להורות על כליאה זמנית לתקופה העולה על 30 ימים נתונה לקצין בדרגת רב סרן. משך מניעת המפגש עם עו"ד, באישור בית משפט, הוארך ל-80 ימים במקום 21 ימים בחוק.

****העתק תיקון שני לתקנות שעת חירום מיום 5.12.23 מצ"ב לעתירה כנספח 3/ע**

22. בהמשך לכך, בתאריך 5.12.23 הכריזה הממשלה פעם נוספת על הפעלת סעיף 10א לחוק, בשים לב לשינויים שהותקנו.

23. בתאריך 18.12.23 פורסם תיקון לצו כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (קביעת מקום כליאה)(הוראת שעה), התשפ"ד-2023, במסגרתו הצו מיום 9.10.23 הוארך עד יום 29.2.24.

ב.3. הליך החקיקה

24. בתאריך 11.12.23 פורסמה הצעת חוק מטעם הממשלה, הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה-חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 (הצעות חוק הממשלה – 1690, 11.12.2023)(להלן: הצעת החוק), והיא הונחה על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה.

25. הצעת החוק כללה תיקון קבע לסעיף 10א וכן עיגון בחוק של תקנות שעת החירום, תוך הארכה נוספת של המועדים שנקבעו בתקנות שעת החירום, כך שמשך הוראת הכליאה הזמנית יעמוד על 45 ימים, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית יעמוד על 75 ימים, וזו תיעשה בדרך של היוועדות חזותית, גם כאשר הכלוא אינו מיוצג, ומשך מניעת המפגש יעמוד על 75 ימים באישור הממונה לפי החוק, ועל תקופה מצטברת של 180 ימים באישור בימ"ש.

26. בדברי ההסבר להצעת החוק נכתב כי "הגידול המשמעותי בכמות הכלואים משפיע הן על מועדי הכליאה והן על המועדים לעניין מניעת מפגש של הכלוא עם עורך דינו, כפי שיפורט להלן". ביחס למשך הוראת הכליאה הזמנית נכתב כי "מספרם הרב של הלוחמים הבלתי חוקיים מצריך הארכה זו, שכן טרם הוצאת הצו הקבוע נערך שימוע לכלוא ובחינה פרטנית ומעמיקה של עניינו, ורק לאחר מכן מתקבלת החלטה. מדובר בהליך ארוך ומורכב, ולנוכח מספרם חסר התקדים של הכלואים נדרש להאריך את המועד האמור." ביחס למשך הזמן עד לביקורת שיפוטית נכתב, "תקופה זו נדרשת כדי לאפשר די זמן ממועד הוצאת צו הכליאה הקבוע ועד למועד שבו עניינו של הכלוא חייב להידון לפני שופט בית המשפט המחוזי. זאת, בשים לב לצורך לבחון כל תיק על המידע הפרטני המבסס את צו הכליאה בו, לערוך השלמות נדרשות ולחסיק לקיים בפועל את הדיונים הרבים בבית המשפט המחוזי." ביחס למניעת מפגש עם עו"ד נכתב כי, "פרקי זמן אלה נדרשים בשל מצב הלחימה הקיים, ולנוכח המספר הרב של הלוחמים הבלתי חוקיים. תקירות הלוחמים הבלתי חוקיים הן חקירות מורכבות, אשר עולה מהן מידע חיוני לביטחון המדינה ולצורך מניעת סיכון לחיי אדם. לפיכך, כדי לממש את מטרות החקירה והחוק על הצד הטוב ביותר, ובהתאם לצרכים ששוקפו בהקשר זה על ידי גורמי הביטחון, נמצא כי מניעת מפגש בהתאם לתקופות המוצעות היא חיונית ומוצע לעגנה כאמור בהוראת השעה." ביחס להיוועדות חזותית נכתב, "ישנם לוחמים בלתי חוקיים רבים הכלואים במיתקנים שונים של שירות בתי הסוהר ויש קושי מהותי להסיע את כולם לדיונים באולמות בתי המשפט, בשל כמות הכלואים, מסוכנותם הרבה, מורכבות השינוע שלהם, העומס שמוטל על שירות בתי הסוהר בתקופה זו ומצב הלחימה שבו אנו מצויים בימים אלה."

27. בתאריך 14.12.23 התקיים דיון לקראת קריאה ראשונה במליאה. את הצעת החוק הציג שר האנרגיה והתשתיות במקום שר הביטחון, ואלו היו דבריו:

"... כבר בתחילת המלחמה עלה הצורך לקבוע הסדרים ייחודיים בנסיבות החריגות שבמסגרתן נתפסו מחבלים רבים העונים להגדרת לב"ח בחוק, ושהיו מעורבים במתקפת 7 באוקטובר. לפיכך, התקינה הממשלה, מכוח סמכותה שבחוק חוק-יסוד: הממשלה, תקנות שעת חירום ייעודיות שעיקרן הורדת הדרג המאשר את החזקת הלב"ח והארכת המועדים הקבועים בחוק להבאה בפני שופט או למניעת מפגש עם עורך דין.

בהמשך, לאחר שהחל התמרון הקרקעי של צה"ל בשטח רצועת עזה, שבמסגרתו נתפסו מאות לבי"חים שהובאו לחקירה בישראל, נדרשו התאמות נוספות לנוכח צורכי הלחימה, ובכלל זה הארכה נוספת של המועדים, ונעשו תיקונים מתאימים לתקנות שעת החירום.

תקנות שעת חירום האמורות צפויות לפקוע בתחילת ינואר 2024, ולפיכך, במסגרת הצעת החוק המובאת לאישור הכנסת, מוצע לעגן את ההסדרים שנקבעו בתקנות שעת החירום בחקיקה שתהיה בגדר הוראת עעה לתקופה של ארבעה חודשים. במסגרת הצעת החוק בוצעו התאמות נוספות, ובכלל זה הארכה נוספת של חלק מהמועדים, כגון הארכת התקופה שבה ניתן למנוע מפגש עם עורך דין."

28. בתום הצגת הדברים, חברי הכנסת שנכחו קיימו דיון בבחירות לרשויות המקומיות.

29. לאחר מכן, התקיימה הצבעה אם להעביר את הצעת החוק לוועדת החוץ והביטחון. שניים עשר חברי כנסת הצביעו בעד, לא היו נמנעים ולא היו מתנגדים. הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה והועברה לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה השנייה והשלישית.

****העתק דיון בהצעת החוק במליאה מיום 14.12.23 מצ"ב לעתירה כנספח 4/ע**

30. בתאריך 18.12.23 התקיים בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת דיון הכנה של הצעת החוק לקריאה השנייה והשלישית (להלן: דיון בהצעת החוק). בדיון זה נכחו חברי הוועדה, חבר הכנסת משה סעדה, נציגה ממשרד ראש הממשלה, שני נציגים ממשרד הביטחון, ובכלל זה ראש תחום לוחמים בלתי חוקיים בפרקליטות הצבאית, שלוש נציגות מהמחלקה למשפט פלילי ייעוץ וחקיקה, נציגה מפרקליטות אזרחית דרום ונציג לשכת עורכי הדין, והוא נמשך שעה.

31. בדיון זה הוצגה הצעת החוק, ונענו שאלותיהם של חברי הוועדה ושל חבר הכנסת משה סעדה ביחס לצורך לקיים הליך של ביקורת שיפוטית ולאפשר מפגש עם עו"ד למי שכלואים מכוח החוק. חברי הכנסת שנכחו בדיון סברו כי יש לשלול זכויות אלו לאורך כל תקופת הלחימה.

****העתק פרוטוקול דיון בהצעת החוק מיום 18.12.23 בוועדת החוץ והביטחון מצ"ב לעתירה כנספח 5/ע**

32. בהתאם לפרוטוקול הדיון, בהמשך לדיון הפומבי התקיים דיון סגור. בהתאם לדברים שנאמרו בדיון הפומבי על-ידי ראש תחום לוחמים בלתי חוקיים בפרקליטות הצבאית, נציג מטעם משרד הביטחון, ניתן היה להבין כי בדיון הסגור יימסרו פרטים אודות מספר הכלואים שמוחזקים מכוח החוק והמאפיינים שלהם:

"לגבי עניין ההיקפים והאוכלוסייה, נוכל לפרט בדיון הסגור, שחברי הכנסת יוכלו להבין מי האוכלוסייה שאנחנו מדברים עליה" (פרוטוקול הדיון, עמ' 18)

33. עוד באותו יום, הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ושלישית. הצעת החוק התקבלה, לפרק זמן של ארבעה חודשים, לאחר שתשעה חברי כנסת הצביעו בעד הצעת החוק. לא היו מתנגדים ולא היו נמנעים.

ב.4. ברקע הוראת השעה – מספר לא ידוע של מקרי מוות, עינויים והעלמה כפויה

34. למרות ניתוקם של הכלואים מן העולם החיצון במהלך כליאתם, ההודעות הרשמיות של דובר צה"ל והעדויות של כלואים ששחררו לעזה שופכים אור על שורה של הפרות אשר עולות כדי סיכון ממשי לחייהם של הכלואים, לבריאותם ולשלמות גופם ונפשם.

35. הן לפי העדויות והן לפי הודעות דובר צה"ל, בשדה תימן היו מקרי מוות של כלואים. בעוד שלכלואים ששחררו אין אפשרות לשפוך אור על תמונת המצב הרחבה, והם לכל היותר יכולים לדעת מי מת במקבץ הכלואים שהם הוחזקו בתוכו, צה"ל וגורמי המדינה מסרבים למסור את המספר המדויק של מקרי המוות. סירוב זה מעורר את החשש שמא מדובר במקרים רבים, יתכן אף עשרות. בקשותיו של העותר מס' 2 לקבל מידע אודות מספר מקרי המוות טרם זכו למענה.

****העתק בקשות העותר מס' 2 מצ"ב לעתירה כנספח 6/ע**

36. בנוסף לכך, עמדת המדינה היא כי אינה מחויבת במסירת מידע לדורשי מידע כמו העותרים לגבי עצם כליאתם של אנשים מסוימים כמו גם לגבי מקומות כליאתם. בהינתן זאת, המעצר בתנאי ניתוק מן העולם הופך להעלמה כפויה.

****העתק תגובת המדינה ללא נספחים בבג"ץ 9021/23 מצ"ב לעתירה כנספח 7/ע**

37. עדויות של כלואים אשר שוחררו לעזה, אשר פורסמו בתקשורת, כמו גם "מקור" של עיתון הארץ, מלמדים על כליאה בתנאים בלתי אנושיים אשר עולים כדי עינויים: כלואים מוחזקים כל העת, במשך ימים עד שבועות, כשעיניהם מכוסות וידיהם אזוקות באזיקוני פלסטיק, במצב של כריעה על הברכיים משך 20 שעות ביממה, כאשר מי שזז או מדבר נענש, הם ישנים על מזרנים דקים, דמויי מזרני יוגה, חלק מהפציעות של הכלואים מזדהמות, גם אנשים חולים מופקדים ללא טיפול רפואי, וישנם מקרי מוות (הגר שיזף, מספר העזתים הכלואים בישראל עלה בכ-150% בחודש; תיילים מתעללים בעצורים, הארץ, 2.1.2024)(להלן: הארץ), יובל אברהם, "20 שעות על הברכיים. מי שזז, מוכה". אזרח מעזה על המעצר בישראל, שיחה מקומית, 3.1.2024 (להלן: שיחה מקומית), Miriam Berger and Hajar Harb, Gazan, prisoners describe abuse at secretive Israeli detention sites, **The Washington Post**, 11.1.24 (להלן: וושינגטון פוסט).

38. בנוסף, קיימות עדויות לפיהן הכלואים נתונים לענישה מצידם של חיילים במתקן הכליאה, בדמות אלימות פיזית, מניעת אוכל והשמה בתנחות מכאיבות. בנוסף לכך, כלואים נתונים לאלימות ולאיומים מצידם של חוקרים במהלך החקירות. לפי עדותו של ג'יהאד חמודה שפורסמה בווישינגטון פוסט, חוקרים הרביצו לו כשהוא הכחיש שיוך לחמאס, כאשר אחד מהחוקרים החזיק סכין ואיים לחתוך לו אצבע אם לא יודה בהתזקת נשק.

39. בתאריך 23.1.24 התפרסמה עדותו של חמיס אלברדיני, בן 55, שהיה כלוא בישראל, אשר דיווח על אלימות קשה ועל פצעים עמוקים באזור מפרקי הידיים שנצפו על-ידי הכתבים על ידיו של אלברדיני ועל ידיהם של כלואים נוספים שרואיינו על-ידי הכתבים. לצד דיווחים אלו, פורסם כי מהכלואים נמנעו אוכל, שתייה, שירותים וכי הם היו נתונים ליחס אכזרי ומשפיל, שכלל

החזקה בקור ומניעת שינה (Matt Bradley, Mo Abbas and Lawahez Jabari, Torture allegations spiked in Israel jails after Oct.7, as one group warns jailers seek 'revenge', NBC News, 23.1.24).

40. עוד באותו יום, התפרסמה עדותו של מג'די אל דריני בן 50, אשר היה כלוא בישראל במשך 40 ימים כשידיו אזוקות, עיניו מכוסות, והוא ישוב על הברכיים, ללא יכולת לזוז, כמעט כל הזמן. הוא דיווח כי האיזוק גרם לחתכים במפרקי הידיים שהותירו פצעים ושבסופו של דבר הזדהמו, וכי היו מכים אותו ואת מי שהיו כלואים אותו עם מקל וכי קיללו אותם (Raja Abdulrahim, Stripped, Beaten or Vanished: Israel's Treatment of Gaza Detainees Raises Alarm, The New York Times, 23.1.24)

41. מהמתואר לעיל עולה תמונה מדאיגה ביותר. קיימות עדויות ברורות ממקורות שונים לפיה הכלואים לפי החוק נתונים ליחס לא אנושי אשר כבר עתה הוביל לפגיעות קשות בכלואים ולמקרי מוות. במצב דברים זה פיקוח ובקרה חיצוניים והדוקים הכרחיים לשם המשך קיומו של שלטון חוק.

5.5. יישום הוראת השעה – גודל קבוצת הכלואים ומאפייניהם

42. לעותרים לא ידוע המספר המדויק של הכלואים בישראל נכון לכתובת שורות אלו, אלא תמונת מצב חלקית ביותר, כפי שהיא באה לידי ביטוי בפרסומים רשמיים של שירות בתי הסוהר, בדברי ההסבר להצעת החוק ובדיונים הפומביים שהתקיימו. וזאת, מאחר שבשונה משירות בתי הסוהר, צה"ל אינו מפרסם נתונים אודות מספר הכלואים מכוח החוק בישראל.

43. בהתאם לדברי ההסבר להצעת החוק מיום 11.12.23, "עוד בתחילת הלחימה וטרם תחילת התמרון הקרקעי ברצועת עזה, נעצרו לוחמים בלתי חוקיים רבים שנכנסו למדינת ישראל במהלך אירועי 7 באוקטובר. עד כה, התמרון הקרקעי הביא למעצר של מאות רבות של כלואים נוספים מכוח החוק, ועם המשך התמרון מספר זה צפוי להמשיך לגדול".

44. גם בדבריו של שר האנרגיה והתשתיות שהציג את הצעת החוק במליאת הכנסת בתאריך 14.12.23, נמסר כי בישראל מוחזקים מאות לוחמים בלתי חוקיים.

45. בדיון בהצעת החוק, חבר הכנסת משה סעדה ציין כי נמסר לו שבישראל מוחזקים כ-2000 כלואים (פרוטוקול הדיון, בעמ' 9) וחבר הכנסת משה טור פז ציין כי "80% נתפסו בעזה במהלך הלחימה".

46. נציגת המחלקה למשפט פלילי ביעוץ וחקיקה ציינה כי כ-100 כלואים נמצאים במסלול הפלילי (פרוטוקול הדיון, בעמ' 9). נציגה נוספת של המחלקה למשפט פלילי ביעוץ וחקיקה ציינה כי "הרוב המוחלט של האנשים שעונים להגדרה הזו של לוחם בלתי חוקי ונמצאים תחת המסלול הזה, בשונה מהמסלול הפלילי, רובם המוחלט לא מה-7 באוקטובר" (פרוטוקול הדיון, בעמ' 9).

47. על פי נתוני שירות בתי הסוהר, אשר גם מתקניו משמשים לכליאת הכלואים מכוח החוק, כפי שהועברו לעותר מס' 3, נכון לתאריך 1.2.24, מוחזקים בשירות בתי הסוהר 606 "לוחמים בלתי חוקיים". בהתאם לדוח הרבעוני שמתפרסם על-ידי שירות בתי הסוהר ואשר כולל את מספר

הכלואים לפי החוק, וכן חלוקה מגדרית וגילית שלהם, ניתן לראות כי לאורך החודשים חלה עלייה, וכי מספר הכלואים הגדול ביותר היה בסוף חודש דצמבר:

דצמבר	נובמבר	אוקטובר	
573	247	94	בגירים
10	3	5	קטינים בני 16-18
-	-	1	קטינים בני פחות מ-16
42	10	-	נשים בגירות
1	-	-	קטינות בנות 16-18
-	-	-	קטינות בנות פחות מ-16
626	260	100	סה"כ

48. בדומה לכך, אין בידי העותרים מידע ביחס למאפיינים של הכלואים מכוח החוק, ואולם ממעט המידע הרשמי שפורסם, ניתן לקבוע ללא ספק כי חלק מהכלואים לפי החוק מוחזרים לעזה מסיבות שונות.

49. לפי הודעה רשמית של דובר צה"ל, שדה תימן נועד לתשאל ולסינון ראשוני של עצורים, עד להעברתם לשב"ס או עד לשחרורם, כאשר "עצורים שנמצא כי לא היו מעורבים בפעילות טרור ואין הצדקה להמשך החזקתם, מוחזרים לרצועת עזה בהזדמנות הראשונה" (שיחה מקומית, וושינגטון פוסט).

50. לפי מידע שהגיע לעותר מס' 2, אחת מהנשים שהיו כלואות בבית סוחר דמון במעמד "לוחמת בלתי חוקית" הייתה אישה בת 82 אשר סובלת מדמנציה.

51. לפי מידע שפורסם בתקשורת, על בסיס עדויות של מי שהיו כלואים בישראל ושחררו לעזה, קורה שמעצרים שמתבצעים בעזה כוללים אנשים שאינם מעורבים בלחימה באופן כלשהו, ושנמצאים במקום שהצבא ביקש להתפנות ממנו. לפי עדות שפורסמה ב"שיחה מקומית", של אדם בשם איימן לובאד, הוא נעצר על-ידי צה"ל מביתו מאחר שלא התפנה לדרום הרצועה, נחקר על-ידי יחידת 504 תוך הכאתו באופן ברוטאלי, לאחר מכן הועבר למתקן צבאי בישראל, ושחרר לעזה לאחר שבוע. עוד לפי עדותו, כשהוא הגיע למעבר כרם שלום, הוא ראה שם ארבעה עשר אוטובוסים עם כחמש מאות אנשים (שיחה מקומית).

52. לאור כל אלו, ניתן להניח כי בישראל יש מאות כלואים ואף אלפים אשר רובם המוחלט נעצרו במסגרת התמרון הקרקעי בעזה, שחלקם נכלאים בישראל ואז משוחררים לעזה, שחלקם האחר אף מגיע לשירות בתי הסוהר ואז משוחרר משם, וכי בכל מקרה, סביר להניח כי גם אנשים שאין להם שום קשר "ללחימה בלתי חוקית" יוחזקו בישראל על לא עוול בכפם לפרקי זמן ממושכים, בתנאים קשים ולא הולמים, בלא קיום הליך מנהלי כלשהו, ללא ביקורת שיפוטית וללא אפשרות לפגוש עו"ד.

6. ב. יישום הוראת השעה – פרקי הזמן להוצאת צו כליאה ולביקורת שיפוטית בפועל

53. פרקי הזמן עד להוצאת צווי כליאה ועד לקיום ביקורת שיפוטית מעוגנים בתיקון לחוק בדרך

של תקופות מקסימום.

54. לעותרים אין מידע ביחס לפרקי הזמן שעוברים בפועל עד להוצאת צווי כליאה ולקיום ביקורת שיפוטית, וזאת מאחר שמידע זה אינו מתפרסם, ולעורכי דין מטעם העותרים אין גישה לכלואים.

55. יחד עם זאת, דברי ההסבר לחוק אשר מבססים את הצורך בתיקון לחוק בעלייה חסרת תקדים במספר הכלואים לפי החוק, וכן היעדר התייחסות מפורשת לכך שנעשה ניסיון כלשהו לצמצם את פרקי הזמן האמורים מקימים את החשש, שמא התקופות המקסימליות הן התקופות בפועל.

56. היעדר מנגנון דיווח כלשהו אף מקים את החשש, שמא הוראת השעה תנוצל לרעה, גם אם תהיה ירידה במספר הכלואים, מידע אשר כפי שתואר בהרחבה, נעלם מעיני הציבור.

7.7. יישום הוראת השעה – מניעת מפגש עם עו"ד והעדר ייצוג

57. בהתאם לדבריה של נציגת הפרקליטות האזרחית בדרום בדיון בהצעת החוק, נכון לתאריך 18.12.23, אף לא אחד מהכלואים בישראל, אף לא אלה שהתקיימו הליכים משפטיים בעניינם, יוצגו על-ידי עורך דין:

"הם לא מיוצגים. עד היום אף אחד לא היה מיוצג, לא היו להם עורכי דין. יש להם מניעות מפגש, שגם בהקשר הזה, במסגרת הצעת החוק, מבקשים להאריך את המועדים של מניעת המפגש." (פרוטוקול הדיון, בעמ' 15)

58. בתאריך 24.12.23 פנו חלק מהעותרים לשירות בתי הסוהר, בבקשה לאפשר להם לפגוש את הכלואים לפי החוק אשר מוחזקים בשירות בתי הסוהר. בפניה זו הודגש כי לעותרים אין מידע ביחס לבתי הסוהר שבהם מוחזקים הכלואים, וזאת בהיעדר גוף אשר מוסר מידע זה, ושירות בתי הסוהר התבקש להעביר פרטי קשר של הגורם מולו ניתן לתאם ביקור כאמור. בתאריך 4.1.23 התקבלה תשובה כי הפניה מיום 24.12.23 הינה כללית ולכן לא ניתן לענות עליה. בתאריך 7.1.23 נשלחה הבהרה. תשובה עניינית לא התקבלה עד היום.
**העתק התכתבות עם שירות בתי הסוהר בעניין ביקורים של כלואים לפי החוק מצ"ב לעתירה כנספח 8/ע

59. פניה דומה בבקשה לערוך ביקורים של עורכי דין מטעם העותרים בשדה תימן נשלחה לפרקליטה הצבאית הראשית ביום 31.12.23. גם פניה זו לא נענתה עד היום.

**העתק פניה לפרקליטה הצבאית הראשית מצ"ב לעתירה כנספח 9/ע

60. במקביל לכך, הגיע לידי העותר מס' 2 מידע בדבר מעצרה ומצבה הבריאותי של אישה בת 82 אשר סובלת מדמנציה, ואשר מוחזקת בבית סוהר דמון. על בסיס מידע זה, נשלחה לבית סוהר דמון, בקשה לבקר את הכלואה. במענה לכך, נמסר על-ידי שירות בתי הסוהר בתאריך 31.12.23, כי "כלואות מנועות מפגש עם עו"ד בהתאם להחלטת הממונה מכוח סעיף 6(א) לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים התשס"ב – 2002 עד ליום 21.2.24". בעקבות תשובה זו, הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה, והפרקליטות הודיעה כי "בשלב זה אין מניעה כי

המערערת תיפגש עם עו"ד" (עת"א 27563/01/24). מיד לאחר מכן, הכלואה בת ה-82 הוחזרה לעזה ולא התקיים מפגש עם עו"ד מטעם העותר מס' 2.

****העתק תשובת שירות בתי הסוהר בעניין הכלואה בת ה-82 מצ"ב לעתירה כנספח ע/10**

61. בנוסף, הגיע לידי העותר מס' 1 מידע בדבר החזקתן של כלואות לפי החוק בבית סוהר דמון. בעקבות מידע זה, נעשו מספר פניות מטעם עורכות הדין בעותר מס' 1, בבקשה לבקר כלואות ששמותיהן ומספרי הזהות שלהן ידועות לעותר מס' 1. במענה לאחת מהפניות מיום 15.1.24, נמסר כי שתי הנשים שביקורן התבקש אינן נמצאות בבתי הסוהר ואינן באחריות שירות בתי הסוהר. פניה מיום 16.1.24 נענתה בתאריך 21.1.24, כי היא בבדיקה. פניה נוספת מיום 18.1.24 לא זכתה להתייחסות כלשהי. נכון למועד כתיבת שורות אלו, טרם התקבל מענה בבקשות הביקור.

62. לאור כל האמור, יש יסוד סביר להניח כי הכלואים אשר מוחזקים בישראל מצויים במניעת מפגש קולקטיבית וגורפת ללא הפעלת שיקול דעת.

ג. מיצוי הליכים

63. בתאריך 18.1.24 פנו העותרים ליועצת המשפטית לממשלה וליועצת המשפטית של הכנסת, במכתב התראה לפני נקיטה בהליכים, בבקשה לבטל את ההוראות לעניין משך הוראת הכליאה הזמנית, משך מניעת המפגש עם עו"ד, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית ואופן הביקורת השיפוטית, כפי שעוגנו בהוראת השעה. וזאת, מאחר שהן פוגעות בזכויות לחירות, לחיים, לשלמות הגוף ולהליך הוגן, באופן שאינו הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, שלא נועד לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי בעליל.

****העתק פניה מיום 18.1.24 מצ"ב כנספח ע/11**

64. העתק מהפנייה נשלח למשרד ראש הממשלה, למשרד הביטחון, לפרקליטה הצבאית הראשית ולמנהל מחלקת בג"צים בפרקליטות המדינה.

65. בפניה זו הוטעם כי לחייהם של הכלואים בישראל מכוח החוק נשקפת סכנה ממשית, כפי שזו באה לידי ביטוי בהודעות דובר צה"ל ובפרסומים בתקשורת אשר מתבססים על עדויות של מי שהיו כלואים בישראל ושחררו לעזה.

66. לאור עוצמת אי החוקתיות ובהינתן הסכנה הנשקפת לחייהם של מי שכלואים בישראל בתנאים של ניתוק מן העולם החיצון, ביקשו העותרים לקבל התייחסות לטענות עד לתאריך 28.1.24.

67. בתאריך 22.1.24 קיבלו העותרים הודעה מלשכת היועצת המשפטית לממשלה, כי הפנייה מיום 18.1.24 הועברה לטיפול של המחלקה למשפט פלילי במערך ייעוץ וחקיקה.

****העתק תשובה מיום 22.1.24 מצ"ב כנספח ע/12**

68. בתאריך 29.1.24 קיבלו העותרים מענה מהמשנה ליועצת המשפטית לכנסת, כי הייעוץ המשפטי של הכנסת אינו מייעץ לעניין ביטולו של חוק.

****העתק תשובה מיום 29.1.24 מצ"ב כנספח ע/13**

69. בתאריך 30.1.24 התקבלה הודעה מאחראית פניות ציבור במערך ייעוץ וחקיקה, כי הפנייה התקבלה והועברה לבירור הגורם הרלוונטי בייעוץ וחקיקה.

****העתק תשובה מיום 30.1.24 מצ"ב כנספח ע/14**

70. בתאריך 31.1.24, ומשלא התקבל מענה לגופן של הטענות, נשלחה תזכורת אחרונה לפני נקיטה בהליכים משפטיים למנהל מערך ייעוץ וחקיקה, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה.

****העתק תזכורת מיום 31.1.24 מצ"ב כנספח ע/15**

71. נכון לכתבת שורות אלו, טרם התקבל מענה כלשהו.

72. מכאן עתירה זו.

ד. הטיעון המשפטי

73. ההוראות לעניין משך הוראת הכליאה הזמנית, משך מניעת המפגש עם עו"ד, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית ואופן הביקורת השיפוטית, כפי שעוגנו בהוראת השעה, פוגעות בזכויות לחירות, לחיים, לשלמות הגוף ולהליך הוגן, באופן שאינו הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, שלא נועד לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי בעליל.

74. הוראת השעה הופכת את החוק, שהוא ממילא דרקוני, לחוק משולל ערובות פרוצדורליות, שנועדו להבטיח ששלילת חירותם של מי שכלואים לפי החוק לא תיעשה באופן שרירותי, ותעמוד בהלימה לזכויותיהם הבסיסיות לכבוד ולשלמות הגוף. בכך, הוא עומד בסתירה חזיתית לאדנים הדמוקרטיים של מדינת ישראל ולהתחייבויות שלה במישור הבינלאומי.

ד.1. הפגיעה בזכויות חוקתיות

i. פגיעה בזכות לחירות – הוראה כליאה זמנית ממושכת ובירור פרטני מאוחר

75. "לוחם בלתי חוקי", לפי סעיף 2 לחוק, הוא "אדם שנטל חלק בפעולות איבה נגד מדינת ישראל, בין במישרין ובין בעקיפין, או נמנה עם כוח המבצע פעולות איבה נגד מדינת ישראל שלא מתקיימים לגביו התנאים המקנים מעמד של שבוי מלחמה במשפט הבין-לאומי ההומניטרי, כמפורט בסעיף 4 לאמנת ג'נבה השלישית מיום 12 באוגוסט 1949 ביחס לטיפול בשבוי מלחמה."

76. בהתאם לסעיף 3(א) לחוק, הוראת כליאה זמנית מתקבלת על בסיס "יסוד סביר להניח שאדם שהובא לפניו הוא לוחם בלתי חוקי" (סעיף 3(א) לחוק), וזאת ללא הערובות הקבועות לעניין הוצאות צו כליאה לפי סעיף 3(ב) לחוק – דרישה לפגיעה בביטחון הכללי, דרישה לשימוש, ודרישה לפירוט הטעמים.

77. בדברי ההסבר להצעת החוק הוטעם כי, הליך הוצאת צו כליאה הינו הליך ארוך ומורכב במסגרתו מבררים את הראיות הקיימות לעניין החזקתו של אדם מסוים, כאשר בסופו מתקבלת החלטה אם ישוחרר לעזה אם לאו.

78. בפסק הדין בעניין חוקתיות החוק נפסק כי הליך השימוע לפי סעיף 3(ג) הינו הליך ראשוני שנועד למנוע טעויות בזיהוי, ואף נקבע כי הליך זה תוך פרק זמן של 96 שעות הינו מידתי מאחר שאחרי הליך ראשוני זה מגיעה ביקורת שיפוטית תוך עד 14 יום :

"יודגש כי הליך השימוע לפי סעיף 3(ג) לחוק הינו הליך ראשוני שמטרתו העיקרית היא למנוע טעויות בזיהוי. כפי שיפורט להלן, בנוסף להליך השימוע הראשוני, מחייב החוק קיומה של ביקורת שיפוטית בפני שופט בית-משפט מחוזי במועד שלא יאוחר מ- 14 ימים מעת מתן צו הכליאה, באופן המפחית את הפגיעה הנטענת על-ידי המערערים. בהתחשב בכל אלה, אין לומר כי ההסדר הקבוע בחוק בנוגע להליך השימוע חורג ממתחם המידתיות."

79. הארכת משך הוראת הכליאה הזמנית לפרק זמן של עד 45 ימים משמעותה שלילת אותו הליך ראשוני שנועד למנוע טעויות בזיהוי, ויצירת מצב בו כלואים מוחזקים עלולים להיות מוחזקים ללא עוול בכפס, למשך פרק זמן ממושך ביותר של עד 45 ימים, מבלי שמתקיימים בעניינם רכיבי הגדרת "לוחם בלתי חוקי" כנדרש לצורך הוצאת צו כליאה.

80. הסדר זה פוגע באופן אנוש בזכות לחירות של מי שכלואים בישראל מכוח החוק, אשר מעוגנת בסעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, כזכות יסוד בסיסית בישראל. על זכות זו כתב כבוד הנשיא ברק בבג"ץ 6055/95 שגיא צמח נ' שר הביטחון, (נג' 5) 241 (1999), בפסקה 17 לפסק דינו :

"תחירות האישית היא, מכוח סעיף 5 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, זכות חוקתית. יתרה מזאת: החירות האישית היא זכות חוקתית מן המדרגה הראשונה, ומבחינה מעשית, היא גם תנאי למימוש זכויות יסוד אחרות... שלילת החירות האישית, בדרך של מאסר היא העונש הכבד ביותר שמדינה מתוקנת מטילה על עבריינים..."

81. וזאת, כאשר לפחות ביחס לחלק מהאנשים, ייתכן כי אין להם כל קשר ללחימה בלתי חוקית, והם מוחזקים בישראל במצב בלתי נסבל בשל חשדות שווא .

82. בהיעדר מנגנון דיווח כלשהו בחוק, לא ניתן לדעת כמה אנשים מתוך אלו שנעצרים, מוחזרים לעזה בתום תקופת ההוראה הזמנית, מהטעם שלא נמצא כי יש להוציא בעניינם צו כליאה, או מטעם אחר, ולא ניתן אלא להניח כי ישנם אנשים אשר כלואים בישראל במשך תקופה ממושכת של 45 יום, בתנאי כליאה קשים כאשר נשקפת סכנה לבריאותם הגופנית והנפשית, וזאת למרות שהם לא עונים להגדרה של "לוחם בלתי חוקי" לפי החוק.

ii. פגיעה בזכות הגישה לערכאות ובזכות להליך הוגן - ביקורת שיפוטית מאוחרת ולא בנוכחות הכלוא

83. הארכת משך הזמן עד לביקורת שיפוטית ל-75 ימים מיום הכליאה, וזאת בדרך של היוועדות חזותית, פוגעת באופן אנוש בזכות הגישה לערכאות ובזכות להליך הוגן ולייצוג.

84. בית המשפט העליון עמד לא אחת על חשיבות הביקורת השיפוטית המיידית כאמצעי חיוני להגנה על זכויות אדם ולמניעת מעצרים שרירותיים (ראו בהקשר זה: בג"צ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון, פ"ד נג(5) 241 (1999); בג"צ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פ"ד נד(2) 349 (2003).

85. פסק הדין בעניין חוקתיות החוק אשר קבע כי פרק זמן של 14 ימים לביקורת שיפוטית לפי החוק הוא סביר בהינתן ההקשר של החוק קבע גם כי יש חשיבות גדולה להבאת כלוא לביקורת שיפוטית בהקדם האפשרי, וזאת כדי למנוע טעויות שמחירן עלול להיות שלילת חירות ללא עילה מוצדקת:

"אשר לתקופת-הזמן שבין מעצרו של העצור לבין הביקורת השיפוטית הראשונה על צו המעצר - כבר נקבע בפסיקתו של בית-משפט זה כי נוכח מעמדה של הזכות לחירות אישית ועל-מנת למנוע טעויות שבעובדה או בשיקול-דעת שמחירן עלול להיות שלילת חירותו של אדם ללא עילה מוצדקת, יש להביא את העצור המנהלי בפני שופט "בהקדם ככל האפשר" בהתחשב בנסיבות (דברי הנשיא מ' שמגר בבג"ץ 253/88 סג"דיה נ' שר הביטחון, פ"ד מב(3) 801, בעמ' 819-820).

86. מניעת ביקורת שיפוטית למשך תקופה כה ארוכה שוללת, הלכה למעשה, את הזכות החוקתית לגישה לערכאות, זכות אשר הוגדרה על ידי כבוד השופט חשין בע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, נא(3) 577 (1997), ככזו "[ה]שייכת היא למסדר נורמות אחר בשיטת המשפט. ניתן לומר- וכך אומר אני - כי נעלה היא על זכות יסוד."

87. החשיבות של הבאת הכלוא בפני שופט באופן פיוזי הובעה במפורש בבש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל, סג(3) 500 (2010), שם הבהיר כבוד המשנה לנשיאה ריבלין, כי הסדר המאפשר הארכת מעצרו של אדם שלא בנוכחותו, הוא הסדר פסול מבחינה חוקתית, וכי דווקא כאשר מדובר בחשוד בעבירת ביטחון, "אשר יכולתו להתגונן בהליכי המעצר מוגבלת מכוח אמצעים אחרים שניתן להפעיל כלפיו" (פיסקה 28 לפסק הדין) – ובכלל זה מניעת מפגש עם עורך דין – יש להקפיד ביתר שאת בשמירה על זכותו להיות נוכח, לכל הפחות, בדיוני המעצר הנוגעים לעניינו. כבוד השופטת פרוקצ'ה הוסיפה, כי "חרף המורכבות המיוחדת באיזון הערכי הנדרש בעניין זה, הפגיעה בזכות העצור להליך הוגן, הכרוכה באי הבאתו לדיון שיפוטי המתנהל בעניינו, היא כה עמוקה וכה שורשית, עד כי אין להתירה גם בהינתן ההכבדה הניכרת על גורמי הבטחון בניהול פעולותיהם לאכיפת החוק והבטחון במדינה."

88. ודוק. כאשר בית המשפט לא רואה את הכלוא באולם, הוא לא יכול להתרשם באופן בלתי אמצעי ואמיתי ממצבו הרפואי והנפשי. משכך, לא מתקיימת כל ביקורת חיצונית על תנאי הכליאה והיחס לכלוא, אף במקרים בהם הכלוא חשוף לעינויים, פגיעות גוף שיש בהן אף לגרום למותו.

89. ברי כי פרק זמן כה ממושך של 75 ימים חותר תחת הזכות לחירות ולביקורת שיפוטית לשם הבטחתה, גם לפי פסק הדין בעניין חוקתיות החוק. מניעת ביקורת שיפוטית למשך תקופה כה ארוכה מפקירה את הכלואים לכליאת שווא ללא עוול בכפם, בתנאי כליאה קשים ביותר

.iii

פגיעה בזכות להיוועץ עם עו"ד ובזכות להליך הוגן – מניעת מפגש ממושכת

90. הוראת השעה לעניין מניעת המפגש עם עורכי דין אשר מתירה מניעת מפגש לתקופות ממושכות, אשר יכולות להגיע באופן מצטבר ל-180 ימים, פוגעת פגיעה אנושה בזכות להיפגש עם עורכי דין אשר מהווה זכות חוקתית. המפגש עם עורך דין משמש ערובה מרכזית לשמירה על זכויות חוקתיות נוספות כגון: הזכות להליך הוגן, הזכות שלא להיות נתון לעינויים, הזכות לשלמות הגוף, הזכות לקבלת טיפול רפואי, הזכות לכבוד האדם. לביקורי עורכי דין ישנה חשיבות רבה גם בהקשר של מניעת עינויים ויחס לא אנושי ותיעודם וכן בקרה על שימוש באמצעים שונים העלולים לפגוע בגופם ובבריאותם של האסירים.

91. בית המשפט הכיר זה מכבר, בשורה ארוכה של פסקי דין, בזכות של עצורים ואסירים להיפגש עם עורכי דין כזכות יסוד. זכות זו זכתה למעמד חוקתי בהיותה נגזרת "מזכותו של אדם לחירות אישית" (בג"ץ 3412/19 סופיאן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור ואח', פ"ד מז(2) 843 (1993), 847, וגם: בג"ץ 1437/02 האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים, פ"ד נה(2) 746 (2004).

92. בהעדר מפגש עם עורך דין, נפגעת גם הזכות להליך הוגן אשר אף היא הוכרה כזכות חוקתית, הנגזרת מהזכות לכבוד המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו בג"ץ 8425/13 איתן מדיניות הגירה ישראלית ואח' נ' ממשלת ישראל (נבו) 22.09.2014)). זכות זו מעגנת בתוכה זכותו של כל אדם לקבל שירותים משפטיים ובמסגרת זו האפשרות להיפגש ולהיות מיוצג על ידי עורך דין (ראו בג"ץ 1843/93 פנחסי נ' כנסת ישראל, פ"ד מט(1) 661 (1995)).

93. לשם השוואה, לכלואים שאינם מוגדרים לוחמים בלתי חוקיים יש גישה מיידית כמעט לעורכי דין. כך נקבע בסעיף 45 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב – 1971 ובתקנה 28 לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח – 1978, ובהתאם בפקודת נציבות 04.34.00 (עדכון 15.2.22), שם נקבע בסעיף 6 כי מועד הפגישה עם עורך הדין יהיה "ללא דיחוי ולא יאוחר מ- 24 שעות ממועד הפניה".

94. עוצמת הפגיעה בזכות להיוועץ עם עו"ד מקבלת משנה תוקף נוכח היישום הקולקטיבי של מניעת המפגש, כפי שבאה לידי ביטוי בדבריה של נציגת פרקליטות דרום בדיון בהצעת החוק, כי אף לא אחד מהכלואים פגש עורך דין או קיבל ייצוג משפטי בעניינו המשפטי לפני בית המשפט, כמו גם בתשובת בית סוהר דמון לבקשת הביקור.

95. בהינתן שבית המשפט העליון פסק בפסק הדין בעניין חוקתיות החוק כי בתנאים של לחימה מתמשכת שבעה ימי מניעת מפגש הם מידתיים, הרי כי התקופות שמעוגנות בהוראת השעה אינן יכולות להיות כדין ובוודאי, שכדי להצדיק זאת יש צורך בהסבר משכנע ופרטני, הסבר שלא קיים כאן, שעה שאף דברי ההסבר מתייחסים לצורך במניעת מפגש כעקרון וכעניין קולקטיבי.

96. הוצאת צו כליאה, הביקורת השיפוטית ומפגש עם עורך דין משמשים ערובות לשמירה על זכויות חוקתיות נוספות כגון: הזכות לשלמות הגוף, הזכות לבריאות ולקבלת טיפול רפואי, הזכות לכבוד האדם.

97. כליאה שרירותית, מניעת המפגש והעדר ביקורת שיפוטית במשך זמן כה ארוך, פוגעת בכבוד האדם של הכלואים, במיוחד בעת הזו, עת המלחמה. הדברים נאמרים כאשר אנו נחשפים לכך שהתנאים של כלואים המוגדרים ביטחוניים או לוחמים בלתי חוקיים הורעו מאוד, וישנן עדויות על מקרי מוות, הזנחה ואלימות רבים ואף חשש לעינויים או יחס בלתי אנושי.

98. לביקורי עורכי דין, ישנה חשיבות רבה גם בהקשר של מניעת עינויים ויחס לא אנושי ותיעודם וכן בקרה על שימוש באמצעים שונים העלולים לפגוע בגופם ובבריאותם של האסירים.

99. בשל הפגיעה במספר זכויות יסוד יש לשקול את הפגיעה המצטברת בזכויות האדם, אשר נעשית, על פי התיקון. לפיכך גם אם יפסק, כי פגיעה באחת מן הזכויות כשלעצמה אינה עוברת את סף אי-החוקתיות, הרי שהצטברות הפגיעות מביאה אותנו בוודאי לסף זה (ראו לעניין זה בש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל, סג(3) 500 (2010)).

v. "לוחמים בלתי חוקיים" זכאים לזכויות יסוד

100. מושכלות יסוד הן כי זכויות האדם אינן נסוגות רק בשל היותו של אדם זר במדינה (ראו: עת"מ (י-ם) 1954/09 הילאל נ' משרד הפנים (24.8.10), דברי כב' הנשיאה בדימוס ביניש בעע"ם 1038/08 מדינת ישראל נ' געביץ (11.8.09), בג"ץ 11437/05 קו לעובד נ' משרד הפנים (13.4.2011), פסקה 36 לפסק-דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה; בג"ץ 4542/02 קו לעובד נגד ממשלת ישראל, (30.3.2006), פסק-דינו של כב' השופט לוי, ובעיקר פסקאות 30, 41).

101. כלל הוא כי זכויות היסוד של האדם בישראל אינן פוקעות עם כניסתו של אדם לבית הסוהר, וכי "זכויות היסוד של האדם שורדות גם בין חומות בית הסוהר" (ע"א 4463/94 גולן נ' שב"ס, פ"ד נד(4) 136, 152, וראו גם בג"ץ 337/84 הוקמה נ' שר הפנים, פ"ד לח(2) 826, בג"ץ 365/97 קטלן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד לד(3) 72, רע"ב 656/09 יונס נ' שב"ס (7.10.10) פסקה (36).

102. לא זו אף זו, הכליאה מביאה להגברת החובות של המדינה כלפי הכלואים, אשר מצויים במצב של תלות טוטאלית במדינה וחוסר ישע. כך נאמר, למשל, לגבי הזכות לבריאות של תושב שטחים בעע"א 2808/05 אלתמימי נ' רמ"ח רפואה (טרם פורסם, 28.10.07):

"העותר הינו תושב שטחים. ברם, משהינו נמצא ברשות המדינה – מחויבת זו ליתן לו טיפול רפואי כמו זה הניתן לאזרחי המדינה באמצעות הרפואה הציבורית... העותר זכאי לקבל טיפול רפואי מיטבי שבכוחו של שב"ס ליתן לו גם אם עלות הטיפול הרפואי הינה גבוהה..."

103. החוק והתקנות שהותקנו לפיו הוא למעשה ביטוי לתפיסה כי גם לוחמים בלתי חוקיים אשר מגיעים משטחי אויב, לעתים אף בזמן מלחמה, זכאים לזכויות. אין גם מחלוקת שרשויות

המדינה, ובכללן צה"ל, הכולאות את הלוחמים כפופות לחוקי היסוד.

vi. החובה להגנה על זכויות יסוד של כלואים בעת מלחמה וחרום

104. גם בעתות מלחמה מחויבת המדינה לחוק (ראו, למשל, בג"צ 4764/04 **רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה**, פ"ד נח(5) 385), ובית המשפט הנכבד מחויב לפעול על פי תפקידו ולבחון את החוקתיות של הפעולות ושל החקיקה של רשויות המדינה. לעניין זה יפים הדברים שנאמרו בבג"ץ 7146/12 **אדם ואח' נ' הכנסת**, פ"ד סו(1) 717 (2013), פסקה 67 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל:

"... אין בית משפט זה רשאי להתעלם מפגיעה בזכויות יסוד אשר אינה עומדת בדרישותיה של פסקת ההגבלה הקבועות במפורש בחוקי היסוד. על בית המשפט הוטל התפקיד לוודא כי מלאכת החקיקה של הכנסת אינה פוגעת במידה העולה על הנדרש בזכויות האדם המעוגנות בחוקי היסוד, ואין הוא רשאי למשוך ידיו ממלאכה זו. עליו לעשותה, איפוא, תוך איזון רגיש ומודע בין עקרונות שלטון הרוב והפרדת הרשויות לבין השמירה על זכויות האדם ועל ערכי היסוד שבבסיס שיטת המשטר במדינת ישראל."

105. כאשר מבקשת הכנסת, בהליך פוליטי ומזורז לפגוע בזכויות יסוד, גם בעת חרום ומלחמה, הרי שיש מקום להפעיל ביקורת שיפוטית. יפים הדברים שנאמרו בבש"פ 8823/07 **פלוני נ' מ"י**, פ"ד סג(3) 500 (2010):

"התפיסה העקרונית של שיטת המשפט בישראל היא שיש לקיים את מצוות החוקה גם אל מול איום הטרור. אכן, "זה גורלה של דמוקרטיה, שלא כל האמצעים כשרים בעיניה, ולא כל השיטות בהן נוקטים אויביה פתוחות לפנייה. לא פעם נלחמת הדמוקרטיה כאשר אחת מידיה קשורה לאחור" (דברי הנשיא ברק בבג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4) 817, פס' 39 (1999)). אולם זה סוד עוצמתו של המשטר הדמוקרטי, שעומד איתן על עקרונותיו ועל ערכי היסוד שלו גם כאשר מדובר בעימות מול מי שאינו אחוז בעקרונות דומים (ראו גם בג"צ 769/02 הוועד הציבורי נגד העינויים בישראל נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, 14.12.2006))."

106. השמירה על זכויות אדם גם במצבי חירום מחזקת את הכוחות השומרים על ביטחון הציבור. זהו ה"אני מאמין" של בית המשפט במדינת ישראל, כפי שביטא זאת כב' הנשיא ברק בבג"ץ 7052/03 **עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל ואח' נ' שר הביטחון ואח'**, פ"ד סא(2) 202 (2006), פסקאות 20-21:

"חוקי היסוד אינם מכירים בשתי מערכות דינים, האחת החלה בתקופת רגיעה, והאחרת החלה בתקופת לחימה. הם אינם כוללים הוראות לפיהן זכויות האדם החוקתיות נסוגות בעת לחימה... למשפט החוקתי הישראלי גישה אחידה לזכויות האדם בתקופה של שקט יחסי ובתקופות של לחימה מוגברת. אין אנו מכירים בהבחנה חדה בין השניים. אין לנו דיני איזון שהם מיוחדים לתקופת לחימה..."

107. בעניין כלואים, החובה להגנה על זכויות יפה שבעתיים. עצם ההחזקה של הכלואים במאסר מחייבת בחינה קפדנית על ידי בית המשפט והגנה על זכויותיהם. ההגנה המיוחדת שנותן בית המשפט לאסירים, נוסחה בע"א 7440/97 מ"י נ' גולן, פ"ד נב(1) 8, 1:

"אכן בית המשפט הוא אשר שלח את האסירים אל בין החומות, אך עכשיו, כשהחומות סוגרות עליהם, בית המשפט הוא אביהם של האסירים."

108. הפסיקה בעניין הפעלת ביקורת שיפוטית על החלטות שירות בתי הסוהר יפה לעניינינו שכן מדובר בכלואים אשר חרותם מוגבלת על ידי המשיבים, וכדבריו של כבוד השופט ד' בר אופיר, עתירות אסירים (הוצאת פרלשטיין-גינור בע"מ ינואר 2003), בעמ' 137:

"הסמכות של שירות בתי הסוהר אינה דומה, מבחינת המהות וההיקף, לסמכות מנהלית רגילה. מצד אחד, בגלל התלות הגדולה של האסירים בסוהרים, ומחמת החשש מפני שימוש לרעה בכוח שבידי הסוהרים (כוח שמופעל מאחורי חומות גבוהות) יש צורך כפול ומכופל בביקורת של בית המשפט על שירות בתי הסוהר. בית המשפט שלח אמנם את האסירים אל בין החומות, אולם עכשיו כשהחומות סוגרות עליהם, בית המשפט הוא אביהם של האסירים."

vii. הוראת השעה מהווה הפרה של התחייבויותיה של מדינת ישראל בהתאם למשפט הבינלאומי

109. בהתאם לסעיף 1 לחוק, סעיף המטרה, החוק "נועד להסדיר את כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, אשר אינם זכאים למעמד של שבויי מלחמה, בדרך העולה בקנה אחד עם מתווכותיה של מדינת ישראל לפי הוראות המשפט הבין-לאומי ההומניטרי".

110. המשפט הבינלאומי ההומניטרי מבחין בין תושבים מוגנים לבין לוחמים ומתיר את תפיסתם והחזקתם של האחרונים כשבויי מלחמה הזכאים להגנות שונות בהתאם להוראות אמנת ג'נבה השלישית.

111. לאור ההבחנה החדה הקיימת במשפט הבינלאומי ההומניטרי בין "לוחם" לבין "תושב מוגן", המשפט הבינלאומי אינו מתיר מקום ל-"יצור כלאיים" שאינו מוגן על פי אף לא אחת מאמנות ג'נבה:

There is no "intermediate status", nobody in enemy hands can be outside the law. (O. Uhler and H. Coursier (eds.) Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War: Commentary (ICRC, Geneva < 1950), Commentary to article 4, p. 51)

112. עם חקיקת החוק, עלתה הטענה לפיה יצירת קטגוריה שלישית של "לוחמים בלתי חוקיים, אשר אינם נהנים מהגנות של "שבויי מלחמה" בהתאם לאמנת ג'נבה השלישית ולא מהגנות של "תושבים מוגנים" על פי אמנת ג'נבה הרביעית מהווה הפרה של המשפט הבינלאומי.

113. במענה לטענה האמורה, פסק הדין בעניין חוקתיות החוק קבע כי "לוחמים בלתי חוקיים" הינם בבחינת "תושבים מוגנים" אשר זכויותיהם מעוגנות באמנת ג'נבה הרביעית. כך נקבע בפסק הדין כי:

"אין חולק בפנינו כי הוראותיו של חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים צריכות להתפרש בהתאם לעקרונות האמורים, המתנים מעצר מינהלי בהוכחת קיומה של עילה המבוססת על מסוכנות אישית (סעיף 20 לפסק דינה של כב' הנשיאה (בדימוס) ד. בייניש)"

114. הוראת השעה אינה מתיישבת עם הכלל האמור ביחס לקיומה של מסוכנות אישית לצורך מעצר של "תושב מוגן", שכן בהתאם להסדר המשפטי הקיים, מתאפשרת כליאה של תושב מוגן לפרק זמן של עד 45 ימים בטרם נדרשים לשאלת מסוכנותו בפעם הראשונה, בהליך ראשוני של שימוע.

115. הזכות שלא להיות נתון במעצר שרירותי היא אבן יסוד הן במשפט הבינלאומי ההומניטרי והן במשפט זכויות האדם הבינלאומי, והיא קשורה באופן הדוק לזכות להליך של ביקורת שיפוטית על המעצר.

116. כך למשל, על פי סעיף 9(3) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (1966), נקבע כי יש להביא כל עצור ללא דיחוי בפני שופט:

Anyone attested or detained on a criminal charge shall be brought promptly before a judge or other officer authorized by law to exercise judicial power

117. הוראה זו נתפסת כבעלת אופי מינהגי (ראו N. Roodley, The Treatment of Prisoners Under International Law, 340, Under International Law Body of Principles for the Protection of aLL Persons under any Form of Detention or Imprisonment, שאושרו על ידי עצרת האומות המאוחדות בשנת 1988. עיקרון 11(1) קובע:

A person shall not be kept in detention without being given an effective opportunity to be heard promptly by a judicial or other authority

118. על פי הפרשנות של הוועדה לזכויות האדם של האו"ם: "Delays must not exceed a few days", (ראו Report of the Human Rights Committee, GAOR, 37th session, Supplement No 40, (1982). ברוח דומה קובע סעיף 5(3) לאמנה האירופאית על זכויות האדם (1950).

119. בית המשפט האירופאי לזכויות האדם קבע בהקשר זה כי:

The degree of flexibility attaching to the notion of 'promptness' is limited, even if the attendant circumstances can never be ignored for the purposes of the assessment under paragraph 3. Whereas promptness is to

assessed in each case according of its special features, the significance to be attached to those features can never be taken to the point of impairing the very essence of the right guaranteed by Article 5(3), that is the point of effectively negating the State's obligation to ensure a prompt release or a prompt appearance before a judicial authority (Brogan v. United Kingdom, (1988) 11 EHRR 117, 134).

120. עקרון דומה נקבע בסעיפים 43 ו-78 לאמנת ג'נבה הרביעית לפיהם הביקורת השיפוטית (או המנהלית) על החלטת המעצר צריכה להתבצע בהקדם האפשרי "as soon as possible" בלשון סעיף 43 לאמנה, או "בעיכוב המינימאלי האפשרי" "with the least possible delay" בלשון סעיף 78 לאמנה.

121. הזכות להיוועץ עם עו"ד נגזרת מסעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית.

122. על פי סעיף 18(1) ל- Body of Principles for the Protection of all Persons under any Form of Detention or Imprisonment :

A detained or imprisoned person shall be entitled to communicate and consult with his legal counsel

123. שלילת הזכות להיוועץ עם עו"ד לצד כליאת אנשים ללא הליך ראשוני ומידי של ביקורת מנהלית ושיפוטית יוצרה הלכה למעשה מצב של מעצר *incommunicado*, האסורים על פי הדין הבינלאומי ההומניטרי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי.

124. בהקשר של מעצר *incommunicado* פסק בית הדין האירופי באחד המקרים שבו עצור הוחזק ללא קשר עם עורך דין וללא אפשרות לנקוט בהליך שיפוטי נגד מעצרו :

That is a situation incompatible with Article 5 & 4 of the Convention and its underlying rationale, the protection of individuals against arbitrariness. National authorities cannot do away with effective control of lawfulness of detention by the domestic courts whenever they choose to assert that national security and terrorism are involved. (*al-Nashif v. Bulgaria*, Judgment 20 June 2002, par. 94)

125. בשני מקרים נוספים, בו היו טענות ליחס אכזרי, בלתי אנושי ומשפיל אגב מעצר *incommunicado*, נפסק על-ידי בית הדין האירופאי לזכויות אדם שמעצר בתנאים של ניתוק מן העולם החיצון מקים, מטבעו, סכנה להתעללות ולהפרת זכויות אדם *Etxebarria Caballero v. Spain*, ¶ 32 (2014), <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-146771>; *Ataun Rojo v. Spain*, ¶ 27 (2014), <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-146772>.

126. בשים לב לכך שהניתוק מהעולם מתבצע במקביל לאי מסירת מידע לגבי עצם כליאתם של הכלואים מכוח החוק ולגבי מקומות כליאתם, ולמניעת גישת הצלב האדום לכלואים אלו, נוצר

חשש כבד לכך שמדובר בהעלמה כפויה.

127. האמנה להגנה על כל בני האדם מפני היעלמויות כפויות משנת 2006 (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance), שישראל תמכה באימוצה, קובעת במפורש שהעלמה כפויה, שכוללת שלילת חירות על ידי סוכני המדינה, תוך סירוב להודות בשלילת החירות או תוך הסתרת גורלו של האדם הנעלם באופן שמוותר אותו מחוץ להגנת החוק הינה אסורה לחלוטין. עוד נקבע במפורש כי לא ניתן להצדיק התנהלות מעין זו גם במצב של מלחמה או מצב חירום ציבורי. סעיף 5 לאמנה ממשיך וקובע כי העלמה כפויה נרחבת ושיטתית מהווה פשע נגד האנושות.

128. הפרות שיטתיות ורוחביות של הערובות הבסיסיות הנ"ל בזמן מלחמה עלולות לעלות כדי פשעי מלחמה לפי חוקת בית הדין הפלילי הבינלאומי (אמנת רומא), ואף לכדי פשעים נגד האנושות. על פי סעיף 7 (e)1 לאמנת רומא, כליאה או כל דרך אחרת של שלילת חירות שהינה מנוגדת לכללי יסוד במשפט הבינלאומי, אשר נעשית באופן רוחבי ושיטתי, הינה בגדר פשע נגד האנושות. סעיף (i)7(1) לאמנת רומא מגדיר את ההעלמה הכפויה של אנשים בנסיבות הדומות לאלו שהתיקון לחוק מאפשר כפשע נגד האנושות. על פי סעיף (vi)28, שלילה מכוונת של ערובות להליך הוגן מהווה פשע מלחמה.

129. ברי כי פרקי הזמן הממושכים שמעוגנים בהוראת השעה, לצד יתר המנגנונים אשר מנתקים את הכלואים מן העולם, אינם יכולים לעמוד מבחינה חוקית בהשוואה לנורמות הקבועות במשפט הבינלאומי, הן ההומניטרי הן משפט זכויות האדם, ואף עלולים להוות פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות.

130. בחתקיים סתירה מפורשת בין הוראת חוק בישראל לבין המשפט הבינלאומי, אין בסתירה זו כשלעצמה כדי להביא לבטלות הוראת חוק ישראלית (בג"ץ 8276/05 עזאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערב נ' שר הביטחון, סב(1) 1 (2006), פסקה 20 לפסק דינו של כבוד הנשיא ברק). עם זאת, בהתאם ל"חזקת ההתאמה" יש לפרש את הזכות לכבוד האדם הקבועה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, לאור מחויבויותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל, בהעדר סתירה מפורשת בין חוק היסוד להוראות המשפט הבינלאומי. הדין הבינלאומי משמש גם בעת הבחינה של בית המשפט האם החוק נחקק לתכלית ראויה (ראו, למשל, בג"ץ 7146/12 נג'ט סרג' אדם נ' הכנסת, סו(1) 717 (2013), פסקה 91 לפס"ד כבי השופטת ארבל).

2.ד. הוראת השעה אינה הולמת את ערכיה הדמוקרטיים של מדינת ישראל

131. מדינת ישראל מושתת על יסודות החירות, הדברים אף מובאים במגילת העצמאות.

132. שמירה על הזכויות החוקתיות היא חלק בלתי נפרד מטובת הציבור ומהתועלת הציבורית שכל דבר חקיקה צריך לשאוף להגשים (אהרן ברק פרשנות במשפט – פרשנות החקיקה 553 (1993)).

133. ערכיה של המדינה מחייבים שלא לאפשר כליאה לתקופה ארוכה ללא משפט וללא ביקורת

שיפוטית, באופן המביא, הלכה למעשה, להעלמה כפויה של אנשים, הפיכתם לפגיעים ולשקופים, חשופים לשרירות ונתונים למרותם של אחרים בלא הגבלה אפקטיבית. יפים לעניין זה דבריו של כבי הנשיא ברק בדנ"פ 2316/95 גנימאת נ' מ"י, פ"ד מט(4) 589 (1995):

"במדינה דמוקרטית, אשר הציבה בראש חוקתה את הצו כי "זכויות היסוד של האדם בישראל מושגות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין..." (סעיף 1 לחוק היסוד), מעצר ללא משפט צריך להתקיים רק במקרים חריגים ומיוחדים. הכלל הוא החירות. המעצר הוא החריג."

134. גם כאשר ביטחון המדינה הוא שמונח על הכף, יש לזכור כי הביטחון הוא אמצעי להבטחת המשטר הדמוקרטי שהוא משטר המגשים את חירויות הפרט (בג"ץ 680/88 שניצר נ' הצנזור הצבאי הראשי, פ"ד מב(4) 617, 645 (1989)).

ד. הוראת השעה אינה מקיימת את דרישת התכלית הראויה

135. משהראינו כי הוראת השעה פוגעת בזכויות חוקתיות מוגנות וכי אינה הולמת את ערכיה של מדינת ישראל, הלא די בכך כדי לקבוע כי היא אינה חוקתית ובטלה. ואולם, לצורך הניתוח המשפטי, נבחן אם תכליתה ראויה.

136. לפי דברי ההסבר "פרקי זמן אלה נדרשים בשל מצב הלחימה הקיים, ולנוכח המספר הרב של הלוחמים הבלתי חוקיים. חקירות הלוחמים הבלתי חוקיים הן חקירות מורכבות, אשר עולה מהן מידע חיוני לביטחון המדינה ולצורך מניעת סיכון לחיי אדם. לפיכך, כדי לממש את מטרות החקירה והחוק על הצד הטוב ביותר, ובהתאם לצרכים ששוקפו בהקשר זה על ידי גורמי הביטחון, נמצא כי מניעת מפגש בהתאם לתקופות המוצעות היא חיונית ומוצע לעגנה כאמור בהוראת השעה".

137. מדברי ההסבר עולה, אם כן, כי תכליתה המוצהרת של הוראת השעה הינה ביטחוני – הוראת השעה נועדה להתמודד עם מספר רב של כלואים שנוצר בעקבות המלחמה, וביחס למניעת מפגש עם עורכי דין, גם להביא לידי מימוש מטרות החקירה והחוק על הצד הטוב ביותר.

138. כפי שנקבע בפסיקה, תכלית חקיקתית הינה ראויה אם נועדה להגן על זכויות אדם, לרבות על-ידי קביעת איזון סביר והוגן בין זכויות של פרטים בעלי אינטרסים מנוגדים; או כאשר היא משרתת מטרה ציבורית חיונית, צורך חברתי לוחץ או עניין חברתי מהותי שמטרתם לקיים תשתית לחיים בצוותא ולמסגרת חברתית המבקשת להגן על זכויות אדם ולקדמן (ראו: בג"ץ 6893/05 ח"כ הרב יצחק לוי נ' ממשלת ישראל, פ"ד נט(2) 876 (2005), בעמ' 890-889; בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1 (1997), בעמ' 53-52).

139. בהתאם לכך, אסור שהתכלית תהיה אדישה לזכויות יסוד. בעניין זה יפים דבריו של כבי הנשיא ברק בבג"ץ 6427/02 התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' הכנסת, פ"ד סא(1) 619 (2006), בפסקה 52:

"אך מתי נראה את תכליתו של חוק, הפוגע בזכויות אדם, כתכלית ראויה? נראה לנו כי תכליתו של חוק הפוגע בזכויות אדם היא ראויה אם היא נועדה להגשים מטרות חברתיות העולות בקנה אחד עם ערכיה של המדינה בכלל, והמגלות רגישות למקומן של זכויות האדם במערך החברתי הכולל."

140. כן ראו בג"ץ 466/07 גלאון נ' היועמ"ש, פ"ד סה(2) 44 (2012), פסקה 23 לפסק דין של כבוד השופט א.א. לוי (שהיה בדעת מיעוט באותו עניין):

"כיצד זה יכול חוק, שכל מהותו היא גריעה מן הזכות, לבטא רגישות לאותה זכות? התשובה על כך פשוטה. כדי שייחשב ראוי מבחינת מטרתו, על החוק הפוגע לגלות דעתו כי אין הוא מבקש לפגוע בזכות המוגנת באורח כה אנוש, עד כי הוא נעשה אדיש לחלוטין למשקלה ולחשיבות ההגנה עליה. חוק, שאינו מכיר כל ועיקר בחשיבותה של זכות היסוד הנפגעת, הוא חוק שתכליתו אינה ראויה. לא ניתן להולמו בגדרו של סדר חברתי ששיח הזכויות הוא מאושיותו (ראו גם מדינה וסבן לעיל, בעמ' 88). כדי לצלוח את מבחן הרגישות לזכות יש להראות, אפוא, כי החוק מותיר – ככל שהדבר ניתן – מרווח אמיתי לקיומה, ולו הגרעיני, של הזכות – רחב יותר או פחות, כעת או לעתיד לבוא, במגבלות כאלו או אחרות – ובלבד שקריאתו מובילה למסקנה כי אין הוא מתכחש לזכות זו. כתב על כך דר' יעקב בן-שמש: "מדינה דמוקרטית אשר רגישה לזכויות האדם אינה חופשית לקדם את הגשמתן של תכליות ציבוריות באופן טוטלי, יהא המחיר אשר יהא, ותהא הפגיעה בזכויות האדם קשה ככל שתהא. תכליות טוטליות סופן פרקטיקות טוטלטריות. ספק אם חוק שנועד להגשים את תכליתו באופן מרבי הינו חוק שנועד לתכלית ראויה, וזאת אף אם תכליתו, כשלעצמה, הינה תכלית ראויה..."

141. למרות שברור כי מספר רב של כלואים, במצב מלחמה, מקשה על המערכת לעמוד בזמנים הקבועים בחוק, לפני הוראת השעה, לא ניתן להתעלם בבחינת החוק מהשלילה הקיצונית של הזכויות לפי הוראת השעה, וזאת בלא עיגון של מנגנוני פיקוח כלשהם על מצבם של הכלואים לאורך הכליאה הממושכת תוך ניתוקם מן העולם, ובהיעדר התייחסות כלשהי לדרקוניות של ההסדר הקיים. יתרה מכך, המילים "על הצד הטוב ביותר" משקפות היעדר איזון בין התכלית הביטחונית לבין הזכויות שנפגעות כתוצאה מכך, ומתן העדפה מוחלטת לזו הראשונה.

142. נראה כי הוראת השעה הינה ביטוי מובהק למצב של אדישות לזכויות של הכלואים שנפגעות. אדישות זו בצירוף עם מהות הזכויות הנפגעות ועוצמת הפגיעה בהן, כל אחת בנפרד ובאופן מצטבר, משליכים באופן ברור על תכלית החקיקה, הופכים אותה לבלתי ראויה.

ד.4. הוראת השעה אינה מידתית

143. גם אם הוראת השעה הייתה הולמת את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית וגם אם היא הייתה לתכלית ראויה, הוראת השעה אינה צולחת את עקרון המידתיות על שלושת מבחני המשנה שלו: הקשר הרציונלי, האמצעי שפגיעתו פחותה ומדתיות במובן הצר.

144. ראשית יש לציין, כי "בהחילנו את עילת המידתיות נזכור עוד זאת, כי כעוצמת הזכות הנפגעת או כעוצמתה של הפגיעה בזכות כן תהא עוצמת הקפדתנו עם הרשות בעילת המידתיות" (בג"ץ 2355/98 ישראל סטמקה נ' שר הפנים, נג(2) 728 (1999), פסקה 52).

145. לגבי מבחן המשנה הראשון, הקשר הרציונאלי בין האמצעי למטרה - הארכת המועדים הקבועים בהוראת השעה ביחס למשך הוראת הכליאה הזמנית וביחס למשך הזמן עד לביקורת שיפוטית יכולה ליתן מענה למספרם הרב של הכלואים בעקבות המלחמה. הקשר בין מניעת מפגש ממושכת עם עורכי דין לבין מימוש מטרות החקירה ומטרות החוק, כשזו מוצהרת ומיושמת באופן קולקטיבי, ביחס לכל הכלואים מכוח החוק, הוא לא ברור, ואף מקים חשש שמא מניעת המפגש עם עו"ד מנוצלת לרעה. מכל מקום, נטל ההוכחה לקיום קשר כזה הוא על המדינה, במקרה שנקבע שהחוק פוגע בזכות יסוד (ראו, למשל, ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, מט(4) 221 (1995), פסקה 9 לפסק דינו של כבוד השופט גולדברג).

146. לגבי מבחן המשנה השני, מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה, הרי שוודאי שניתן היה לקיים את תכליות הוראת השעה גם לולא נקבעו תקופות כה ארוכות של כליאה ללא משפט, תוך מניעת מפגש עם עורך דין והעדר ביקורת שיפוטית. כך למשל, ניתן היה להקצות משאבים גדולים יותר לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים, לעת המלחמה, ולכל הפחות, לעגן בחוק מנגנוני פיקוח שיבטיחו הגנה מירבית על מי שחירותם נשללת בזמן מלחמה, בדרך של דיווח עיתי אודות מספר הכלואים, מספר המתים, וכיוב'. יוער, מדינת ישראל למודת ניסיון בהתמודדות עם מלחמות ועם טרור, וחוק לוחמים בלתי חוקיים נועד מלכתחילה למצבי חרום ולעיתות חרום, לזמנים לא רגילים ולהתמודדות עם "לוחמים" לא רגילים. החוק בנוסחו הרגיל, כפי שנחקק בשנת 2002, כולל כבר הוראות דרקוניות שנועדו להתמודד עם מצב החרום והקושי שהתעורר בכליאתם של לוחמים מהסוג שעמו ישראל מתמודדת כעת. כמו כן יצוין, כי אמצעי של מעצר ללא משפט הוא אמצעי שפגיעתו גדולה מזה של מעצר לאחר משפט, ויש לנקוט בו רק בלית ברירה (ראו, למשל, בהקשר של מעצר מנהלי בעמ"ס 4794/05 נריה אופן נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 12.06.2005)).

147. לגבי מבחן המשנה השלישי, המידתיות במובן הצר, הרי שזה "בוהן את היחס הראוי בין התועלת הצומחת מהשגת התכלית הראויה לבין הפגיעה בזכות החוקתית" (בג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, סא(2) 202 (2006), פסקה 74 לפסק דינו של כבוד הנשיא ברק). במקרה זה הפגיעה בזכויות החוקתיות כה עזה ואנושה, שיש צורך בתועלת מוחשית ועוצמתית מהצד השני. עצם התועלת ביעילות והקטנת העומס על מערכת המשפט והכליאה, ככל שאכן יש תועלת בכך, אין בה כדי להוות תועלת ממין זה.

5.ג פגמים בהליך חקיקת הוראת השעה

148. נוסף על אי החוקתיות, התיקון לחוק נעשה בהליך חקיקה חפוז ומזורז, כמתואר לעיל, וזאת ביחס הפוך למשמעות החוקתית של הוראת השעה. במקרה זה, כאשר מדובר על תיקון כה משמעותי ופגיעה אנושה בזכויות יסוד, לא היה מקום להליך שכזה.

149. בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, הליך חקיקה מזוורז פוגע בעקרון ההשתתפות בהליך החקיקה במובן זה שהוא לא מאפשר די זמן לשם גיבוש עמדה:

"מבחינה פורמאלית... חוק התכנית הכלכלית הוא חוק לכל דבר ועניין, חוק מן-המניין הוא. ואולם מבחינה מהותית – ובה עיקר – נתקשה לתאר את הליך חקיקתו של החוק כהליך תקין. נתבונן בהליך החקיקה למתחילתו ועד סופו, וידענו כי הלכה למעשה הייתה זו הממשלה שחקקה את חוק התכנית הכלכלית. הכנסת כמו נתפרקה את סמכותה הראשונית לחקוק והעבירה סמכותה לממשלה. הכנסת – מרצונה – ענתה אמן אחרי החלטת הממשלה, ויתרה מרצונה על סמכותה – על סמכותו העילאה של מחוקק – לקבוע סדרי חיים למדינה" (בג"ץ 4885/03 ארגון מגדלי העופות בישראל אגודה חקלאית שיתופית בע"מ נ' ממשלת ישראל, נט(2) 14, 81-82 (2004)).

וכן:

"אכן, הליכי החקיקה של שני החוקים, וכמוהם של שורה ארוכה של "חוקי הסדרים" נוספים שחוקקה הכנסת בשנים האחרונות, מעוררים צער כבד, ובעיקר חשש עמוק מפני חקיקה פזיזה בעלת השלכות נרחבות, שאינה מקבלת את ההתייחסות הראויה מבית המחוקקים אף שהם עומדים בכללים הפורמאליים לחקיקתו של חוק בישראל. (בג"ץ 3106/04 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' הכנסת, נט(5) 567, 575 (2005)).

150. במקרה דנן, הליך החקיקה המזוורז מצטרף לכך שלחברי הכנסת שהצביעו במליאה לא הייתה גישה לכל הנתונים שהוצגו בדיון החסוי שהתקיים בוועדת החוץ והביטחון, על-כן, היכולת שלהם לבחון באופן ביקורתי את ההסדר ולגבש עמדה, הינה מוגבלת ביותר, אם בכלל קיימת.

151. ואולם, גם אם לא די באלו כדי להפעיל ביקורת שיפוטית על הליך החקיקה הרי שברי כי מהלך דברים זה מצטרף לכשלים שבבסיס הוראת השעה. יפים לענייננו דברי בית המשפט העליון בבג"ץ 5658/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (פורסם בנבו, 01.01.2024), בעמ' 329:

"הבהילות בהליכי החקיקה של התיקון: חוק יסוד: השפיטה התגבש במשך שש שנים והתקבל ללא כל מתנגדים מקרב חברי הכנסת. התיקון לחוק היסוד נוסא דיונו התקבל תוך כחודש, אך ורק בקולות חברי הקואליציה.

...

גם אם אין בפגם הליכי זה, כשלעצמו, כדי לפגוע בתוקפו של התיקון, הוא מצטבר לכשלים המהותיים שבבסיס התיקון לחוק היסוד."

152. הליך החקיקה המזוורז במקרה זה משקף את היעדר המידתיות שבהוראת השעה. על אף

חומרת הפגיעה בזכויות בסיסיות, לא התקיים דיון ענייני כלשהו, ולא נעשה ניסיון למצוא חלופות ראויות לפגיעה בזכויות.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי כמבוקש ברישא, ולאחר קבלת תשובת המשיבים ליתן צו מוחלט.

כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות משפט של העותרים ובשכר טרחת עורכי דינם.

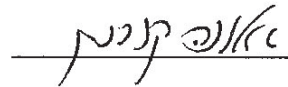
היום, 19.2.24

נדיה דקה, עו"ד

עדי לוסטיגמן, עו"ד

אלונה קורמן, עו"ד

חסן ג'בארין, עו"ד

אסנת כהן-ליפשיץ, עו"ד

תצהיר העותר מס' 1

אני הח"מ עו"ד טל שטיינר נושא [REDACTED] לאחר שהוזהרתי שעליי להגיד את האמת ואחרת אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק מצהירה בכתב כדלקמן:

1. שמי ומספר תעודת זהותי כאמור לעיל.
2. הנני המנהלת הכללית בוועד הציבורי נגד עינויים בישראל ע"ר 580168854.
3. תצהיר זה נמסר בתמיכה לעתירת הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל ואח, למתן צו על תנאי, לבוא וליתן טעם מדוע לא יבוטל חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023.
4. העובדות המפורטות בעתירה הינן נכונות, למיטב ידיעתי ואמונתי.
5. להלן חתימתי ותוכן תצהירי לעיל אמת.

חתימת המצהירה

אני הח"מ עו"ד אלונה קורמן מאשרת בזה כי ביום 18.2.24 הופיעה בפניי עו"ד טל שטיינר המוכרת לי באופן אישי, והזהרתיה כי עליה לומר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה נכונות הצהרתה דלעיל וחתמה עליה בפניי.

אלונה קורמן, עו"ד
מ.ת. 6333
חתימת עו"ד

תוכן עניינים

מספר העמוד ראשון	שם הנספח	מספר הנספח
32	העתק תקנות שעת חירום מיום 13.10.23	1/ע
34	העתק תיקון ראשון לתקנות שעת חירום מיום 26.10.23	2/ע
37	העתק תיקון שני לתקנות שעת חירום מיום 5.12.23	3/ע
39	העתק דיון בהצעת החוק במליאה מיום 14.12.23	4/ע
49	העתק פרוטוקול דיון בהצעת החוק מיום 18.12.23 בוועדת החוץ והביטחון	5/ע
70	העתק בקשות העותר מסי' 2	6/ע
77	העתק תגובת המדינה ללא נספחים בבג"ץ 9021/23	7/ע
90	העתק התכתבות עם שירות בתי הסוהר בעניין ביקורים של כלואים לפי החוק	8/ע
95	העתק פניה לפרקליטה הצבאית הראשית	9/ע
97	העתק תשובת שירות בתי הסוהר בעניין הכלואה בת ה- 82	10/ע
99	העתק פניה מיום 18.1.24	11/ע
112	העתק תשובה מיום 22.1.24	12/ע
114	העתק תשובה מיום 29.1.24	13/ע
117	העתק תשובה מיום 30.1.24	14/ע
119	העתק תזכורת מיום 31.1.24	15/ע

נספח ע/1

העתק תקנות שעת חירום מיום

13.10.23

עמוד 32

תקנות שעת חירום (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות), התשפ"ד-2023

בתוקף סמכותה לפי סעיף 39 לחוק יסוד: הממשלה¹, מתקינה הממשלה תקנות שעת חירום אלה:

1. תיקון חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים
- בתקופת תוקפן של תקנות שעת חירום אלה, יקראו את סעיף 10א לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002², בשינויים האלה:
- (1) בסעיף קטן (א)(3), במקום "שבעה" יבוא "21" ובמקום "שבעת" יבוא "21";
- (2) אחרי סעיף קטן (א)(3) יבוא:
- "(4) בסעיף 5, בכל מקום, במקום "14 ימים" יקראו "30 ימים";
- (5) בסעיף 6(א), במקום "שבעה ימים" יקראו "21 ימים";
- (6) בסעיף 6(א1), במקום "עשרה ימים" יקראו "28 ימים";
- (7) בסעיף 6(א2), במקום "21 ימים" יקראו "45 ימים".
2. מידתיות
- הסמכויות לפי תקנות שעת חירום אלה יופעלו לפי הצורך ובתקופות הזמן הקצרות ביותר הנדרשות בנסיבות העניין.
- כ"ח בתשרי התשפ"ד (13 באוקטובר 2023)
(חמ 6583-3)

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 158.
² ס"ח התשס"ב, עמ' 192.

נספח ע/2

העתק תיקון ראשון לתקנות
שעת חירום מיום 26.10.23

עמוד 34

תקנות שעת חירום (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות) (תיקון), התשפ"ד-2023

בתוקף סמכותה לפי סעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה, מתקינה הממשלה תקנות שעת חירום אלה:

1. שינוי השם
בתקנות שעת חירום (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות), התשפ"ד-2023 (להלן – התקנות העיקריות), בשם התקנות, אחרי "הירום" יבוא "הרכות ברזל".

2. החלפת תקנה 1
במקום תקנה 1 לתקנות העיקריות יבוא:

1. "תיקון חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים
בתקופת תוקפן של תקנות שעת חירום אלה, יקראו את סעיף 10א(1) לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002, בשינויים אלה:

(1) בפסקה (1), במקום "בסעיפים 3(ב) ו-4" יקראו "3(ב), 4 ו-9(ב)";

(2) אחרי פסקה (2) יקראו:

"(א2) הסמכויות הנתונות בסעיף 6(א1) ו-6(א6) לממונה יהיו נתונות גם לקצין בדרגת סגן אלוף שהרמטכ"ל או ראש אגף המודיעין של צבא הגנה לישראל הסמיכו לכך";

(3) בפסקה (3), במקום "שבעה" יקראו "30" ובמקום "שבעת" יקראו "30";

(4) אחרי פסקה (3) יקראו:

"(4) בסעיף 5, בכל מקום, במקום "14 ימים" יקראו "45 ימים";

(5) בסעיף 6(א), במקום "שבעה ימים" יקראו "28 ימים";

(6) בסעיף 6(א1), במקום "עשרה ימים" יקראו "45 ימים";

(7) בסעיף 6(א2), במקום "21 ימים" יקראו "60 ימים";

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 158.
² ק"ת התשפ"ד, עמ' 104.
³ ס"ח התשס"ב, עמ' 192.

(8) דיונים לפי סעיפים 5 ו-6 יתקיימו שלא בנוכחות הכלוא אלא בהשתתפותו בדרך של היוועדות חזותית, ויחול לעניין זה סעיף 143(ב) ו-(ג) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בשינויים המחויבים ובשינויים המפורטים להלן; אין בפסקה זו כדי לגרוע מהוראות סעיף 5(ה) לעניין קיום דיון שלא בנוכחות הכלוא או בא כוחו, ומהוראות סעיף 6 לעניין הסמכות להורות שכלוא לא ייפגש עם עורך דין;

(א) בסעיף 143(ב), המילים "ובכפוף להוראות סעיף קטן (ו)" – לא ייקראו;

(ב) על אף האמור בסעיף קטן 143(ג)1, אם הכלוא אינו מיוצג, ניתן לקיים את הדיון בלא נוכחות סניגור.

י"א בחשוון התשפ"ד (26 באוקטובר 2023)
(חמ 6583-3)

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

נספח ע/3

העתק תיקון שני לתקנות שעת

חירום מיום 5.12.23

עמוד 37

תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2023

בתוקף סמכותה לפי סעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה¹, מתקינה הממשלה תקנות שעת חירום אלה:

1. תיקון תקנה 1 בתקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות), התשפ"ד-2023², בתקנה 1 –

(1) ברישה, במקום "10א(1)" יבוא "10א(א)";

(2) בפסקה (3), במקום "שבעה" יקראו "42" ובמקום "שבעת" יקראו "42", ובסופה יבוא "ואולם על אף האמור בסעיף 3(א), הסמכות להורות על כליאה זמנית לתקופה העולה על 30 ימים תהיה נתונה לקצין בדרגת רב סרן";

(3) בפסקה (7), במקום "60 ימים" יבוא "80 ימים".

כ"ב בכסלו התשפ"ד (5 בדצמבר 2023)
(חמ 6583-3)

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 192.
² ק"ת התשפ"ד, עמ' 212.

נספח ע/4

העתק דיון בהצעת החוק
במליאה מיום 14.12.23

עמוד 39

הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות**ברזל), התשפ"ד-2023**

[רשומות (הצעות חוק, חוב' מ/1690).]

(קריאה ראשונה)**היו"ר אמיר אוחנה:**

הנושא הבא על סדר-היום – הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023, לקריאה הראשונה. אני מזמין את השר כך להציג את הצעת החוק. בבקשה, כבוד השר. בבקשה, אדוני, עד עשר דקות לרשותך.

שר האנרגיה והתשתיות ישראל כץ:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשם שר הביטחון אני מציג לדין בקריאה ראשונה את נושא חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים. אני מתכבד להביא לאישור מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023. החוק בנוסחו הקיים מסדיר בין השאר את הסמכויות החוקיות להחזקה במשמורת של לוחם בלתי חוקי – לב"ח – וקובע את בעלי התפקידים המוסמכים לכך ואת תקופת הכליאה טרם הבאה לביקורת שיפוטית בבית משפט.

החוק כולל הוראות שונות אשר חלות על כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים בעת שגרה ולצד זאת הוראות מיוחדות אשר חלות במצב לחימה. בעקבות מתקפת הטרור הרצחני שהתרחשה בכ"ב בתשרי התשפ"ד, 7 באוקטובר 2023, החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה, והחלה מלחמת חרבות ברזל. כבר בתחילת המלחמה עלה הצורך לקבוע הסדרים ייחודיים בנסיבות החריגות שבמסגרתן נתפסו מחבלים רבים העונים להגדרת לב"ח בחוק, ושהיו מעורבים במתקפת 7 באוקטובר. לפיכך, התקינה הממשלה, מכוח סמכותה שבחוק חוק-יסוד: הממשלה, תקנות שעת חירום ייעודיות שעיקרן הורדת הדרג המאשר את החזקת הלב"ח והארכת המועדים הקבועים בחוק להבאה בפני שופט או למניעת מפגש עם עורך דין.

בהמשך, לאחר שהחל התמרון הקרקעי של צה"ל בשטח רצועת עזה, שבמסגרתו נתפסו מאות לב"חים שהובאו לחקירה בישראל, נדרשו התאמות נוספות לנוכח צרכי הלחימה, ובכלל זה הארכה נוספת של המועדים, ונעשו תיקונים מתאימים לתקנות שעת החירום.

תקנות שעת חירום האמורות צפויות לפקוע בתחילת ינואר 2024, ולפיכך, במסגרת הצעת החוק המובאת לאישור הכנסת, מוצע לעגן את ההסדרים שנקבעו בתקנות שעת החירום בחקיקה שתהיה בגדר הוראת שעה לתקופה של ארבעה חודשים. במסגרת הצעת החוק בוצעו התאמות נוספות, ובכלל זה הארכה נוספת של חלק מהמועדים, כגון הארכת התקופה שבה ניתן למנוע מפגש עם עורך דין.

בנוסף כוללת הצעת החוק תיקון של קבע שעניינו התאמת סעיף 10א לחוק לתיקון מס' 6 לחוק-יסוד: הממשלה, לעניין הסמכת הקבינט להכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40 לחוק-היסוד.

אני מבקש כי מליאת הכנסת תאשר את הצעת החוק ותעביר אותה להמשך דיון והכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר משה רוט:

תודה רבה, אדוני. נעבור לדיון האישי. ראשון הדוברים, חבר הכנסת עידן רול – אינו נוכח; חברת הכנסת גלית דיסטל אטבריאן – אינה נוכחת; חבר הכנסת ואליד אלהואשלה – אינו נוכח; חברת הכנסת נעמה לזימי – אינה נוכחת; חברת הכנסת מירב בן ארי.

מירב בן ארי (יש עתיד):

אני מוותרת.

היו"ר משה רוט:

מוותרת. חבר הכנסת ווליד טאהא – אינו נוכח; חבר הכנסת אבי מעוז – אינו נוכח. חבר הכנסת עופר כסיף, בבקשה. רשימת הדוברים נעולה. שלוש דקות לרשותך.

עופר כסיף (חד"ש-תע"ל):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ביום שבת הקרוב תקיים חד"ש, התנועה שלי, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון, מועצה ארצית שבה ייפגשו חברים יהודים וערבים, ואני ביניהם כמובן, לדיון פוליטי באתגרים והמשימות בפני כוחות השלום, השוויון והדמוקרטיה במאבק נגד המלחמה והפשיזם. המועצה תתקיים על אפה ועל חמתה של משטרת המחשבות הכהניסטית, שאימה

בשיטות מאפיוזיות על בעלי אולמות ערבים כי אם יעזו לארח את מועצת תד"ש, ידו הנעלמה של המשטר תוביל לסגירתם.

אנשי מודיעין של משטרת ישראל מאיימים להוציא צו סגירה ולמנוע כינוס פוליטי חוקי ולגיטימי לכל דבר ועניין של מפלגה המיוצגת בכנסת, מפלגת השמאל הוותיקה ביותר ששורשיה נטועים למעלה מ-100 שנה בארץ הזאת, כאילו הממשל הצבאי הדיקטטורי הוקם מחדש. זהו, במירכאות, מצב הדמוקרטיה בימינו. וכיצד נאלמה, בא', האופוזיציה? לאן נעלמו אלה שזעקו במשך שנה דמוקרטיה? אלו שזעקו נגד הדיקטטורה ורמיסת העצמאות השיפוטית, כשמערכת איכפת החוק הופכת לזרוע הארוכה של שר מורשע בטרור? איפה הייתם כשרדפו את ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי וכשאסרו בשרירותיות להפגין ביישובים ערביים? איפה הייתם כשהמפכ"ל הדהד את הטרנסספריסטים הגרועים ביותר ואמר שיעמיס על משאיות לעזה את מי שיעזו להביע אמפתיה לתושביה המופגזים?

רון כץ (יש עתיד):

תומכי טרור.

עופר כסיף (חד"ש-תע"ל):

אפילו פרקליט המדינה התבטא בחריפות בהוראה למשטרה לחדול מהרדיפה הבלתי-חוקית, אבל האופוזיציה הליברלית שותקת. אם לא תדברו עכשיו, כשיבואו לקחת אתכם איש כבר לא יוכל לדבר.

יש לי חדשות בשבילכם: לא תצליחו לנצח את חד"ש. זו חד"ש שנאבקה בהפקעת האדמות, שהובילה את הציבור הערבי-פלסטיני במדינה במחאת יום האדמה למען שוויון זכויות וכבוד במולדתו. חד"ש של נצרת האדומה, חד"ש שקראה ראשונה לדבר עם אש"ף והייתה המשענת הפרלמנטרית והציבורית למשא ומתן מדיני, חד"ש שמסתכלת לכיבוש בעיניים - -

היו"ר משה רוט:

משפט אחרון, בבקשה.

עופר כסיף (חד"ש-תע"ל):

-- ואומרת לו לא.

היו"ר משה רוט:

אדוני.

עופר כסיף (חד"ש-תע"ל):

כן, אני מסיים, אדוני.

היו"ר משה רוט:

נא לסיים.

עופר כסיף (חד"ש-תע"ל):

אנחנו נקיים את המועצה הזאת בכוח, במלוא הכוח והעוצמה, על אפם וחמתם של מתנגדינו.

היו"ר משה רוט:

תודה רבה.

עופר כסיף (חד"ש-תע"ל):

תודה.

היו"ר משה רוט:

חבר הכנסת עודד פורר, בבקשה – לא נוכח; חבר הכנסת אימן עודה – אינו נוכח; חבר הכנסת אלעזר שטרן – אינו נוכח; חבר הכנסת יאסר חוג'ראת – אינו נוכח. חברת הכנסת טלי גוטליב, שלוש דקות לרשותך, גברתי הנכבדה.

טלי גוטליב (הליכוד):

השר ארבל חושב באמת שבעזה אפשר לשים קלפיות. הוא חושב שאפשר להיכנס לח'אן יונס ולשג'אעיה ולשים שם קלפיות כדי שלוחמים – שנייה – כדי שלוחמים - -

רון כץ (יש עתיד):

הצבא חושב ככה.

טלי גוטליב (הליכוד):

רגע. - - קצינים, מפקדים, חיילים, יצביעו לבחירות המוניציפליות. מדינת ישראל מנהלת את אחת המלחמות הקשות ביותר שלה משחר הקמתה, בחזיתות שונות, פוטנציאל קשה מאוד של סיכון, אבל השר ארבל החליט שהבחירות למוניציפלי יהיו בסוף ינואר, כי זה מאוד חשוב, כי מאוד קשה לרשויות המקומיות להתנהל.

רציתי לשאול את השר ארבל מה יותר חשוב: זכותם האלמנטרית של חיילים ומפקדים לבחור ולהיבחר – זה לא רק לבחור. נאמר שאפשר להכניס לשג'אעיה קלפי – אבל מותר לחייל ולוחם לקחת חלק בקמפיין בחירות. זו זכות בסיסית ביותר. מותר לחייל ולוחם לקחת חלק בכל המהלך הזה של בחירות לרשות המקומית. עכשיו, אני אגיד לכם יותר מזה. אל מול זכויותי הבסיסיות של חייל ולוחם לבחור ולהיבחר, זה הזמן להתחיל להתסיס בתוך הרשויות המקומיות האחד את רעהו? איך יכול להיות שבזמן מלחמה, שר הפנים מותיר את ההחלטה הזאת על כנה? ההחלטה הזאת משרתת מצוין, אדוני, את ראשי הרשויות המכהנים. זה ברור, הם בתוך הבית שלהם, זה צ'יק-צ'ק.

מיקי לוי (יש עתיד):

יש עוד - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

זה ברור לי. אחוזי הבחירות היו ככה מאוד מאוד נמוכים – מצוין לנו. חברה, אנחנו במלחמה, ולא יעלה על הדעת שבמשמרת שלנו – אני חייבת לומר שבמשמרת שלנו, כאנשי ימין, אני לא אאפשר לחיילים והלוחמים שלי לקחת חלק במהלך הבחירות. אני אומרת את זה. אני מבקשת מכם לקבל את הצעת החוק שאוהד טל הגיש ואני חתומה עליה. נאלצנו להגיש הצעת חוק פרטית. לאן הגעתי?

מיקי לוי (יש עתיד):

אני אחתום.

טלי גוטליב (הליכוד):

לאן הגעתי? באמת. אל תדאג, לחוק הזה לא ייתנו פטור מחובת הנחה, כי כנראה האינטרסים הם חזקים ברמה הפוליטית, אבל אין לקבל שאנחנו נאפשר בחירות לרשות המקומית בזמן מלחמה תוך פגיעה בחיילים. רגע, אבל מה מדהים? השר ארבל אומר את הדבר הבא – ועם זה אני מסיימת – הוא אמר שהוא מנחה את הצבא לשחרר את החיילים והלוחמים שמבקשים להשתתף כדי לקחת חלק. אם אתה, אדוני השר, תפנה לקצין, לחייל, לוחם, באשר הם, בתוך שדה הקרב ותשאל אותם אם הם משתחררים כדי לקחת חלק בהליך בחירות או לא, אף חייל ואף לוחם ואף מפקד ואף קצין לא יפקיר את שדה הקרב כדי ללכת עכשיו לניהול בחירות לרשות המקומית, בכל הכבוד.

מיקי לוי (יש עתיד):

החשש הוא אחר. רב ראשי לישראל – צריך להגיד את זה – אם הבחירות ידחו ויהיו עוד בחירות – רב ראשי לישראל.

היו"ר משה רוט:

תודה רבה. חברת הכנסת מלינובסקי, בבקשה.

טלי גוטליב (הליכוד):

--- הקואליציה הזאת.

קריאה:

אני יכול להגיד לך ---

טלי גוטליב (הליכוד):

אני יודעת לבד.

מיקי לוי (יש עתיד):

צריך להגיד, את היחידה שעולה כאן באומץ.

היו"ר משה רוט:

היא צודקת, היא צודקת מאה אחוז. מגיע לה את שלוש הדקות שלה בשקט. שלוש דקות, בבקשה, לרשותך, גברתי.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, טוב מאוד שפתאום אני שומעת פה שחברי הקואליציה נזכרו שאנחנו במלחמה. לפני עשר דקות, כשהם הצביעו על התקציב, על הביזה הזאת, איכשהו זה נעלם מתשומת ליבם. בסדר גמור, הבנתי מה שרואים מפה, לא רואים משם. שלשום שרת הסטרוק נשאלה למה לא קיצצה 100 מיליון שקל מתקציב משרדה, וענתה בסיפור על ספינה מלאה בסחורות, ופתאום מתחילה סערה והאנשים בספינה מחפשים מה לזרוק למים, לים, ורואים יהודים ואומרים שמה שמכביד על הספינה זה התפילין. זה הסיפור שסיפרה לנו שרת הסטרוק כשנשאלה על ה-100 מיליון שקל, על זהות יהודית, אגב, בתקציב משרדה.

אז אני רוצה לענות לה גם בסיפור תנ"כי, ומי שיבין יבין. הסיפור הוא על יונה הנביא, שקיבל שליחות מאלוהים להחזיר בתשובה את הרשעים מהעיר נינוה. הוא ברח מהשליחות וגם מהספינה שנקלעה לסערה, וכשהנסעים התחילו להתפלל, כל אחד לאל שלו, הם שאלו את יונה למה הוא לא מתפלל לאלוהים שלו. ואז הוא סיפר להם את הסיפור על זה שהוא ברח מהאלוהים שלו, ואז הם זרקו אותו לים. גם את המשרד שלך, אורית, צריך לזרוק לים, ואת כל התקציבים שבזזת – הם צריכים לעבור לצרכי המלחמה ולמפונים.

וכל הממשלה הזאת צריכה לעשות חשבון נפש עמוק ולחזור בתשובה, כמו אנשי נינוה. אדוני השר הנכבד ישראל כץ, תחזרו בתשובה, תחזרו לאזרחי ישראל. מנשאים אלקטוראליים קטנים ומגעילים, תיזכרו בזה שאתם נבחרו ציבור של כולם, ושחייילנו במלחמה, וקרובי משפחה של כולנו מפונים, ועוד מעט, אנחנו כולנו יודעים מה קורה עם הכלכלה. תחזרו בתשובה, אחרת נזרוק אתכם מהספינה. עם ישראל יזרוק אתכם מהספינה. תודה.

היו"ר משה רוט:

תודה רבה. חברת הכנסת וולדיגר – אינה נוכחת. אחרון הדוברים – חבר הכנסת רוץ כץ, בבקשה. שלוש דקות לרשותך.

רון כץ (יש עתיד):

תודה רבה, אדוני. חבריי חברי הכנסת, אושר עכשיו פרק בתקציב שמעלה מיליארדים לצרכים שאף אחד לא מבין, אף אחד גם לא יבין וזה גם לא מעניין אף אחד במדינת ישראל. אני רוצה לומר לכם משהו. חיילי המילואים שלנו נמצאים עכשיו, והם לא נמצאים במקום העבודה שלהם כבר מעל חודשיים. אנחנו מקבלים – אני בטוח שגם הצד במחלקת הדגים הקפואים מקבל את זה, בוודאי הצד שנמצא מולי – אלפי פניות מאנשי מילואים שצריכים עזרה. הם צריכים עזרה מול הבנקים, הם צריכים עזרה מול מקומות העבודה, הם צריכים עזרה מול רשויות המדינה, הם צריכים עזרה בכל מקום. אז עליתי לפה להפציר בכל מקבלי המיליארדים. אולי השרה סטרוק תרצה לכפר על האמירות הנוראיות שלה; אולי שר אחר במשרד שאף אחד לא צריך במדינה הזאת יעביר את הכסף לקרן מיוחדת, תקראו לזה באיזה שם שאתם רוצים, שתדאג ללוחמי המילואים שבזכותם יכולנו לשבת פה ולצפות באירוע המביך הזה ולהמשיך לבלבל אחד לשני את המוח בזמן שהם נלחמים עכשיו תחת אש בצפון, בדרום.

אז בזמן שכל אחד פה יעשה חושבים עם עצמו, איך הוא רואה את החיים שלו אחרי 7 באוקטובר – כי לפי מה שראינו פה עכשיו, שום דבר לא השתנה, אתם עדיין תקועים ב-6 – אולי, רק אולי, תעשו משהו קטן היום לטובת חיילי המילואים שלנו, שצריכים אותנו עכשיו יותר מתמיד. תודה רבה, אדוני.

היו"ר משה רוט:

תודה רבה. השר כץ, חוצה לסכם? כבוד השר, חוצה לסכם? לא. בסדר, מסוכם כבר.

חברי הכנסת, נעבור להצבעה על הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד–2023, בקריאה ראשונה. אנא תפסו את מקומותיכם. הצבעה.

הצבעה מס' 120

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת

שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד–2023, לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר משה רוט:

12 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע כי הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד–2023, אושרה בקריאה ראשונה ותעבור לדין לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה השנייה והשלישית.

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 27 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (העלאת גיל**הפטור משירות מילואים), התשפ"ד–2023**

[רשומות (הצעות חוק, חוב' מ/1691)].

(קריאה ראשונה)**היו"ר משה רוט:**

חברי הכנסת, הסעיף הבא על סדר-היום – הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 27 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (העלאת גיל הפטור משירות מילואים), התשפ"ד–2023, לקריאה ראשונה. אני מזמין את השר ישראל כץ להציג את הצעת החוק, בבקשה. רשימת הדוברים סגורה. בבקשה, אדוני השר.

שר האנרגיה והתשתיות ישראל כץ:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשמו של שר הביטחון, אני מציג את הצעת חוק שירות ביטחון (העלאת גיל הפטור משירות מילואים). אני מתכבד להביא לאישור מליאת הכנסת בקריאה ראשונה, את הצעת חוק שירות ביטחון (הוראת שעה – חרבות ברזל) (העלאת גיל הפטור משירות מילואים), התשפ"ד–2023. סעיף 36 לחוק שירות ביטחון קובע כי יוצא צבא שאינו קצין ושמלאו לו 40 שנים, יהיה פטור מחובת שירות ביטחון בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור. יוצא צבא שהוא קצין ושמלאו לו 45 שנים, יהיה פטור מחובת שירות ביטחון בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור. עוד קובע הסעיף כי שר הביטחון רשאי לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, מקצועות או תפקידים שיוצא צבא הנמנה עימם יהיה זכאי לפטור מחובת שירות ביטחון רק אם מלאו לו 49 שנים, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור.

במסגרת גיוס המילואים הנרחב שעליו הוחלט בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית ביום 7 באוקטובר 2023, ולצורך ניהול מלחמת חרבות ברזל, משרתים במילואים בימים אלה אלפי יוצאי צבא בתפקידי לחימה ותומכי לחימה אשר יהיו זכאים לפטור משירות מילואים בסוף שנת 2023, בהגיעם להגיע לגיל 40, 45 או 49, לפי העניין. נוכח גיוס החירום ותרומתם המשמעותית של אנשי המילואים

נספח ע/5

העתק פרוטוקול דיון בהצעת
החוק מיום 18.12.23 בוועדת
החוץ והביטחון

עמוד 49

הכנסת

הכנסת העשרים וחמש
מושב שלישי

פרוטוקול מס' 114
מישיבת ועדת החוץ והביטחון
יום שני, ו' בטבת התשפ"ד (18 בדצמבר 2023), שעה 11:00

סדר היום:

הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023

נכחו:

חברי הוועדה:

יולי יואל אדלשטיין – היו"ר
בועז ביסמוט
רם בן ברק
טלי גוטליב
משה טור פז
מאיר כהן
משה רוט
אושר שקלים

חברי הכנסת:

משה סעדה

מוזמנים:

א' – רמ"ח יועמ"ש, משרד ראש הממשלה
פזית תדהר – ממונה משטפתית לרגולציה וחירום, משרד הביטחון
רס"ן עומר קנובלר – רתי"ח לב"ח בפצ"ר, משרד הביטחון
אבניגיל סון-פלדמן – המחלקה למשפט פלילי ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
עביר מטאנס – המחלקה למשפט פלילי ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
לילך וגנר – המחלקה למשפט פלילי ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים

מוזמנים באמצעים מקוונים:

גלי צימרמן חדאד – פרקליטות אזורית דרום, משרד המשפטים
טל גבאי – יו"ר משותף פורום כללי, לשכת עורכי הדין

ייעוץ משפטי:

עידו בן יצחק

מנהלת הוועדה:

אסף פרידמן

רישום פרלמנטרי:

איה לינצ'בסקי

רשימת הנוכחים על תואריהם מבוססת על המידע שהוזן במערכת המוזמנים הממוחשבת. ייתכנו אי-דיוקים והשמטות.

הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

בוקר טוב, אני פותח את ישיבת ועדת החוץ והביטחון, בנושא הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023. בבקשה משרד הביטחון.

רס"ן עומר קנובלר:

בוקר טוב, שמי רס"ן עומר קנובלר מהפרקליטות הצבאית. הצעת החוק שנמצאת על שולחן הוועדה עוסקת בשני נושאים, האחד, תיקון כללי לחוק שקשור לתיקון שנעשה לפני כמה שנים לחוק יסוד: הממשלה ומבקש ליישר בין הסמכויות להכריז על מצב מלחמה או פעולות צבאיות שיכולות להוביל למצב זה, לבין הסמכות שנמצאת מכוח סעיף 10א' לחוק הזה, חוק הלבי"חים, להפעיל את הסעיף שדרוש בנסיבות האלה ולקבוע שהגוף שיכריז על אותו מצב יוכל גם להכריז על הפעלת הסעיף. כרגע יש אנומליה בעוד שאת האפשרות להכריז על המצב הזה, הממשלה האצילה לוועדת שרים לענייני ביטחון, הסמכות להפעיל את 10א' לא הואצלה וצריך את הממשלה כולה. לכן התיקון הזה הוא תיקון קבוע שלמעשה לא בהכרח קשור למצב הנוכחי, אבל משפיע גם על הפעילות עכשיו וכל פעם דורש את אישור הממשלה מחדש לנושא, והוא תיקון קבוע.

התיקון השני שהוא בהוראת שעה קשור לנסיבות הייחודיות שאנחנו נמצאים בהם כרגע ומבקש לעשות תיקונים מסוימים בתוך סעיף 10א', שהוא הסעיף שמאפשר התמודדות עם נסיבות המלחמה הייחודיות שאנחנו נמצאים בה. התיקון מבקש גם להכניס לתוך הוראת השעה דברים שנקבעו בחודשיים האחרונים בתקנות שעת חירום, שלושה סטים של תקנות שהממשלה התקינה, תוך הארכה מסוימת של חלק מהמועדים האלה ולקבוע את המצב הזה בהוראת שעה למשך 4 חודשים.

יש כאן שני עניינים מרכזיים, האחד נוגע למשכי הטיפול בצווים שמוצאים מכוח החוק, שהוא חוק שנוצר ליצור מנגנון של מעין מעצר מנהלי להחזיק מי שנקראים "לוחמים בלתי חוקיים", לצורך העניין מדובר במחבלים שיש יסוד סביר להניח שביצעו פעולות איבה נגד מדינת ישראל, או חלק מארגון שביצע פעולות כאמור. הוראת השעה מאפשרת להאריך את מועדי הטיפול בהתאם לנסיבות הייחודיות שאנחנו נמצאים בהם, שבעיקרם הם כמות מאוד גדולה וחסרת תקדים של מחבלים שעצורים מכוח הוראות החוק הזה, יותר נכון כלואים מכוח הוראות החוק.

משה סעדה (ליכוד):

הקונספט אומר שאתם הרחבתם את הזמן במסגרת תקנות שעת חירום, במקום תוך שבעה ימים, תוך 75 ימים, אני מבין את הקונספט ורוצה לכפור בקונספט. למה להגביל את עצמנו בתקופת מלחמה? למה להכניס את עצמנו לסד של 75 יום כשכל פעם צריך להגיע בפני שופט מחוזי? למה לא להגיד שבתקופת החירום, שהיא מוגדרת, התקופה שהוכרזה בה מלחמה, שיש לה תאריך תחילה וסוף, עד אז לא צריך להביא בפני שופט.

עצם ההבאה זה חתיכת אירוע. אני מניח שיש כ-2,000 שנלקחו למעצר במסגרת הזו, תחת הכותרת הזו, אנחנו צריכים את כל אחד מהם להביא עכשיו בפני שופט ואז אנחנו נכנסים לסוגיה שהיא המפגש מול עורך-דין. אנחנו מנסים להכניס לאירוע הזה את הכלים המנהליים או הפליליים. אני אומר לא זה ולא זה. הרי שבויי מלחמה, זה אירוע אחר, הוא לא מגיע בפני שופט, גם אין לו זכות לפגוש עורך-דין, זה אפילו נשמע מגוחך, מי ייתן לשבוי מלחמה עורך-דין. אז אנחנו עושים ייצור כלאיים שמכביד עלינו. אנחנו מתייחסים אליהם כמו פליליסטים, נותנים להם עורכי-דין, שזה דבר שלא קיים, נותנים להם שופט. הפוך, הייתי רק לוקח ממנו את הזכויות האלה.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

מה שאתה אומר, שאם נפתחת לא עלינו מלחמה בינינו לבין אחת מהמדינות השכנות וחייל הגון שגויס בצו ויצא בפקודת מפקדיו להילחם במדינת ישראל ונשבה, יש לו פחות זכויות ממחבל ארוך שרא לאנוס ולרצוח תינוקות. יש פה אנומליה.

משה סעדה (ליכוד):

יש פה אנומליה. זה חלק מהקונספציה כי אנחנו מנסים להיות בסדר. תבסדר הוא שהאנשים האלה לא מוגדרים כי הם טרוריסטים, הם לא מוגדרים ולכן הם מתחת, הם לא מעל. הם לא אזרחים שביצעו עבירה פלילית, אלה טרוריסטים שביצעו רצח עם, אלה האנשים הללו, לכן הם יהיו במדרגה הכי נמוכה. עם שבי יש הדדיות, אני נותן לו זכויות כי אלה זכויות הדדיות. יש אמנה והסכם בין שני צדדים. פה הוא חרג מההסכם הבין לאומי, הוא מבצע פשעים נגד האנושות, לכן מגיע לו המינימום.

אני מוכן לקבל שתיתן לו לפגוש שופט, לדעתי הוא בכלל לא צריך להיפגש עם שופט, אבל אני מוכן בשוך הקרבות, בסוף מצב המלחמה כדי שתהיה ביקורת שיפוטית, מה שלא קיים אצל שבי. אותו דבר לגבי עורך-דין. אתה מבין מה אתם יוצרים במערכת? אתה יודע כמה כסף ילך רק לדאוג לעורכי-דין ולהביא אותם, כמה כסף לתפעל את זה?

מה הם מציעים בחוק, ששופט לא יגיע אליהם, כי תחשוב מה זה לשנע כל אחד כזה, כשיש חשש שינסו להשתלט על ההובלה, אז כדי למנוע את השינוע יעשו תיעוד חזותי, שגם זה אופרציה. תחשוב על השופט שצריך לפגוש את כל האנשים האלה, זה תוספת תקנים, למה?

היו"ר יולי יואל אדלשטיין:

אני מציע שנשמע התייחסות.

אביגיל סון-פלדמן:

אביגיל סון-פלדמן ממשרד המשפטים. קודם כל נעשה סדר מה יש היום בחוק ומה התיקון הזה עושה. החוק הזה קיים, יש לו את המבנה שלו, את ההסדרים שלו - - -

משה סעדה (הליכוד):

אני רוצה לכפור בו.

אביגיל סון-פלדמן:

התיקון שמובא פה לא מעגן אף אחד מהדברים שאתה מדבר עליהם, זה מה שיש בחוק. התיקון הזה, בחלק של הוראת השעה, מתעסק בעיקר בתקופות. הוא מאריך את התקופות בהתאם לצרכים.

משה סעדה (הליכוד):

הוא מרחיב את התקופה.

אביגיל סון-פלדמן:

הוא מאריך משמעותית בגלל הצרכים בשטח, אבל הוא לא מבטל את כל הסדרים של החוק. כדי לשים את הדברים במקום, אין בחוק הליכים פלילים, הוא לא עוסק בלהעמיד לדיון על מעשים כאלה ואחרים, הוא נועד להסדיר את ההחזקה של אותם אנשים שנתפסים. לא אכנס להשוואה ביניהם לבין שבויי מלחמה כי זה מורכב, זה נוגע לאמנת זינבה, אבל הוא נועד לעשות הסדרה שחלה על מי שלא נכנס תחת ההגדרה הזו ואמנת זינבה לא חלה עליו, זו ההגדרה של לוחם בלתי חוקי.

משה סעדה (ליכוד):

כדי לדייק, שבי לא זוכה לא לעורך דין ולא לשופט.

אביגיל סון-פלדמן:

אני כרגע לא נכנסת לכל הפרטים של שבי, כי זה לא מוסדר פה, החוק הזה נחקק לפני הרבה מאוד שנים והוא קבע את המסגרת הבסיסית של ההחזקה. אגב, הכליאה ברמת העיקרון היא כל עוד צריך, פשוט כל חצי שנה הוא בא בפני שופט.

משה סעדה (ליכוד):

על זה אני מבקש שנחשוב ונכפור בעיקר. את אומרת לי זה מה יש ולכן נמשיך. אני אומר, יש שינוי מה-6 לאוקטובר, אנחנו לא יכולים לחיות עם העולם שהיה. עד ה-6 לאוקטובר יכול להיות שהייתי זורם אתך.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

יש שינוי לא רק מה-6 לאוקטובר, החוק חוקק במקרה ספציפי של שני מחבלים.

אביגיל סון-פלדמן:

זה באמת העניין של ההיקפים.

היו"ר יואל אדלשטיין:

הייעוץ המשפטי של הוועדה בבקשה.

עידו בן יצחק:

אני מבקש להעיר בעניין הזה, המשפט הבין לאומי הקלאסי מכיר בשתי קטגוריות, שבויי מלחמה ואזרחים. מבחינת העולם והמשפט הבין לאומי, מאחר ואלה לא חיילים בצבא סדיר, אנחנו צריכים לכאורה להתייחס אליהם כאזרחים.

משה טור פו (יש עתיד):

למה לא כשבויים?

עידו בן יצחק:

כשנחקק החוק הזה בשנת 2002 הוא היה חידוש ברמה עולמית. התפיסה של לקחת אזרח ולהגיד שאנחנו לא מתייחסים אליו כאזרח רגיל, אני לא מעמיד אותו לדין פלילי עם זכויות של תשודים וכל השאר, אני תופס אותו כיצור כלאיים שבין שבוי מלחמה לבין אזרח, הוא לא מוגדר לפי אמנת זינבה השלישית כשבוי כי הוא לא חלק מצבא סדיר, אבל אני רוצה להחזיק אותו כי הוא איום כלפי, הוא דומה -

משה סעדה (ליכוד):

הוא לא דומה, הוא טרוריסט. הוא לא שבוי, הוא טרוריסט.

עידו בן יצחק:

אני לא יודע אם בכלל יעמידו אותם לדין פלילי או לא, זו שאלה נפרדת. עזוב רגע את ה-7 לאוקטובר, רוב אלה נתפסו בעזה עצמה כמו שאתה תופס שבוי של האויב, לכן לא בהכרח יעמידו אותו לדין פלילי.

משה סעדה (ליכוד):

יש על זה דיון מחר בוועדת חוקה והכיוון הוא כן להעמיד לדין פלילי.

עידו בן יצחק:

זה לא העניין של ההסדר הזה כרגע. מבחינת העולם, המדינה היחידה חוץ מישראל בה הונגה מעמד ביניים כזה היא ארצות הברית. שאר מדינות העולם לא מכירות. מבחינת הסדרים אני לא רואה אותם כדומים להליך פלילי, הם יותר דומים למעצר מנהלי, גם אז זה אחד לאחד, אתה עושה את הבקורות האלה ונותן את האפשרות.

משה סעדה (ליכוד):

ההבדל גדול במהות, מעצר מנהלי מבוסס על אדם שיש לי מידע בלבד, אני לא יכול לעשות שום דבר ולדון אותו בבית משפט. פה מדובר על אנשים שעל רובם יש לנו תיעוד, אנחנו יודעים מה הם עשו והם גם הודו. לכן זה אירוע אחר במהות שלו ממעצר מנהלי.

עידו בן יצחק:

אתה הולך על אלה של ה-7 באוקטובר, אבל רובם נתפסו במהלך הלחימה בעזה, שאתה לא יודע מה הם עשו או לא עשו.

משה סעדה (ליכוד):

מי ששותף לארגון החמאס, מבחינת מדינת ישראל הוא ביצע עבירה פלילית אז אני לא צריך מידע. זה לא אירוע של מידע, זה אירוע אחר ממעצר מנהלי. מה הדין במקרה דומה בארצות הברית?

עידו בן יצחק:

אני לא יודע איך הם נוהגים בכל מקרה ומקרה, אבל יש להם את המנגנון הזה של לוחמים בלתי חוקיים, יש להם גם את גואנטמו שזה כבר סיפור אחר שאנחנו לא שם.

משה סעדה (ליכוד):

האם הם נותנים ממש עורך-דין?

עידו בן יצחק:

אני לא יודע.

משה סעדה (ליכוד):

אז כדאי שתבדקו. אדוני היושב-ראש, הייתי שמח שיבדקו את זה עם האחות הגדולה ארצות הברית.

עידו בן יצחק:

לדעתי במסגרת הנוכחית שאנחנו דנים פה בתיקון שנועד לתת מענה למצב מאוד נקודתי שאנחנו גם חייבים לסיים אותו היום בקריאה שנייה ושלישית, לא הייתי עושה מהפכות עולם. שווה לדון בזה בעתיד אבל את ההשלכות של זה צריך לבחון בצורה יותר רחבה.

משה טור פו (יש עתיד):

יש אפשרות לדון בחלק מהפרטים: חבר הכנסת סעדה משה כופר בעיקרון, אני שואל על הפרטים של ההסדר שמוצע בפנינו בכמה הקשרים שאולי יכולים להקל על המדינה. קודם כל, ממילא הוצעו פה מספר הארכות לתקופות הימים ובוצעה הורדה של הדרגים בצבא מרמטכ"ל לתת אלוף.

היו"ר יולי יואל אדלשטיין:

זה מהות התיקון.

משה טור פו (יש עתיד):

אני שואל, למשל ההחלטה לקבוע שהשופט הדין הוא מחוזי, האם זה ניתן להקלה לשופט שלום? אני אסביר, העומס על מערכת המשפט בישראל הוא אדיר, אנחנו מדברים על מאות ואולי אלפי לוחמים. זו דוגמה לצוואר בקבוק שעלול להיות במערכת, האם זה בר תיקון שזה השלכות על מה הוא יכול או לא? אני מנסה לחשוב איך אנחנו מקלים על המערכת לעמוד בעומס כי יש מאות ואולי אלפי לב"חים שאמורים להגיע למעמד הזה.

משה רוט (יהדות התורה):

אני רוצה לחדד ולהוסיף לדברים, חבר הכנסת סעדה אמר בעדינות, הפלטפורמה עקומה לגמרי כי היא לא נותנת מענה בכלל למצב האמיתי של המצב. החוק של הנאצים ועוזריהם עוד יותר מתאים מהחוק הזה, שפשוט לא נותן מענה. מעבר לצד הטכני, שזה מכביד על המערכת, סוג השפיטה והענישה ---

עידו בן יצחק:

לא דיברנו על ענישה עדיין.

משה רוט (יהדות התורה):

אני מדבר על הפלטפורמה. אבל מעבר לזה אני מפתח שאנחנו מחמירים עכשיו את המצב, מקבעים את זה במקום ללכת אחורה ולתקן, אנחנו כביכול מוסיפים חיזוק למשהו שהוא לא בסדר ולא מתאים, מזה אני חושש.

עידו בן יצחק:

הצעת החוק לא דנה בשאלה מה יעשו אתם בטווח הרחוק, אם יעמידו אותם לדין או לא ובאיזה עבירות. החוק הקיים מאפשר את ההחזקה שלהם במעצר בלי קשר לשאלה אם יעמידו לדין או לא. הצעת החוק נועדה לתת הארכות בתקופות האלה כדי שלא יצטרכו ---

משה סעדה (ליכוד):

אז בוא נאריך יותר. בוא נקבע שלא צריך להביא בפני שופט עד לשוך המלחמה. למה להגביל את עצמנו עם 75 יום? למה להגביל את עצמנו עם פגישת עורך-דין ומניעת מפגש. צריך לחבין שכל פעם שאתה רוצה למנוע צריך להביא בפני שופט, זה אין סופי.

אושר שקלים (הליכוד):

אם השופט יחליט לשחרר, או לא להאריך?

משה סעדה (הליכוד):

אני מזכיר ששבו לא בא בפני שופט ולא פוגש עורך-דין לכן אני מציע משהו ביניים, יש תקופה של מלחמה, בדרך כלל היא קצרה לשמחתנו, הפעם זה קצת מתמשך, בתקופת המלחמה הוא לא יהיה זכאי לא לעורך-דין ולא להופיע בפני שופט. עד שוך הקרבות, שוך מצב החירום, יש לזה הגדרה בחוק, סוף מצב מלחמה, אז אפשר להעמיס על המערכת, גם כך זה קשה.

עידו בן יצחק:

דווקא לזה אין הגדרה.

משה סעדה (הליכוד):

יש הגדרה, זה חל על המילואים, זה חל על המון דברים.

משה רוט (יהדות התורה):

מצב חירום במקום מצב מלחמה.

לילך וגנר:

יש הכרזה שמאפשרת על ידי הוועדה.

אביגיל סון-פלדמן :

בנוגע לשאלה הראשונה, בהצעת החוק הזו בעצם עיגנו את הצרכים שהגיעו מהשטח, כולל מכל הגופים שכרגע מטפלים. למיטב ידיעתי יש שני שופטי מחוזי שעוסקים בתיקים האלה, הכול בהיוועדות חזותית, ככה שאין פרוצדורה של שימוע. לא ידוע לנו על צוואר בקבוק, כולם מטפלים בזה בשיתוף פעולה. הטיפול, בטח ברמה הזאת הוא מאוד יעיל, הם טפלו בצורה מאוד יעילה בכל ההליכים שהיו עד עכשיו. צריך להדגיש שההליכים האלה הם הליכים מנהליים, בית משפט בודק את התנאים של החוק הזה, החוק לא עוסק במה הם עשו או לא עשו, הוא לא עוסק בלשפוט אותם על מעשים כאלה ואחרים, אלא בתנאים שהחוק קובע, זאת אומרת העבודה שמדובר בתולם בלתי חוקי בהתאם להגדרות.

משה סעדה (ליכוד) :

סליחה שאני מעיר לך אבל את אומרת משהו לא מדויק, ברור שכשהוא מגיע לבית משפט, השופט הוא לא חותמת גומי, זה כמו בהליך מנהלי, הוא כן בודק את זה.

אושר שקלים :

אם השופט יחליט לא להאריך את השהייה שלו?

משה סעדה (ליכוד) :

קודם כל, הוא רשאי להיות מיוצג. אנחנו לא יכולים להיות חותמת גומי כפי שהיה בעבר. כל אדם כזה מגיע בפני שופט מחוזי, יש לו זכות לפגוש עורך-דין, שזה כבר אירוע עצמאי. העורך דין מגיע אתו לדיון, הוא מיוצג, העורך-דין רוצה להגיד את אשר על ליבו. אני משליך מאירועים אחרים של משפחות פשע, בדרך כלל מי ששוכר לו את עורך הדין זה ראש ארגון הפשיעה. אני מניח שפה, תת ארגונים של החמאס ישכרו עורכי דין כי יגיע מי שייצג אותו להליך הזה, הרי הוא זכאי לייצוג.

לילך וגנר :

--- מניעת מפגש עם עורך-דין. אנחנו מבקשים להאריך את זה ל ---

אושר שקלים (הליכוד) :

מה קורה אם השופט מחליט לא להאריך?

משה סעדה (הליכוד) :

הוא לא חייב.

לילך וגנר :

לא קרה לנו מקרה כזה.

משה סעדה (תליכוד) :

למה להיכנס להליך הזה?

אושר שקלים (הליכוד) :

אני מסכים אתו שהשופט הוא לא חותמת גומי.

משה רוט (יהדות התורה) :

חבר הכנסת סעדה, רצית להציע פתרון?

משה סעדה (הליכוד):

אני מציע לדחות את כל האירוע עד סוף תקופת הלחימה. לא צריך להעמיס על בתי המשפט, לא צריך לקיים שם סמי הליך מנהלי - -

אושר שקלים (הליכוד):

לא צריך לערב את בתי המשפט בכלל.

משה סעדה (הליכוד):

- - כי זה לא הליך מנהלי, זה לא הליך של מידע. תפסו מישהו, הוא מצולם שוחט ילד, אני צריך להביא אותו - - -

לילך וגנר:

אלה לא היסודות של החוק.

משה טור פז (יש עתיד):

זה לא המקרה הקלאסי, המסה הגדולה של המקרים הם לוחמים בלתי חוקיים שנתפסו בשעת לחימה בעזה, נכנע במחנה שאטי. הוא מרים ידיים, אפילו לא ראו עליו נשק, מכניסים אותו פנימה ומביאים אותו אלינו. זה המספר הגדול של המקרים. עכשיו צריך הליך פשוט שיש בו היבט משפטי, אני מסכים אתך על הליך פשוט ומהיר.

משה סעדה (ליכוד):

לשבוי יש הליך משפטי?

משה טור פז (יש עתיד):

אבל אומרים לך שהוא לא מוגדר כשבוי. השאלה איך אנחנו נותנים הליך הוגן אבל פשוט כדי לא להעמיס על המערכת.

בועז ביסמוט (ליכוד):

אם הבנתי נכון, היא אומרת שאפשר למנוע טכנית את כל צוואר הבקבוק הזה.

לילך וגנר:

החוק הזה נועד לתת מענה לכל הצרכים של המערכת נכון לעכשיו בקשר ללבי"חים. אנחנו שמים בצד את החקירות הפליליות, הם לא פה. כל מי שבמסלול הפלילי הוא לא בחוק הזה, הוא בחקיקה אחרת, הוא כרגע בתקנות לשעת חירום, הוא לא כאן. כל מי שחוקרים אותו פלילית בכוונה להעמיד אותו לדין לא בפול של האנשים שכרגע אנחנו מתייחסים אליהם, לכן אין טעם לדבר על אנשים שמסלילים אותם למסלול פלילי בהקשר של החוק הזה. החוק הזה נועד לתת מענה ללבי"חים. כל מי שיעבור למסלול הפלילי יהיה במסלול הפלילי. ההחלטה מי יעבור למסלול הפלילי - - -

משה סעדה (הליכוד):

אין כרגע מסלול פלילי מובהק, הרי יש דיון על זה בוועדת חוקה.

לילך וגנר:

יש תקנות שעת חירום שמטפלות בנושא המעצרים, הן בתוקף היום ומטפלות בנושא המסלול הפלילי ואת הנתונים המדויקים ניתן בהמשך.

משה סעדה (הליכוד):

כמה אנשים במסלול הפלילי?

לילך וגנר:

את הנתונים ניתן בוועדה החסויה. מדובר במעל 100 איש שנמצאים כרגע במסלול הפלילי והיד נטויה. אנשים עוברים מהמסלול הבי"ח למסלול הפלילי.

משה סעדה (ליכוד):

בכל מקרה, לשיטתך, מבחינת נתונים יש כרגע באזור ה-1700-1800 על פי מה שדווח, אסירים שנתפסו והובאו מעזה.

לילך וגנר:

הנתונים יוצגו, אבל הם לא הנתונים האלה.

משה סעדה (הליכוד):

זה מה שנאמר לנו, שיש כ-2,000 כלואים היום.

אביגיל סון-פלדמן:

הרוב המוחלט של האנשים שעונים להגדרה הזו של לוחם בלתי חוקי ונמצאים תחת המסלול הזה, בשונה מהמסלול הפלילי, רובם המוחלט לא מה-7 באוקטובר.

משה סעדה (ליכוד):

בכמה אנשים מדובר?

משה רוט (יהדות התורה):

מה רע בפתרון של חבר הכנסת סעדה? מה חסר בו?

אביגיל סון-פלדמן:

הוא לא פותר שום דבר.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

גלשנו לכל מיני סוגיות, חלקן מאוד מעניינות. אבל לדעתי אם הביאו לנו תיקון של כמה דברים טכניים, בוא נתרכז בזה כרגע ונדון בהמשך על שאר הדברים. אני רוצה לחדד ולשאול, יש בקשה להאריך את התקופה שלפני הבאה בפני שופט ל-75 יום. אומר חבר הכנסת סעדה למה לקבוע פה זמן? לפעמים יכול להיות שזה מיותר, אם המלחמה היא מלחמת ששת הימים למה צריך 75 יום? יכול להיות שבחלק מהמקרים יש הימשכות הלחימה, אני לא יודע אם זה מה שצריך לעשות, הייתי רוצה לשמוע התייחסות שלכם אבל למה לא לקבוע בחוק עד סוף תקופת הלחימה?

אביגיל סון-פלדמן:

מה שהוראת השעה עושה, היא מתאימה את המועדים להיקפים לפי מה שאנחנו יודעים ומה שנדרש. החוק קובע תנאים מסוימים. לצורך העניין יש תנאים מה זה לוחם בלתי חוקי, מה התנאים להחזקה, מה התנאים למניעת מפגש, יש תנאים מסוימים שצריכים להתקיים. המבנה הוא כזה שבשלב הראשון יש את הוראת הכליאה הזמנית, שזה דרג זוטר יותר - - -

משה סעדה (הליכוד):

אז אנחנו רוצים לשנות את זה.

אביגיל סון-פלדמן:

אני אסביר את מבנה החוק, הוראת השעה הזאת בסך הכול מאריכה תקופות. המבנה הוא כזה שיש את הוראת הכליאה הזמנית בשלב הראשון, אחרי תקופה מסוימת דרג בכיר יותר בצבא, שלפי החוק זה רמטכ"ל, אבל לפי התיקון זה דרג אחר, מוציא את הוראת הכליאה הקבועה, את צו הכליאה. מעבר לזה זה מגיע לשופט, השופט בוחן את אותם עילות, זה רק כדי לוודא שהעילות מתקיימות כל איקס זמן. בעיקרון מרגע שזה מגיע לשופט, השופט יכול להאריך כל פעם בחצי שנה.

אושר שקלים:

אם הוא לא מאריך?

אביגיל סון-פלדמן:

השאלה למה הוא לא מאריך? אם הוא לא מאריך כי התנאים לא מתקיימים, זה מה שהחוק קובע. החוק קובע תנאים מסוימים, הוא לא מאריך או לא מאריך לפי מה שהוא רוצה, התפקיד של השופט זה לקבוע שהתנאים שהחוק קובע, מתקיימים, זה הכול.

אושר שקלים:

תיאורטית יש מצב שהשופט לא יאריך? אז מה עושים בסיטואציה, משחררים?

אביגיל סון-פלדמן:

אם הוא לא מאריך, או שהוא לא לוחס בלתי חוקי, או שאין יותר את מצב המלחמה.

אושר שקלים (הליכוד):

מה עושים בסיטואציה שהשופט לא מאריך? הוא משתחרר ומתקבל בזרועות פתוחות?

רס"ן עומר קנובלר:

משמעות הקביעה של השופט היא שבעיני התנאים בחוק לא התקיימו, כלומר הוא לא לוחס בלתי חוקי. זו המשמעות של ביקורת שיפוטית.

אושר שקלים (הליכוד):

אז בשביל מה לתחום את זה למספר של ימים?

אביגיל סון-פלדמן:

אז בשביל מה לכתוב חוק?

משה סעדה (ליכוד):

קבעתם בשינוי עכשיו במקום שבעה ימים, איקס שעות. אחר כך שבעה ימים ואחר כך 75 יום. אני אומר בשוך הקרבות, תקלו על המערכת.

אביגיל סון-פלדמן:

ההארכה של המועדים לא נועדה לדחות את זה לאחרי, היא נועדה להתאים את זה ליכולות כרגע. אנחנו לא יודעים מתי יהיה שוך הקרבות.

משה סעדה (ליכוד):

אני אומר את דעתי, אנחנו המחוקק ואנחנו לא חותמת גומי. לדעתי החוק הזה לא נכון אבל את זה אני לא אשנה כרגע, זה מצריך דיון אחר כך, לא צריך לאפשר להם לא עורך-דין ולא שופט, כי כשיש שופט הם לא אומרים עכשיו, מגיע עורך-דין מהצד השני שיטען שהוא בלתי מעורב, מתחיל דיון שלם וזה אירוע.

אביגיל סון-פלדמן:

אין לנו אירוע.

משה סעדה (הליכוד):

בטח שאין להם, כי זה קורה עכשיו. אני מציע ברמה הפרקטית, במקום להגביל ל-75 יום, תכתבו "עד שוך הקרבות", כמו שאמר היושב-ראש, זה יכול לקחת שבועיים ויכול יותר.

רם בן ברק (יש עתיד):

מה זה שוך הקרבות? אנחנו כבר 100 שנה בקרבות. מי יקבע מתי הם נגמרות.

משה סעדה (ליכוד):

שבוי רגיל גם ארבע שנים לא רואה עורך-דין. שבוי רגיל לא פוגש שופט. יש סיטואציה שאתה לוקח טרוריסט ונותן לו זכויות עודפות על שבוי. בקונספט הזה אני כופר. לכן אני אומר, הגענו למצב ביניים אז לפחות נאפשר למערכת כי זה אירוע מרוכב.

רם בן ברק (יש עתיד):

יש לי שאלה, כשאנחנו מדברים על הטרוריסטים האלה אנחנו רואים את אלה שהלכנו בכפר עזה וטבתו ילדים ---

היו"ר יולי יואל אדלשטיין:

חלקם כן וחלק כאלה שנתפסו עכשיו.

משה טור פז (יש עתיד):

80% נתפסו בתוך עזה במהלך הלחימה.

רם בן ברק (יש עתיד):

ואלה שנתפסים עכשיו בעזה תוך כדי מלחמה. אבל החוק הזה לא מדבר רק עליהם, הוא מדבר אם מחר ינחת כאן אדם שנדע שהוא שייך לארגון טרור חמאס כי היה עליו מודיעין ונעצור אותו, גם עליו מדובר, האם אני צודק?

לילך וגנר:

אם הוא יענה על ההגדרה של לוחם בלתי חוקי.

משה סעדה (הליכוד):

אם הוא לא בא מהצבא הסורי או הצבא העיראקי הוא עונה להגדרה.

רם בן ברק (יש עתיד):

זו כבר הגדרה מעט אחרת. אם מגיע אדם מאירופה או אפריקה שאנחנו יודעים מודיעינית שהוא שייך לחמאס, הוא ינחת בארץ ואנחנו נעצור אותו כמובן.

משה סעדה (ליכוד):

זה אירוע אחר כי אנחנו מדברים כרגע על תקנות לשעת חירום.

רם בן ברק (יש עתיד):

אבל זה אותו חוק.

משה סעדה (הליכוד):

אנחנו מדברים כרגע על דברים לשעת החירום. מה שרוצים לתקן בהוראת השעה זה לשעת החירום. אני אומר שבשעת חירום זה לא האירוע שאתה מציין, זה אירוע של אדם בודד. זה מה שהיה מ-2002 עד עכשיו. אנחנו עכשיו בשעת חירום על המערכת ומה שאנחנו אומרים, במקום להביא במקצבים של 75 יום, באו נקבע בשוך הקרבות. בשוך הקרבות נביא את האנשים. מה הלחץ להביא בפני שופט? מה הלחץ לאפשר מפגש עורך-דין? מה המהות של זה? אם הוא היה שבוי מלחמה לא היית מביא אותו לא בפני שופט והוא לא היה פוגש עורך-דין.

טלי גוטליב (ליכוד):

הוא לא שבוי רק כי זה לא צבא. אנחנו נמצאים בחוק הלב"חים כי מי שהתפרץ עלינו זה ארגון טרור. אם היינו בעניין שבוי מלחמה זה אומר שיש פה מלחמה שפויה ולא נכנס ארגון טרור לאנוס אותנו לטבוח בנו ולערוף לנו ראשים. חוק הלב"חים, שאגב, אנחנו צריכים להגיש בקשה לשינוי השם שלו, זה לא לוחם בלתי חוקי, הוא לא רומנטי, הוא פעיל טרור וצריך לשנות את השם של החוק ההזוי הזה. איזה מן שם זה?

לגופו של ענין, אין הבדל מהותי בין העובדה ששבוי מלחמה נלחם מולנו ולא בא בפני שופט, ללב"ח שהוא דרגה נחותה ולכן אין סיבה להביא אותו בפני שופט. יותר מזה, אני רוצה לאפשר אורך רוח גמור בהתנהלות של הצבא אל מול פעילי הטרור הללו. לכן, כל ההבאה הזו היא הזויה. יותר מזה, היא גם הזויה שהיא בפני שופט מחוזי בבית משפט אזרחי. מילא הייתם שוקלים להביא אותו אחת לכמה זמן בפני שופט צבאי.

לשיטתי, צריך להוריד את זה משופט מחוזי אזרחי, אין בזה שום היגיון. ברגע שיש חוות דעת, אני סומכת על הקצונה הבכירה בצבא, על תתי האלופים שיתנו צווי כניעה על יסוד העבודה שאדם מעורב בטרור. זה הכול. אני במלחמה ואני לא אתן להם זכויות יתר שפוגעות בכבודם של חיילנו, בביטחון מדינת ישראל ובביטחון האזרחים.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

שיקפת נכון את מבנה החוק. השאלה שנשאלת כאן, מהות התיקון הוא שאם הגיע לאיקס ימים, קצין זוטרי מאשר את ההמשך. הגיע לאיקס פלוס וואי ימים - קצין בכיר יותר, פעם זה היה הרמטכ"ל, מאשר את ההמשך. היה ואותו סגן אלוף מאשר את ההמשך, למה אנחנו מזדקקים לאינסטנציה של שופט בזמן הלחימה ולא נשאר את זה אם נמצאו שני קצינים, פעם ראשונה זוטרי יותר ואחר כך בכיר יותר שעונה על כל התנאים של לב"ח, למה שלא יישאר במעצר מנהלי, עד סוף הלחימה? איך זה פוגע במבנה החוק?

טלי גוטליב (הליכוד):

היושב-ראש מציע לכם פעמיים, הוא אומר פעמיים נביא אותו.

משה טור פז (יש עתיד):

אני מצטרף לשאלתו של יושב הראש, האם יש פה נימוקים בין לאומיים שבגללם אתם מנסים לייצר פה קונסטרוקציה משפטית?

אביגיל סוף-פלדמן:

הצעת החוק לא מייצרת את הקונסטרוקציה. החוק עצמו קובע החלטות מנהליות, בדיוק כמו במעצרים מנהליים. כמו כל החלטה מנהלית, בשלב מסוים יש ביקורת שיפוטית, אנחנו פשוט מאריכים את התקופות בגלל הסיטואציה. לא באנו והצענו את הקונסטרוקציה, היא לא חלק מההצעה, זה החוק.

משה סעדה (ליכוד):

אבל מעצר מנהלי זה אירוע אחר, אתם משווים מין בשאינו מינו.

לילך וגנר:

אנחנו לא משווים למעצר מנהלי.

משה סעדה (הליכוד):

כרגע היא אמרה את זה. אני מצטרף ליושב-ראש ולחברת הכנסת גוטליב, זה מה שאני אומר מתחילת הדיון, שאנחנו לא חותמת גומי. אם רוצים שנאשר את זה היום בקריאה שנייה ושלישית, היה צריך לעשות את זה בשוך הקרבות. צריך היה להגיד שאנחנו באירוע אחר, אני כופר בעיקר אבל אני מוכן לחתישה ולהגיד שבשוך הקרבות יובאו בפני שופט. עד אז נשנה את החוק לגמרי. כרגע לא במקצבים של 75 יום. אני לא רוצה לעבור את האירוע הזה.

טלי גוטליב (ליכוד):

מה שאומר חבר הכנסת סעדה, החוק קיים, שנינו רואים אותו בעין מאוד בעייתית וביקורתית יש לנו בעיה אתו. לא יכול להיות שלביח, שהוא פחות משבוי מלחמה והרבה יותר אלים ונוראי ואכזרי כמו טרוריסט, יהיו לו זכויות עודפות. אני מוכנה לקבל את הצעת יושב-ראש הוועדה, שהציע בדיקה פעמיים של הבאה בפני קצין בכיר, כי אני סומכת על הקצינים הבכירים שלנו, שתובא בפניהם חוות דעת שפעיל הטרור לקח חלק בלחימה ועד אחרי הלחימה תעזבו את שופטי ישראל בשקט ותנו לנו לדאוג לביטחון מדינת ישראל.

משה רוט (יהדות התורה):

אפשר שספירת הימים תתחיל בסיום מצב החירום בעורף.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

עדיין לא שמעתי התייחסות, שאלתי שאלה ספציפית, איפה נמצאת הבעיה עם ההצעה הזו שהיא מדורגת, שהיא נמצאת בחוק, רק שאם כבר באנו לשנות במקום נקיטה במספר של 75 יום אנחנו נוקטים בפעולה. למשל סיום על הכרזה על מצב מיוחד בעורף.

לילך וגנר:

באנו עם הצעה שמתלבשת על חוק קיים ועל האיזונים שקיימים בו. אפשר להגיד למה צריך בכלל ביקורת שיפוטית, באופן כללי החוק הקיים מכיל ביקורת שיפוטית, אנחנו מאריכים מאוד את התקופות, אנחנו לא משנים אותו מהיסוד. כרגע ביקשנו אורך נשימה של הוראת שעה של ארבעה חודשים שתאפשר ותיתן את כל הכלים שהרשויות צריכות. אני יודעת שתברי הכנסת אומרים, אולי יצטרכו עוד כלים, אבל אלה הכלים שהרשויות צריכות. אנחנו יודעים לבוא ולבקש עוד כלים שאנחנו צריכים. אנחנו מבקשים את המינימום שאנחנו זקוקים לו.

משה סעדה (הליכוד):

אנחנו נותנים לכם יותר כתפיסה.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

אל תיכנס לתפיסה. אני רוצה לשמוע קודם את הפרטים.

לילך וגנר :

בפרטים אני מאוד אשמח אם תשמעו את ההליכים שמתרחשים היום, מה קורה ואיך הם מוגשים. דווקא שופט מחוזי שמתמקצע בזה ומקבל כמות גדולה של תיקים, עכשיו להביא שופטים חדשים שלא מכירים את זה.

טלי גוטליב (הליכוד) :

שופט צבאי.

לילך וגנר :

גם להביא שופט צבאי.

טלי גוטליב (הליכוד) :

הוא יודע כמו שופט אזרחי.

לילך וגנר :

בעינינו זה לא מה שהמערכת צריכה עכשיו. אני מציעה שתשמעו איך המנגנון פועל היום ותראו את הדברים שביקשנו. אנחנו ביקשנו את המינימום הנדרש לארבעה חודשים.

משה סעדה (הליכוד) :

אבל את לא עונה ליושב-ראש, אנחנו מציעים לכם מעבר.

לילך וגנר :

אתם מבקשים לעשות שינוי מהותי של החוק. אנחנו לא ביקשנו שינוי מהותי של החוק, ביקשנו את החוק הקיים עם הארכה של התקופות.

היו"ר יולי יואל אדלשטיין :

מי יציג לנו את הבסיס לבקשה שלכם, את ההליכים עצמם?

לילך וגנר :

נמצאים בזום נציגי הפרקליטות שמטפלים בהארכות ויכולים לספר לכם איך ההליך הזה מתקיים ואיך הוא התקיים עד עתה ומה הקשיים שהם נתקלו ובמה לא נתקלו. אפשר כמובן לתת מענה לקשיים שלא נתקלים בהם, אבל ראוי שניתן מענה לקשיים שכן נתקלים בהם.

היו"ר יולי יואל אדלשטיין :

גלי צימרמן בבקשה.

טלי גוטליב (ליכוד) :

לפני כן אם אפשר לומר לפרוטוקול, ברמה המשפטית, כדי להניח את דעת חבריי, כל מה שאמרתם נכון. אבל נזכיר לעצמנו שאנחנו לא בשינוי חוק הלב"חים, אלא בהצעה לתיקון הוראת שעה. אם לא נאפשר בסופו של דבר את החוק המוצע לתיקון המצב יהיה יותר גרוע. אם נגיע למצב שנגיד שאנחנו לא מצביעים, המצב יהיה שאנחנו משאירים את הסמכויות אצל הרמטכ"ל וכי. אבל אני כן אומרת שהצעת היושב-ראש בהגדרה של התקופה תניח את דעת עם ישראל ותישמע יותר נורמלי.

גלי צימרמן חדאד :

ה-75 ימים הגיעו לאור בקשה שלנו. מתחילת הלחימה היו כמה אורכות של מועדים, כשאנחנו צריכים זמן נוסף, אנחנו יודעים לפנות למשרד המשפטים ועם שיתוף פעולה מלא יחד עם כל הגורמים

אנחנו מאריכים את המועדים. כרגע, נכון להיום 75 ימים מספיקים לנו. יכול להיות שבהמשך נידרש לזמנים נוספים אבל זה הצורך שלנו כיום.

משה סעדה (ליכוד):

יש התנגדות להאריך את זה לשוך הקרבות?

גלי צימרמן חדאד:

אני לא חושבת שאני, כפרקליטות, צריכה להביע עמדה בנושא.

משה סעדה (ליכוד):

אני שואל אותך. אני חושב שזה רק יקל עליכם וזו המטרה שלנו, בגלל זה אנחנו כאן.

גלי צימרמן חדאד:

ה-75 ימים מספיקים לנו בעת הנוכחית. יכול להיות שבהמשך נידרש לזמן נוסף ונפנה ונבקש אותו ככל שנדרש.

משה רוט (יהדות התורה):

מה היא מתכוונת כשהיא אומרת "75 ימים מספיקים לנו"? היא חושבת שבתוך ה-75 ימים יקרה משחו שלא יצטרכו להגיע לשופט?

חיו"ר יואל יולי אדלשטיין:

זה דיון מוזר. מהות הבקשה היא בכך שכשהחוק המקורי חוקק לא חשבו על אלפים שיהיו קליינטים של החוק. חשבו שזה יהיה פתרון חקיקה למקרה ספציפי או למקרים שיבואו בעתיד. כרגע אנחנו מבינים את הלחץ ואנחנו עם החוק מתחילת הלחימה ומדובר במספרים אחרים לגמרי. ביקשתם בצדק להקל על המערכת, אנחנו לא רוצים לטרטר את הרמטכ"ל לכל תיק כזה וגם לא רוצים להפוך לחותמת גומי לתיקים, לכן ביקשתם לרווח את הזמנים. אבל כשאמרו חברי כנסת אולי צריך לרווח עוד יותר, פתאום יש חומה בצורה ואומרים לא, תודה רבה, לא צריך שום דבר נוסף.

לילך וגנר:

רצינו שתשמעו מהפרקליטות האזרחית מה התהליך שנעשה היום, כדי שלחברי הכנסת יהיה מושג מה קורה היום.

חיו"ר יואל יולי אדלשטיין:

ספרי לנו מה ההליך מרגע שנתפס טרוריסט, או לב"ח לפי הגדרת החוק.

גלי צימרמן חדאד:

בשלב ראשון הצבא מוציא הוראת כליאה זמנית. לפי הוראות החוק, שכרגע מבקשים להאריך את המועדים שלו, לאחר 30 ימים ולאחר שנעשה שימוע למי שנעצר, מוציאים צו כליאה ולנו יש 45 ימים לקיים דיון של ביקורת שיפוטית. הצבא, לאחר שמוציא את הצו הקבוע, מגיע אלינו עם כל החומרים, אנחנו בוחנים כל תיק ותיק ומגישים בקשה לבית משפט. לאחר שאנחנו מגישים את הבקשה, מתקיים דיון בבית משפט המחוזי.

משה סעדה (ליכוד):

הם מיוצגים בבית משפט כיום? פוגשים עורכי דין?

גלי צימרמן תדאד :

הם לא מיוצגים. עד היום אף אחד לא היה מיוצג, לא היו להם עורכי דין. יש להם מניעות מפגש, שגם בהקשר הזה, במסגרת הצעת החוק, מבקשים להאריך את המועדים של מניעת המפגש.

משה סעדה (ליכוד) :

בסוף תצטרכו להגיע לשופט גם בשביל זה.

גלי צימרמן תדאד :

אני אסיים להסביר את החליך של הביקורת השיפוטית ואז אגיע למניעת מפגש. אנחנו מקיימים דיון, במסגרת התיקונים שנעשו לחוק הדיון מתקיים בהיוועדות חזותית. מעלים את העצור, מקיימים דיון, לפעמים מתקיים דיון חסוי בפני בית משפט, מגישים חוות דעת חסויה ובית משפט מקבל החלטה בעניין הזה.

במקביל יש נושא של מניעת המפגש. כיום, לפי החוק, הגורמים בצבא - - - אפשרות מסמכים החוק להאריך את מניעת המפגש עד 45 ימים. לאחר 45 ימים הארכה ראשונה הייתה ל-60 ימים אז נדרשנו להגיש בקשות למניעת מפגש בבית משפט להארכת 60 ימים. הייתה הארכה נוספת ל-80 ימים, שזה הנוסח העדכני של החוק והיום מבקשים להאריך ל-180 ימים כאשר סך הכול תהיה לבית משפט סמכות להאריך ל-180 ימים, כשבמסגרת כל הארכה בית משפט מוסמך להאריך ב-45 ימים.

משה סעדה (ליכוד) :

כל 45 יום צריך להגיע לבית משפט. אתם מבינים איזה סרבול זה? אתם שומעים מה שהיא אומרת, כל 45 יום צריך להגיע לשופט מחוזי, לדון אתו. כרגע יש עדיין מניעה, יהיה שלב שיאלצו להסיר את המניעה כי אני אומר לכם שיהיה בנייך על זה ואז יתחילו להגיע עורכי-דין לאירוע. כל דיון כזה עם עורך-דין זה לא דקה, זה לא סרט נע, זה אירוע. לכן, כל מה שאני מבקש, כמי שרואה את המאורח ומתוך אחריות כלפי הצבא וכלפיכם גורמי הפרקליטות, בואו נקבע שגם עניין העורך-דין, גם עניין ההבאה בפני שופט, תיעשה בשוך הקרבות, במקצבים שהיו קבועים בחוק הקודם, אבל לא תוך כדי תקופת לחימה. זה נכון להחריג את זה.

לילך וגנר :

נכון שהחוק לא צפה את האירועים של 7 באוקטובר, אף אחד לא צפה אותם, אבל הוא כן צפה תקופת מלחמה והוא כן נתן מועדים שאנחנו מאוד מאוד מרחיבים אותם. לעשות מהלך שמבטל את כל המועדים, החוק דיבר בסעיף 10א' על תקופת מלחמה - - -

משה סעדה (ליכוד) :

את כתבת 75 יום ובמקום זה שוך הקרבות, מה ההבדל?

משה רוט (יהדות התורה) :

או המאוחר מבין השניים.

משה סעדה (ליכוד) :

אני שומע את הקולות, אין פה מניעה משפטית, הם אומרים זה מה שנקבע.

לילך וגנר :

אנחנו לא יודעים להגיד לך כי זה לא החוק שהבאנו.

משה סעדה (ליכוד):

אז אין הבדל בין 75 יום לשוך הקרבות. אני אפילו מקל כי אם הקרבות נגמרו אחרי שבועיים! למה 75 יום! נמנע סרבול של המערכת. מה שיקרה אדוני הוא שנמצא את עצמנו עם מניעת מפגש מגיעים כל 45 יום ואז יהיה על זה בג"ץ ואנחנו ניכנס לסרט שאנחנו לא רוצים להיות בו.

משה רוט (יהדות התורה):

יש גם בעיה של נראות, שינצלו את זה ליחצנות כמו שקרה באירלנד. זה הופך להיות פומבי.

לילך וגנר:

לא נתקלנו בינתיים ביחצנות ואנחנו כבר כמה חודשים פועלים לפי החוק הזה.

משה סעדה (ליכוד):

שבוי לא פוגש אף אחד. אתה נותן לו זכויות.

טלי גוטליב (הליכוד):

זכויות יתר לטרוריסט, יותר משבוי מלחמה.

משה סעדה (הליכוד):

שבוי הולך לשופט?

משה רוט (יהדות התורה):

עצם הדבר שהוא מקבל יומו בבית המשפט מחייב להקשיב לו.

לילך וגנר:

התלבשנו למבנה החוק, שזכה לשמתנו לאישור בדבר החוקתיות שלו על ידי בית המשפט העליון. אנחנו מתלבשים להסדר הזה. להגיד עכשיו שאנחנו עושים חוק חדש - - -

משה סעדה (הליכוד):

זה לא חוק חדש. אני לא אומר חוק חדש. להוסיף "שוך הקרבות" לא משנה את החוק, זו הסתייגות. אני יכול להעביר את זה עכשיו בהסתייגות אחת. אם תגידו אחרת, אעביר הסתייגות של "שוך הקרבות", זה משנה את החוק! זה לא משנה.

רם בן ברק (יש עתיד):

אתה משווה את זה לשבויי מלחמה ואני מסכים אתך, הם אפילו יותר גרועים משבויי מלחמה, אין לי בעיה אתך, אבל החוק מגדיר אותם אחרת.

משה סעדה (ליכוד):

אז אנחנו מתקנים את החוק.

תיו"ר יולי יואל אדלשטיין:

אני מציע לשמוע את עמדת משרד הביטחון בנושא.

פזית תדהר:

פזית תדהר מהלשכה המשפטית במשרד הביטחון, לעניין ההגדרה של "שוך הקרבות" אני רוצה להעיר שזה משהו שהוא לא כל כך פשוט. כמו שהוסבר פה מלכתחילה אנחנו מדברים על סעיף 10א, שכל

ההפעלה שלו בכלל כרוכה בהכרזה על פעולה צבאית משמעותית או מלחימה וזו הכרזה שגם מאושרת כאן בוועדה, קרה כבר כמה פעמים מאז החלה המלחמה.

דבר שני, עניין של מועד "שוך הקרבות" זה לא מועד שמוגדר באיזושהי חקיקה כי גם ההכרזה לפי חוק יסוד: הממשלה על פעולות צבאיות משמעותיות, זו הכרזה של הממשלה או של הקבינט, כאשר חוק יסוד: הממשלה, לא קובע מנגנון של ביטול ההכרזה הזאת. זה לגבי העניין של פעולות צבאיות משמעותיות שזו אגב גם ההכרזה הרלוונטית לאירוע שלנו.

עלתה הצעה לקשור את זה למצב המיוחד בעורף, לדעתי זה מעלה קושי. במצב מיוחד בעורף מכוח חוק הגי"ח, תכלית ההכרזה היא לאפשר או לתת סמכויות לפיקוד העורף בהקשר של התגוננות האוכלוסייה. לכן לקשור בין המצב המיוחד בעורף לבין הסמכות כאן, זה נראה לא נכון משום שאין קשר הכרחי בין הדברים.

משה סעדה (ליכוד):

את יכולה עם הרישה, כי המצב שממשלה מגדירה פג, היא צריכה להאריך, אם היא לא מאריכה זה אוטומטית זה עד אין סוף?

פזית תדחר:

לפעולות צבאיות משמעותיות אין סוף.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

הנקודה שאני לוקח מכל הדברים שנאמרו ואולי זה דבר שהוועדה צריכה להתייחס אליו, מה זה אומר שהממשלה מכריזה על מצב מסוים ואין נקודת סיום.

עידו בן יצחק:

זה עלה בעוד חקיקות.

היו"ר יולי יואל אדלשטיין:

אז צריך לחשוב על פעולה אקטיבית של ועדת שרים לענייני ביטחון, או של הממשלה, שצריכים לומר מתי זה שש אחרי המלחמה.

אביגיל סון-פלדמן:

לפי 10א' להכרזות האלה יש חידוש, כך שזה לא פעם אחת וזהו.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

זה ברור. התייחסתי למשהו שלא קשור להוראת השעה שהבאתם אלא למצב מוזר בחוק היסוד.

רס"ן עומר קנובלר:

אשמח להתייחס לכמה דברים שעלו, ראשית לגבי עניין החקיקים והאוכלוסייה, נוכל לפרט בדיון הסגור, שחברי הכנסת יוכלו להבין מי האוכלוסייה שאנחנו מדברים עליה. שתי הערות משמעותיות לעניין מה שעלה, האחד לגבי טיב ההליך, צריך להגיד שזה לא משפט. במשפט יש הליך, בסופו אדם מורשע, יש אפשרות ערעור אבל ככלל אדם מורשע ומרצה את עונשו, לא בא בפני שופט שבוחן את התיק שלו מידי פעם, אני שם בצד ועדות שחרורים ודברים כאלה.

מצד שני, אנחנו גם מאוד רוצים להיזהר מלהכניס לתוך החוק הזה את הזווית של שבויי מלחמה. הם לא שבויי מלחמה. יש שני דברים מרכזיים לגבי שבוי מלחמה: הוא לוחם לגיטימי, שבסוף הקרבות אנחנו צריכים להחזיר אותו, הם לא שבויי מלחמה, הם לא לוחמים לגיטימיים, אני לא יודע אם לקרוא להם בכלל לוחמים.

טלי גוטליב (הליכוד):

פעילי טרור.

רס"ן עומר קנובלר:

אנחנו צריכים מאוד להיזהר מלשאוב מהעולם של שבויי מלחמה לתוך העולם הזה, יש לזה משמעות.

חיו"ר יואל יולי אדלשטיין:

מכיוון שהדיון הזה משודר, הנקודה שלך מאוד חשובה. אף אחד מחברי הכנסת לא אמר שהם יהיו כמו שבויי מלחמה. תהו חברי הכנסת ואני בתוכם איך יכול להיות, ששבוי מלחמה, שכפי שאמרתי במילים שלך, הוא חייל לגיטימי שקיבל פקודה להתגייס ולהילחם במסגרת מלחמה בין שתי מדינות. הוא לכאורה עם פחות זכויות, בתקופה שהוא מוחזק אצלנו בשבי, מאשר איזה טרוריסט ארוך.

רס"ן עומר קנובלר:

זה לא מדויק. שבוי מלחמה יש לו זכויות רבות ומפליגות מעבר לזכויות של לבי"ח.

משה סעדה (ליכוד):

איזה זכויות? הוא לא מקבל עורך-דין, לא שופט.

רס"ן עומר קנובלר:

אני מדבר על הזכויות שלו בתנאי הכליאה.

משה סעדה (הליכוד):

איזה? תגדירו!

רס"ן עומר קנובלר:

תנאים שונים בכליאה, ביקורים, היחס לשבוי מלחמה מבחינת המשפט הבין לאומי הוא להתגייס אליו כאילו הוא חייל שלך מבחינת התנאים שאתה נותן לו, למשל לתת לו אוכל שדומה לאוכל שאתה נותן לחיילים. זה מה שכתוב באמנת ז'נבה. זה מעמד מאוד שונה, זה נכון שכל עוד יש לחימה אנחנו לא צריכים להביא אותם בפני שופט שיאריך את המשך ההחזקה שלהם - - -

משה סעדה (ליכוד):

אף פעם אתה לא מביא אותם. גם כשאין לחימה אתה לא מביא אותם.

רס"ן עומר קנובלר:

זה כי ההחזקה שלהם תלויה בכך שעדיין יש מצב לחימה מול הצד השני ואנחנו מחזירים אותם בשוך הקרבות.

משה סעדה (ליכוד):

בשוך הקרבות רק אם יש הסכם, זה לא אוטומטית. אם יש הסכם חילופי שבויים, אז מחליפים, אם לא, שוך הקרבות לא נגמר. נגיד את האמת לציבור. אתה לא מחזיר אף אחד בשוך קרבות, לא הכרתי את המדינה שאומרת, סיימנו, בוטל מצב החירום ומחזירים, זה לא עובד ככה. שבוי מלחמה מוחזר אם יש חילופי שבויים, אם לא זה יכול להימשך שנים. אין לו זכויות, הוא כלוא, ללא עורך-דין וללא שופט. זה שבוי מלחמה שהוא מעל הטרוריסט. הטרוריסט צריך להיות פחות. לא יכול להיות שטרוריסט במדינת ישראל מקבל גם עורך-דין, גם שופט, גם מקצבים כאלה. כל מה שאנחנו מבקשים כרגע, לפני שנכפור בעיקר, כי החוק הזה הוא לא נכון ולא מתאים לסיטואציה, צר לי שלא עבדתם בחודשיים האלה לשנות את החוק מעיקרו כי זה מה שהיה צריך להיות, כי אנחנו באירוע אחר, אז לפחות בואו נחוקק את זה עכשיו,

כשמקצבי הזמן במקום להיות 75 יום, יהיו שוך הקרבות. אין בעיה להגדיר את זה, אני סומך על היכולת המשפטית שלכם למצוא את ההגדרה הנכונה לשוך הקרבות. לכן אני לא רוצה למצוא את עצמי במערכת מול בית המשפט, אחר כך מול עורכי-דין, בתקופת המלחמה.

לילך וגנר:

ההליכים המשפטיים שמתנהלים, כפי שהתנהלו עד היום, מתנהלים ב-VC מול שופטי מחוזי. ביקורת שיפוטית בעינינו היא לא מילה פסולה. זה בסדר גמור שיש ביקורת שיפוטית, אנחנו מדינת חוק ופועלים לפי חוק, אנחנו מאריכים את התקופות - - -

משה סעדה (ליכוד):

האמירה לא נכונה, אנחנו מדינת חוק ושבויה לא מקבל שום ביקורת שיפוטית? הוא טרוריסט, הוא לא צריך ביקורת שיפוטית.

לילך וגנר:

הם לא שבויה מלחמה. אנחנו הולכים לפי חוק הלב"חים הקיים, שחוקק מתוך ראייה של ההסדרים הספציפיים שקשורים לרצועת עזה בהקשר של מעצרים מנהליים - - -

רם בן ברק (יש עתיד):

תגיש הצעת חוק פרטית שאומרת שכל טרוריסט, אין לו זכויות ואז יהיה להם בסיס משפטי לעשות חוק אחר.

משה סעדה (ליכוד):

אני מסכים שבחוק הזה אתה יכול להגדיר את המקצבים. היו מקצבים של כמה ימים, שינו ל-14 אחר כך שינו בשעת חירום ל-75. כל מה שאני אומר, בגלל מורכבות האירוע, אנחנו לא יודעים לצפות את הכמויות, אני מעריך שיש עכשיו מעל 1,000, הקרבות נמשכים ויהיו לנו עוד ועוד. אם יהיו כמה אלפים, אתה מבין את המשמעויות של האירוע הזה? כל אחד מהם צריך שופט, כל אחד מהם צריך עורך-דין ויהיה להם עורך-דין. מצב המניעה בסוף יסתיים, אני מכיר את זה, אז יגידו לנו שצריך תקנים של שופטים, אני יודע לאן נגיע ונמצא את עצמנו בתיאטרון של הצד השני. לכן אני אומר, בואו נהיה חכמים, יש קרבות, בשוך הקרבות, נראה איפה נהיה, יש עוד כל מיני אינטרסים אחרים, נדבר. כל עוד הקרבות נמשכים, לא.

היו"ר יואל יולי אדלשטיין:

יש עוד הערות לחלק הזה של הדין? אם אין, נעבור לחלק הסגור, תודה רבה לכולם, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:05.

נספח ע/6

העתק בקשות העותר מס' 2

עמוד 70

רופאים אֲطֵיבָּא לְחֻקֵי אָדָם
PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS
לְדֹכְוֵי חֻקֵי אָדָם לְחֻקֵי אֲנָשׁוֹת

ישראל 2012

26.12.23
סימוכין: עא-21563

לכבוד,
הממונה מבחן חוק חופש המידע
פניות הציבור של מתפ"ש
באמצעות מייל: inquiries@cogat.gov.il; m.pnz@cogat.co.il; foi@mail.idf.il

שלום רב,

המחיר: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

רופאים לזכויות אדם-ישראל, הינה עמותה רשומה העוסקת בזכויות רפואיות וזכויות כלואים. לעמותה הגיע מידע ממקורות שונים על מקרי מוות במתקני כליאה בחזקת הצבא שהתרחשו בתדירות לא רגילה מאז יום ה-7.10.23. נבקש לדעת כמה עצורים נפטרו בעת שהיו תחת משמורת הצבא מאז השביעי באוקטובר. כמו כן, נבקש לדעת כמה מהמתים היו פלסטינים תושבי הגדה המערבית, כמה של פלסטינים תושבי רצועת עזה, וכמה פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית.

על החתום,
ענג בן דרור
מחלקת כלואים
רופאים לזכויות אדם

	mail@phr.org.il	Physicians for Human Rights-Israel أطباء لحقوق الإنسان - إسرائيل		
T: 03.5133100	F: 03.6873029	9 Dror St., Jaffa-Tel Aviv, Israel 6813509	تل. درور ٩ يافا تل ابيب ٦٨١٣٥٠٩	6

Tamir Blank

From: Oneg Ben Dror <onegbd@phr.org.il>
Sent: Thursday, 15 February 2024 11:39
To: Tamir Blank
Subject: Fwd: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

[Get Outlook for Android](#)

From: foi <foi@mail.idf.il>
Sent: Tuesday, December 26, 2023 1:47:27 PM
To: Oneg Ben Dror <onegbd@phr.org.il>
Subject: Re: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

- ס"בלמ -

שלום רב,
בקשתך התקבלה ומטופלת.

בברכה,
תא חופש המידע
דובר צה"ל

From: Oneg Ben Dror <onegbd@phr.org.il>
Sent: Tuesday, December 26, 2023 12:28 PM
To: foi <foi@mail.idf.il>; inquiries@cogat.gov.il <inquiries@cogat.gov.il>; m.pnz@cogat.co.il <m.pnz@cogat.co.il>
Subject: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

שלום רב,

מצורפת בקשה לחופש מידע אודות מספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא.

אודה על טיפולכם.

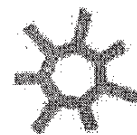
בתודה מראש,

Oneg Ben Dror | עונג בן דרור | عونج بن درور
Prisoners & Detainees
מחלקת כלואים
قسم الاسرى والمعتقلين

072-3377683

03-5133108

www.phr.org.il

PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS
רופאים לזכויות אדם לחקוקה الإنسان
1988

Tamir Blank

From: Oneg Ben Dror
Sent: Thursday, 15 February 2024 11:39
To: Tamir Blank
Subject: Fwd: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

[Get Outlook for Android](#)

From: foi <foi@mail.idf.il>
Sent: Wednesday, January 24, 2024 3:51:31 PM
To: Oneg Ben Dror
Subject: Re: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

- ס"בלמ -

שלום רב,
נבקש לעדכןך כי אנו נדרשים להאריך את הטיפול בבקשתך שבסימוכין, בהתאם להוראות סעיף 7(ב) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, לתקופה של שלושים ימים נוספים.
ההארכה נדרשת בשל המצב השורר במדינה, ומחויבות צה"ל לניצחון במלחמה ולשמירה על ביטחונם של תושבי ישראל, ולצורך השלמת בירור בקשתך וגיבוש המענה לה.
אנו מצרים על ההמתנה ומלאי תקווה לימים טובים יותר.

בברכה,

תא חופש המידע
דובר צה"ל

From: Oneg Ben Dror
Sent: Tuesday, December 26, 2023 12:28 PM
To: foi <foi@mail.idf.il>; inquiries@cogat.gov.il <inquiries@cogat.gov.il>; m.pnz@cogat.co.il <m.pnz@cogat.co.il>
Subject: בקשת חופש מידע בנוגע למספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא

שלום רב,

מצורפת בקשה לחופש מידע אודות מספר העצורים שמתו בעת שהיו במשמורת הצבא.

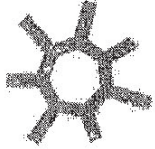
אודה על טיפולכם.

בתודה מראש,

ענג בן דרור | علاج بن درور | Oneg Ben Dror
Prisoners & Detainees
מחלקת כלואים
قسم الاسرى والمعتقلين
072-3377663 03-5133100
www.phr.org.il

PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS
רופאים אטباء لحقوق الإنسان
طبيبون ادم لحقوق الانسان
HUMAN RIGHTS
www.phr.org.il

רופאים אֲطִיבָאִים לזכויות אדם לחقوق الإنسان
PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS
 ISRAEL (إسرائيل) 11701

25.12.23
 סימוכין: עא-21547

גב' ליזי עופר
 מרכזת נושא חוק חופש המידע
 משרד הבריאות

לכבוד,
 עו"ד שולמית בלנק
 הממונה על יישום חוק חופש המידע
 משרד הבריאות

באמצעות מייל Hofesh@moh.gov.il

שלום רב,

הנדון: בקשת חופש מידע בנוגע למספר הגופות שהגיעו ממתקני בליאה לאבו כביר לנתיחה

רופאים לזכויות אדם-ישראל, הינה עמותה רשומה העוסקת בזכויות רפואיות וזכויות בלואים. לעמותה הגיע מידע ממקורות שונים על מקרי מוות במתקני בליאה שהתרחשו בתדירות לא רגילה מאז יום ה-7.10.23, נבקש לדעת כמה גופות הובאו למרכז הלאומי לרפואה משפטית (אבו כביר) ממתקני בליאה של המשטרה, שב"ס והצבא (בהפרדה לכל גורם) מאז השבעה באוקטובר. כמו כן, נבקש לדעת כמה מהגופות היו של פלסטינים תושבי הגדה המערבית, כמה של פלסטינים תושבי רצועת עזה, כמה פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית וכמה אזרחי ישראל.

על החתום,
 ענג' בן דרוך
 מחלקת בלואים
 רופאים לזכויות אדם

		mail@phr.org.il		Physicians for Human Rights-Israel أطباء لحقوق الإنسان-إسرائيل	
T 03.5133100	F 03.6873029	9 Dror St., Jaffa-Tel Aviv, Israel 6813509	1812509	ش. درور 9 يافا تل أبيب	

רופאים אֲطִיבָאִים
לזכויות אדם לחقوق الإنسان
PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS

ישראל (אשראליה) ISRAEL

25.12.23
סימוכין: עא-21546

לכבוד,
ד"ר הדר מזרחי
ראש חטיבת הרפואה
משרד הבריאות

שלום רב,

הודון: בקשה למידע בנוגע למספר הגופות שהגיעו לאבן כביר לנתיחה

רופאים לזכויות אדם - ישראל, הינה עמותה רשומה העוסקת בזכויות רפואיות וזכויות כלואים. לעמותה הגיע מידע ממקורות שונים על מקרי מוות במתקני כליאה שהתרחשו בתדירות לא רגילה מאז יום ה-7.10.23. נבקש לדעת כמה גופות הובאו למרכז הלאומי לרפואה משפטית (אבן כביר) ממתקני כליאה של המשטרה, שב"ס והצבא (בהפרדה לכל גורם) מאז השבעה באוקטובר. כמו כן, נבקש לדעת כמה מהגופות היו של פלסטינים תושבי הגדה המערבית, כמה של פלסטינים תושבי רצועת עזה, כמה פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית וכמה אזרחי ישראל.

על החתום,
ענג בן דרור
מחלקת כלואים
רופאים לזכויות אדם

www.phr.org.il		mail@phr.org.il		Physicians for Human Rights-Israel أطباء حقوق الإنسان - إسرائيل	
T 03.5133100	F 03.6873029	9 Dror St., Jaffa-Tel Aviv, Israel 6813509	١٨١٣٥٠٩	ب.ش. درور ٩ يافا تل أبيب	

תחום תוכן המידע | חופש השויות | תחום תופש המידע
Freedom of information

משרד הבריאות
לחיים בריאים יותר

י"ד בשבט, התשפ"ד
24/01/2024
סימוכין: 07244924
מסי פניה: 675372
בת אל אוחנה

לכבוד
ענג בן דרור
רופאים לזכויות אדם

שלום רב,

חנדון: בקשה לקבלת מידע במסגרת חוק חופש המידע בדבר מספר הגופות שהגיעו ממותקני כלאה לאבן כביר לנתיחת

בחמשך לפנייתך שבנדון ולמרות חלוף 30 ימים מיום הגשת הבקשה, טרם חושלמה בדיקת בקשתך.

אנו פועלים, יחד עם הגורמים המקצועיים במשרד, לחשלמת בדיקת בקשתך ולצורך כך אנו נדרשים לפרק זמן נוסף של 30 ימים.

בכבוד רב

היחידה לחופש המידע

Service Division
Freedom of information
P.O.B 1176 Jerusalem 91010
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-5655971

אגף השירות
תחום חופש המידע
ת.ד. 1176 ירושלים 91010
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-5655971

נספח ע/7

העתק תגובת המדינה ללא

נספחים בבג"ץ 9021/23

עמוד 77

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק**

זכריה ואדי ו-61 אחרים
ע"י ב"כ עוה"ד נאדין אבו ערפה ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מנסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

טלפון: 02-6283555; פקסי: 02-6276317

בג"ץ 9021/23

העותרים

נ ג ד

1. צבא ההגנה לישראל
 2. קצין משטרה צבאית ראשי
 3. נציב שירות בתי הסוהר
 4. המטה לביטחון לאומי
 5. היועצת המשפטית לממשלה
 6. הפרקליטה הצבאית הראשית
- על ידי פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925084; פקסי: 02-6467011

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים

פתח דבר

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד (כ"י השופטת ר' רונן) מיום 25.12.23 ולארכות שניתנו, מתכבדים המשיבים להגיש תגובה מקדמית מטעמם, כדלקמן.
2. עניינה של העתירה בבקשת משפחות העותרים, 62 תושבי רצועת עזה, כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו הביאס קורפוס המופנה אל המשיבים והמורה להם כדלקמן:

א. להודיע למשפחות העותרים 1-62 (להלן: **העותרים**), כולם רשומים כתושבי רצועת עזה, אשר נעצרו בין אם בישראל ובין אם מתוך עזה, ומקום הימצאם אינו ידוע, על ידי מי הם מוחזקים; היכן הם מוחזקים ומכוח איזה דין; אם שוחררו או הועברו לגורם אחר – מתי, היכן ולידי מי ומה ידוע להם על מקום הימצאם היום. ככל שהעותרים מוחזקים בידי רשות ישראלית שלא כדין, ובין היתר במקום מעצר שאינו מקום מעצר מוכרז יתבקש בית המשפט להורות על שחרורם לאלתר.

ב. להכריע אחת ולתמיד מיהו הגורם האחראי על מסירת מידע אודות מקום החזקתם של העותרים ואחרים במצבם; להודיע על זהות הגורמים המחזיקים במידע אודות מקום החזקתם של העותרים ואחרים במצבם.

ג. ככל שהעותרים מוחזקים במקום מעצר שלא שימש עד כה כמתקן מעצר מוכרז, להורות להציג את הצו המכריז עליו כמתקן כליאה.

ד. להורות למשיבים לאפשר לעותרים להיפגש עם עורכי דין על מנת לעמוד על תנאי כליאתם וחוקיות כליאתם" (ההדגשות במקור).

3. כבר בפתח הדברים יצוין, כי העתירה דן אינה אלא חוליה נוספת המצטרפת לסדרת עתירות קודמות דומות שהוגשו על-ידי המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר (להלן: **המוקד**) במהלך שלושת החודשים האחרונים. עתירות אלו, אשר סעדיהן דומים היו לסעדים המבוקשים בעתירה ז'ן, נדחו על-ידי בית המשפט הנכבד, פעם אחר פעם, בפסקי דין מנומקים ומפורטים. לפיכך, ובהינתן פסיקת בית המשפט הנכבד עליה עוד יפורט בהמשך, המשיבים יטענו כי בדרכה של העתירה ניצבות מספר משוכות סף משמעותיות ביותר המצדיקות את דחייתה על הסף. בתוך כך, המשיבים יטענו כי לא עלה בידי העותרים לעמוד בנטל הרובץ לפתחם ולתמוך את הסעדים המבוקשים על-ידם בתשתית עובדתית ומשפטית הולמת, תוך שהם גם לא הצביעו על מקור בדין המחייב את העברת המידע המבוקש על-ידם.

הרקע העובדתי הצריך לעניין וההליכים הקודמים בנושא

4. כידוע, ביום שבת, 7.10.23, נפל דבר בישראל כאשר ארגוני הטרור ברצועת עזה יצאו למתקפה רצחנית, במסגרתה פלשו לשטח ישראל כ-3,000 פעילי חמאס, גייהאד אסלאמי פלסטיני (להלן: **הגא"פ**) ואחרים, מן היבשה, האוויר והים; חדרו ליישובי עוטף עזה והדרום ולבסיסי צבא; וביצעו מעשי רצח, טבח וזוועה ביישובים, ירו על הנוסעים בצירים, טבחו במשתתפי מסיבה וביצעו בהם מעשי זוועה, וחטפו בני ערובה לרצועת עזה. במקביל לכך, בוצע ירי מאסיבי של רקטות ופצצות מרגמה, שהסתכם עד כה באלפי שיגורים של נשק תלול מסלול.

5. מתקפה רצחנית זו גבתה את חייהם של למעלה מאלף אזרחים, לרבות אנשי כוחות הביטחון השונים, ואלפים נפצעו. כמו-כן, נחטפו לרצועת עזה מעל 240 אנשים, בהם תינוקות, נשים וקשישים.

נוכח האירועים הביטחוניים האמורים, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות מכוח הסמכות הנתונה לה בסעיפים 40(א) ו-40(א1) לחוק יסוד: הממשלה, בשל המלחמה שנכפתה על מדינת ישראל באמצעות אותה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה.

מאז, נמצאת מדינת ישראל במערכה ביטחונית קשה ורב זירתית ברצועת עזה, בגבול הצפון ובחזיתות נוספות. במסגרת זו, גויסו מאות אלפי אנשי מילואים אשר עודם מגויסים בזירות השונות. מאות אלפי ישראלים פונו מבתיהם ושוהים במגורים זמניים.

6. בית המשפט הנכבד כבר נדרש בפסיקתו למערכה קשה זו. ראו למשל, סעיף 8 לפסק הדין בבג"ץ 7439/23 **אלואחד נ' צבא הגנה לישראל** (31.10.23) (להלן: **עניין אלואחד**):

"בימים נוראים אלה, מנהלת מדינת ישראל מערכה קשה נגד מבקשי נפשה מארגון חמאס השולט ברצועת עזה, אשר שלח את מרצחיו, ועימו 'ערב רב', אספסוף צמא-דם, בבוקר יום 7.10.2023 (חג שמחת תורה) – להשמיד להרוג ולאבד, מנער ועד זקן, טף ונשים".

7. במהלך המלחמה, עצרו כוחות הביטחון תושבי רצועת עזה שעלה בעניינם חשד למעורבות בפעולות האיבה נגד מדינת ישראל. בימיה הראשונים של המלחמה, מדובר היה במעצרים של אלו שפלשו לישראל כחלק ממתקפת הטרור הרצחנית ביום 7.10.23, ובתקופה האחרונה מדובר במעצרים של חשודים שנעצרו במהלך פעולות הלחימה בתוך רצועת עזה.

עצורים אלו מוחזקים מכוח הדין הישראלי, בין אם מכוח חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2022 (להלן: **חוק הלב"חיים**), ובין אם מכוח צווי מעצר פליליים; וככלל הם מוחזקים בתחילה במתקני כליאה צבאיים בעת כליאתם הראשונית ובחנית הצורך בהמשכה; וככל שנדרש המשך כליאתם, הם מועברים להחזקה במתקני שירות בתי הסוהר.

8. כמו כן, בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית, בוטלו כלל היתרי השהייה בישראל של תושבי רצועת עזה, ובהמשך התקבלה החלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי מיום 2.11.23 ולפיה: "הפועלים ששהו בישראל ביום פרוץ המלחמה יוחזרו לעזה". לאחר מכן, ביום 9.11.23 התקינה הממשלה את תקנות שעת חירום (חרבות הברזל) (משמורת והרחקה של שוהים שלא כדין שהם תושבי רצועת עזה), התשפ"ד-2023 (להלן: **תקנות שעת חירום** או **התקנות**), הקובעות הסדר מפורט המסדיר את החזקתם במשמורת והרחקתם של שוהים שלא כדין שהם תושבי חבל עזה השוהים בישראל ובאיו"ש, לרבות הוראת מעבר לעניין החזקתם והרחקתם של שוהים שלא כדין שהוחזקו באותה העת על ידי גורמי הביטחון. תקנות שעת החירום הותקנו תחילה לתקופה של חודשיים, וביום 7.1.24 הוארך תקופתם עד ליום 9.2.24.

9. כאן המקום לציין, כי ביום 11.10.23 הוגשה עתירתו הראשונה של המוקד **בעניין אלואחד**, למתן צו הביאס קורפוס בעניינם של שני עותרים תושבי רצועת עזה, כאשר המוקד הצטרף כ"עותר ציבורי" לאותה עתירה. על פי הנטען באותה עתירה, העותרים הפרטניים הם "עיתונאים, שיצאו לאזור מחסום ארז ביום 7.10.23", והעתירה הוגשה בעקבות פנייה של "עמיתם לעבודה" אל המוקד ובקשתו כי יסייע באיתורם.

צילום העתירה **בעניין אלואחד** (ללא נספחיה) מצורף ומסומן **מש/1**.

10. ביום 15.10.23 הגישו המשיבים תגובה מקדמית מטעמם, במסגרתה הפנו המשיבים לתגובתם בעת מבצע "צוק איתן" בשנת 2014 בבג"ץ 5243/14 **המוקד להגנת הפרט נ' צבא הגנה לישראל** (4.8.14), שם הובהר במסגרת עמדת המדינה כי לא מוטלת על הצבא כל חובה למסור למוקד פרט מידע כלשהו ביחס לתושבי עזה שנעצרים במסגרת הפעילות הקרקעית של כוחות צה"ל במבצע "צוק איתן" ואשר מוחזקים במתקני מעצר שבאחריותו. עוד הובהר אז, כי אין מקום להחיל את ההסדרים הנוגעים למעצר בישראל או באזור יהודה ושומרון (להלן: **האזור או איו"ש**) על מצב הלחימה בעזה (כפי שהבהירה המדינה גם בעמדתה לעתירה קודמת בזמן מבצע "עופרת יצוקה", בג"ץ 289/09 **עטאר נ' צבא הגנה לישראל** (25.1.09), שם גם נקבע "כי על פני הדברים אין מקום לקבוע שמידע בעניין זהותם של אלה שנתפסו בעת לחימה יימסר תוך אותה תקופת זמן המתחייבת בעת שגרה").

בצד זאת, המדינה הסכימה אז, לפני משורת הדין, לאפשר למוקד לפנות למשליט הכליאה בשם של קרובי משפחתו של תושב עזה פלוני שייתכן שנעצר, ולברר על אוזותיו. בעקבות הגשת תגובה זו בשנת 2014, נמחקה העתירה בהתאם להמלצת בית המשפט הנכבד.

11. על כן, טענו המשיבים, מבלי לגרוע מכל טענה לגופם של דברים, כי דין העתירה **בעניין אלאחד** להידחות על הסף, שעה שאף העותרים אינם טוענים כי הפנייה נעשתה בשם בני משפחה, ולכן ממילא הסכמת המדינה שניתנה בזמן מבצע "צוק איתן", **לפנים משורת הדין**, אינה רלוונטיית לעניין זה.

12. ביום 31.10.23 ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד **בעניין אלאחד**, הדוחה את העתירה, תוך הטלת הוצאות על העותרים, לאחר שנדרש להישענות המוקד על הצו בדבר הוראות ביטחון (נוסח משולב) (יהודה ושומרון) (מס' 1651), תשי"ע-2009 החל ביהודה ושומרון, ופסקי הדין אליהם הפנה המוקד, שניתנו ביחס לאיו"ש. מפאת הרלוונטיות של קביעות אלו, נביאן בהרחבה:

"10. המוקד נוטע יתדותיו, כאמור, בהוראות הצו בדבר הוראות ביטחון. דא עקא, הוראות הצו אינן רלבנטיות לענייננו, משני טעמים: ראשית, עינינו הרואות, כי מסירת המידע בהתאם לצו, תיעשה "לקרובי" של העצור ...

11. שנית, הצו בדבר הוראות ביטחון כלל לא חל בענייננו, משום שמצודתו פרוסה על אזור יהודה ושומרון בלבד, הוא פורסם מכוח סמכויות המפקד הצבאי באזור זה, והוראות הדין המיוחדות לו. אין מקום אפוא להידרש להוראות הצו, וזאת, מבלי להביע עמדה לגבי תוכן הוראותיו לגופן. אף פסקי הדין שאליהם מפנה המוקד להגנת הפרט לביסוס חובתם של המשיבים להודיע על מקום מעצרם של תושבים פלסטיניים – עסקו כולם במעצרים של פלסטינים תושבי אזור יהודה ושומרון בלבד, ואינם רלוונטיים לעצורים תושבי רצועת עזה, כאמור.

12. העותרים 1-2 הם תושביה של רצועת עזה (האחד משכונת תל אל-הווא, השני מג'באליה), ישות זרה, עוינת, הנשלטת על-ידי ארגון הטרור הרצחני חמאס. השניים הם נתיניו של שטח אויב.

במספר הזדמנויות עמד בית משפט זה על ההבדל היסודי בין המסגרת המשפטית החלה באזור יהודה ושומרון – ממנה ניסו העותרים לשאוב את הזכות להם טוענים – לבין זו החלה על רצועת עזה. נזכיר בתמצית: לאחר יציאת כוחות צה"ל משטחי רצועת עזה בשנת 2005, חדלה ישראל לקיים בה שליטה אפקטיבית. מדינת ישראל שוב איננה מחזיקה ברצועת עזה בנוכחות צבאית קבועה; ישראל לא מפעילה בה סמכויות שלטוניות; וישנו גורם שלטוני אחר במקום, שהוא בעל היכולת להפעילן. בהתאם, באו לקיצן החובות המעוגנות במשפט הבינלאומי בהתאם לדיני 'התפיסה הלוחמתית' (Belligerent occupation), שאותן נטלה ישראל על עצמה. המעבר מנוכחות ביטחונית ושליטה אפקטיבית, לגיתוק פיזי משטח רצועת עזה, תורגם במישור המשפטי, למעבר מהפעלת דיני התפיסה הלוחמתית, להפעלת דיני המלחמה וכללי המשפט הציבורי (בג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה, פסקה 12 (30.1.2008); ע"א 993/19 פלוני נ' מדינת ישראל - משרד הביטחון, 31-30, 114 (5.7.2022); רועי שיינדורף וערן שמיר-בורר

"(היעדר) התחולה של דיני התפיסה הלוחמתית באשר לרצועת עזה", עיוני משפט מג, 403, 408-421 (2020)). אציין עוד, כי בשנת 2007, בעקבות השתלטות האלימה של ארגון הטרור חמאס על רצועת עזה, והתגברות פעולות הטרור העוינות נגד ישראל ואזרחיה, הכריזה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, ביום 19.9.2007, על רצועת עזה כעל 'שטח אויב' (החלטה ב/34 של ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי "מדיניות ישראל מול עזה (צבאי ואזרחי)", לעניין סעיף 5ב(א)(1) לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952.

13. המוקד להגנת הפרט, אם כן, לא עמד בנטל להצביע על מקור בדין, המחייב את המשיבים למסור לו פרטי מידע על אודות מקום הימצאם של תושבי עזה העצורים בישראל, שנעצרו אגב פעולה מלחמתית, ובפרט זו שנכפתה עלינו בנוראותיו של יום 7.10.2023.

14. למותר להדגיש, כי אינני נזקק במסגרת זו להיבטים משפטיים אחרים של החזקת עצורים מעזה שנטלו חלק בפעולות איבה נגד מדינת ישראל, שאינם מענייננו כעת (ראו למשל, חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, תשס"ב-2002, והתקנות שהותקנו מכוחו).

15. אכן, בהליכים קודמים (עניין המוקד להגנת הפרט (4.8.2014)); עניין אבו רידה), שנדונו כאמור סביב מבצע 'צוק איתן', הביעה המדינה נכונות לאפשר פנייה פרטנית למשל"ט הכליאה, בנוגע לעצורים שנעצרו במסגרת פעולה מלחמתית של ישראל בעזה, וזאת על-ידי קרובי משפחה של העצורים בלבד, ובכפוף להוכחת זיקתם זו. אפשרות זו, הודגש בשעתו, ניתנה לפני משורת הדין, תוך שהובהר כי אין בה כדי להוות התחייבות כלשהי להתנהלות דומה במצבי לחימה עתידיים, בעזה או בכל טריטוריה עויינת אחרת. אף בענין עטאר, שנדון במהלך מבצע 'עופרת יצוקה', הצהירו המשיבים, כי "ייעשה מאמץ" למסירת שמותייהם של עצורים בלחימה בתוך 48 שעות – קרי, השתדלות ולא חובה, וגם זאת – ברי כי יש לקרוא בכפוף לנסיבות הביטחוניות הפרטניות שהתקיימו בעת ההיא. עוד אציין, כי בפסק הדין שניתן בענין עטאר, הבהיר בית משפט זה, כי "אין מקום לקבוע שמידע בעניין זהותם של אלה שנתפסו בעת לחימה ימסר תוך אותה תקופת זמן המתחייבת בעת שגרה" (פסקה 3).

16. חרף דגשים אלו, מנסים כעת העותרים להיבנות מאותה נכונות שניתנה בשעתה, בנסיבות שונות לחלוטין מן המערכה הנוכחית, ולכבול אליה את המשיבים. אותה נכונות, אזכיר, התמקדה אך ורק בקרובי משפחתם של עצורים, ולא בצדדים שלישיים דוגמת המוקד להגנת הפרט, או "עמיתים לעבודה". בשים לב לקביעת, כי מדובר באפשרות שניתנה לפני משורת הדין, במצב דברים אחר, ואינה מעוגנת בדין עצמו, אינני רואה מקום להידרש לטענת העותרים, לפיה יש להרחיב את מעגל המורשים לפנות למשל"ט הכליאה, גם לגורמים שאינם בני משפחה; הידרשות כזו תהא כמגדל פורח באוויר.

17. כפי שהעידו כבר אויבינו הקדומים, "הנה נא שמענו כי מלכי בית ישראל כי מלכי חסד הם" (מלכים א כ, ל"א); האפשרות שניתנה לקרובי משפחתם של עצורים מרצועת עזה, בעבר, בנסיבות שונות בתכלית, שנעצרו אגב עימות מזוין, לפנות לקבלת מידע על אודותם, איננה אלא בגדר חסד, לפני משורת הדין, המסור לשיקול דעתם הבלעדי של גורמי הביטחון" (ההדגשה הוספה).

13. ביום 22.10.23 הגישו המוקד ועותרות ציבוריות אחרות עתירה נוספת, שנייה במספר, למתן צו הביאס קורפוס בשמם של עשרה תושבי רצועת עזה (בג"ץ 7637/23 קשטה נ' צבא הגנה לישראל (6.11.23) (להלן: עניין קשטה)). על-פי הנטען בעתירה שנייה זו, העותרים הפרטניים החזיקו על ידי גורמי הביטחון של ישראל ובני משפחותיהם פנו אל המוקד וביקשו סיוע באיתורם.

צילום העתירה בעניין קשטה מצורף ומסומן מש/2.

14. במסגרת החליף בעניין קשטה, ולאחר שפנו העותרים דשם לתיבת דואר אלקטרוני ייעודית שהוקצתה לכך אגב ניהול החליף, נשלח מענה מטעם המטה לביטחון לאומי אל העותרים. מענה זה, **שניתן לפני משורת הדין** ומבלי לגרוע מכל טענה מטענות המדינה בנושא ומבלי להביע כל עמדה ביחס לפניות דומות עתידיות, כלל פירוט ביחס לכל אחד מהעותרים דשם. בתוך כך, נמסר כי העותרים נמצאים בידי רשויות מדינת ישראל: אחד מהם עצור בשירות בתי הסוהר ותשעה נוספים מוחזקים על ידי צה"ל במחנה עופר ובמחנה ענתות.

15. ביום 6.11.23 ניתן פסק הדין בעניין קשטה, המקבל את בקשת העותרים 1-10 דשם (והם בלבד) למחוק את העתירה, משהיא התייתרה, ככל שהדבר נוגע לסעד הראשון שם, "ללא שמירת הטענות", שבאו על פתרון". בצד זאת, בית המשפט הנכבד מצא **לדחות את העתירה לגופה** ביחס לשני הסעדים הנוספים, תוך הטלת הוצאות על העותרות הציבוריות. בשל חשיבות הדברים, נביא את קביעות בית המשפט הנכבד בעניין קשטה בהרחבה:

" 6. לאחר עיון, ראיתי לנכון שלא להיעתר לבקשה למחוק את העתירה תוך שמירת כלל הטענות; תחת זאת, מצאתי כי דין העתירה בקשר עם הסעד הראשון להימחק משהיא התייתרה, וכי דינה להידחות ככל שהיא נוגעת לשני ראשיה הנוספים.

7. אין בידי אלא להצטרף לדבריו של השופט נ' סולברג בפסק-דינו בעתירה הנוספת (עניין אלואחד, הח"מ), כדלקמן:

'לאחר יציאת כוחות צה"ל משטחי רצועת עזה בשנת 2005, חדלה ישראל לקיים בה שליטה אפקטיבית. מדינת ישראל שוב איננה מחזיקה ברצועת עזה בנוכחות צבאית קבועה; ישראל לא מפעילה בה סמכויות שלטוניות; וישנו גורם שלטוני אחר במקום, שהוא בעל היכולת להפעיל. בהתאם, באו לקיצן החובות המעוגנות במשפט הבינלאומי בהתאם לדיני 'התפיסה הלוחמתית' (Belligerent occupation), שאותן נטלה ישראל על עצמה. המעבר מנוכחות ביטחונית ושליטה אפקטיבית, לניתוק פיזי משטח רצועת עזה, תורגם במישור המשפטי, למעבר מהפעלת דיני התפיסה הלוחמתית, להפעלת דיני המלחמה וכללי המשפט הציבורי' (שם, בפסקה 12).

8. בשים לב לדברים אלו, ברור כי גם בעניינינו אנו, לא עלה בידי העותרים והעותרות הציבוריות להצביע על מקור חוקי המצדיק את מתן הסעדים המבוקשים על-ידם. ודוק, כאמור בפסק-הדין בעתירה הנוספת, צווים הניתנים מכוח סמכותו של המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון, ובכלל זה הצו בדבר הוראות ביטחון וסעיף 53(א) לו, אינם חלים בשטח רצועת עזה או ביחס לתושביה, ומשכך אין הם מטילים כל חובה על המשיבים בעניינינו.

9. אף על פי כן, דומה כי בא עניינם של העותרים על פתרון, בשים לב לבקשתם למחוק את העתירה, וזאת נעשה, כאמור בפסק-הדין בעתירה הנוספת – לפני משורת הדין. בנסיבות אלה, ובהמשך להחלטתי מיום 30.10.2023, הריני מקבל את בקשת העותרים, והם בלבד, למחוק את העתירה, ככל שהדבר נוגע לסעד הראשון, ללא 'שמירת הטענות' שבאו על פתרון".

16. ביום 2.11.23, תוך כדי ניהול ההליך בעניין קשטה, הגיש המוקד עתירה נוספת למתן צו הביאס קורפוס במסגרת בג"ץ 7946/23 אבו עאבד נ' צבא הגנה לישראל (13.11.23) (להלן: **עניין עאבד**) בשמם של 568 תושבי רצועת עזה, אשר על פי הנטען שהו בישראל מכוח היתרים ונעצרו והוחזקו על ידי גורמי הביטחון של ישראל לאחר פרוץ המלחמה, ובני משפחותיהם פנו אל המוקד וביקשו סיוע באיתורם.

צילום העתירה בעניין עאבד (ללא נספחיה) מצורף ומסומן מש/3.

במסגרת עתירה זו התבקשו שלושה סעדים: הסעד הראשון דומה בעיקרו לסעד המבוקש בעתירה דנן, ובמסגרתו התבקש, בתמצית, להודיע למשפחות העותרים על ידי מי הם מוחזקים, היכן ומכוח איזה דין, וככל שאינם מוחזקים כדין "להורות על שחרורם לגדה המערבית"; הסעד השני והסעד השלישי שהתבקשו זהים בנוסחם לסעד השלישי והסעד הרביעי המבוקשים בעתירה דנן (כלפי העותרים דשם).

17. ביום 9.11.23 הגישו המשיבים תגובה מקדמית מטעמם בעניין עאבד, במסגרתה עדכנו בהחלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי מיום 2.11.23 ולפיה: "**הפועלים ששהו בישראל ביום פרוץ המלחמה יוחזרו לעזה**". עוד נמסר בתגובה המקדמית – **וגם זו הפעם לפני משורת הדין** ומבלי לגרוע מכל טענה מטענות המדינה בנושא ומבלי שיהא בכך להביע כל עמדה ביחס לפניות דומות עתידיות – מידע ביחס לכל אחד מ-15 העותרים הפרטניים שלגביהם הורה בית המשפט הנכבד למשיבים להתייחס בתגובתם המקדמית, מאחר ש"לגביהם נעשתה פנייה מוקדמת". בתוך כך, נמסר מידע לגבי החזרת חלקם לרצועת עזה ולאיו"ש, החזקתו של אחד מהם בשירות בתי הסוהר מכוח חוק הלב"ח"ם, והחזקתו של אחר על ידי צה"ל במתקן ענתות מכוח תקנות שעת חירום.

18. ביום 13.11.23 ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד בעניין עאבד, כדלקמן:

" ... משנמסר המידע האמור ולו לפני משורת הדין ביחס לכל העותרים שלגביהם התבקשה תגובת המשיבים, ברי כי העתירה מוצתה והתייתה ככל שהיא נוגעת לסעד הראשון ודינה להימחק.

3. באשר לשני הסעדים הנוספים – כעולה מתגובתם המקדמית של המשיבים, רק העותרים 561 ו-557 מוחזקים כיום על-ידי כוחות הביטחון בישראל מכוח החיקוקים. בחיקוקים נקבעו בין היתר מקומות המעצר בהם יוחזקו העצירים והסדרים ביחס לפגישה עם עורך דין. ככל שלעותרים יש טענות בהתאם לחיקוקים אלה, זכויותיהם שמורות להם".

19. העתירה דנן מבקשת להוסיף חוליה נוספת בשרשרת העתירות שנסקרו לעיל.

זו הפעם העתירה הוגשה, על-פי הנטען בה, בשמם של 48 תושבי רצועת עזה, אשר על-פי העתירה נעצרו על ידי כוחות הביטחון ברצועת עזה (כאשר שניים מתוכם קטינים), ובשמם של 14 תושבי רצועת עזה אשר נעצרו בשטחי ישראל או יהודה והשומרון. ביסוד העתירה ניצבת הטענה, כי במשך השבועות האחרונים לא התקבל כל מידע על אודותיהם, וכי המוקד יצר קשר עם משפחותיהם טרם הגשת העתירה.

20. כפי שצוין בעתירה, ביום 22.11.23 המטה לביטחון לאומי הגיב לפניית שנשלחו אליו מטעם המוקד, כדלקמן (צילום המענה צורף לעתירה כנספת ע/5):

"בהמשך לפנייתכם נבקש לעדכן, בתיאום עם הגורמים הרלוונטיים בגופים הביטחוניים, כי המל"ל אינו עוד הגורם המתאים לבירור נשוא פנייתכם ותיבת הדוא"ל שנפתחה רק לצורך בירור פרטים ביחס לעותרים ספציפיים במסגרת בג"ץ 7637/23 צפויה להיסגר. בהתאם לכך, ובהמשך לבג"ץ 7637/23 ו-7946/23, באפשרות עורכי הדין המייצגים תושבי רצועת עזה ששהו בישראל, כדין או לא כדין, קודם לפרוץ מלחמת חרבות ברזל ונעצרו בשל כך, לפי תקנות שעת חירום ... ועודם מוחזקים בידי רשויות המדינה לפנות לצה"ל בתיבת הדוא"ל: anatot.idf@gmail.com. זאת על מנת לאפשר יצירת קשר עמם בהתאם להוראות התקנות".

21. בהמשך לכך, וכפי שעולה מהודעת ההבהרה מטעם העותרים, פנה המוקד לכתובת הדואר האלקטרוני המצוינת לעיל בעניינם של עותרים שונים (ראו פניות מהימים 23.11.23, 30.11.23, 10.12.23 ו-17.12.23), כך שבסופו של יום פנה המוקד באופן האמור בעניינם של כלל העותרים. כך נעשה הן בשם עותרים פרטיים, אשר על-פי הנטען נעצרו על ידי כוחות הביטחון ברצועת עזה, הן בשם עותרים תושבי רצועת עזה אשר על-פי הנטען נעצרו בישראל או באיו"ש.

כפי שעולה מהודעת ההבהרה, המענה שנמסר ביחס לכלל הפניות, הוא כי העותרים אינם נמצאים במתקן בענתות (הפניות והמענים צורפו כנספחים ח/1 – ח/8 להודעת ההבהרה מטעם העותרים).

22. כאן המקום לציין, כי בדיקה שערכו גורמי הצבא מלמדת על כך שהעותרים שונים זה מזה, לרבות באשר למערכת הזינים החולשת על מעצרים, ככל שאכן נעצרו. כך, יש בין העותרים תושבי רצועת עזה שהוחזקו בעבר מכוח תקנות שעת חירום, אך הורחקו זה מכבר לרצועת עזה ואינם מצויים עוד בחזקת כוחות הביטחון; ויש בין העותרים אלו המוחזקים בישראל כדין מכוח חוק הלב"חים או כעצורים בצו מעצר פלילי.

עמדת המשיבים – דין העתירה להידחות על הסף

23. המשיבים יטענו כי דין העתירה להידחות על הסף בשל כוללניותה ובשל התפרשותה על עותרים שונים שעניינם נבדל זה מזה. כך, למשל, העתירה כורכת בתוכה עניינים שונים ונפרדים, המצויים באחריותם של משיבים שונים, ובבסיסם תשתית עובדתית ונורמטיבית שונה. כפי שקבע בית המשפט הנכבד בפסקי דין שניתנו על ידו, עירוב גורמים ועניינים שונים כפי שנעשה על ידי העותרים בעתירה דנו, מקשה על בירורה של העתירה ושל העניינים העולים במסגרתה, ועל כן דינה לדחייה על הסף.

נזכיר, כי בית המשפט הנכבד שב ופסק ביחס לעתירה הכוללת מספר נושאים נפרדים כי "ההידרשות אל כל אחד מהם עשויה להיות שונה, וכך גם ההכרעה בהם והנמקתה. משכך, קיבוצם יחד תחת אכסניה משותפת לא יוכל לעמוד" (בג"ץ 2336/05 חליפה נ' משרד הפנים (ניתן ביום, 17.11.05)).

כן ראו והשוו בשינויים המחויבים: בג"ץ 8155/06 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' **מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון** (החלטה מיום 1.8.07); בג"ץ 1530/21 **פורום קהלת (ע"ר) נ' משרד החקלאות ופיתוח הכפר**, פסקה 13 (17.6.21); בג"ץ 7741/19 **שלוש השקמים- העמותה לקידום החיים והסביבה בגליל המערבי נ' הוועדה לתשתיות לאומיות**, פסקה 12 (4.7.21); בג"ץ 1469/22 **אלי בן עיון נ' משרד החקלאות**, פסקאות 10-8 לפסק דינו של כב' השופט שטיין (17.5.22); בג"ץ 2864/20 **מועצה אזורית בוסתאן אלמרג' נ' שר הפנים**, פסקה 4 לפסק דינו של כב' השופט קרא (10.9.20).

המשיבים סבורים כי דברים אלו יפים בשינויים המחויבים לעתירה דן. נמחיש זאת.

24. הסעדים הראשון והשני, הנוגעים להודעה על מקום הימצאם של העותרים לבני משפחותיהם ומסירת מידע על אודות הגורם האחראי על מסירת מידע זה, מבקשים להחיל גזירה שווה ביחס לשתי קבוצות העותרים (לפחות) אשר נעצרו "בין אם בישראל ובין אם מתוך עזה". זאת, על אף שכל אחת מהקבוצות מוחזקות מכוח דינים שונים – תושבי רצועת עזה שנעצרו בשטח הרצועה מוחזקים מכוח חוק הלב"חים או מכוח צו מעצר בדין הפלילי; בעוד שתושבי רצועת עזה שנעצרו בשטח ישראל או איז"ש ואינם מעורבים בפעולות איבה, מוחזקים מכוח תקנות שעת חירום; ובהתאם, חלות לגביהן הוראות שונות בתכלית.

כמו-כן, ברור כי הנסיבות העובדתיות באשר למעצרים של עותרים הנמנים עם שתי הקבוצות האמורות הן שונות בתכלית. תעיד על כך העובדה, כי חלק מן העותרים שהגישו את העתירה הנוכחית והוחזקו בישראל שוחררו זה מכבר והוחזרו לרצועת עזה – **חלקם עוד טרם הגשת העתירה** – מבלי שחזרו אף הובאו לידיעת בית המשפט הנכבד.

כך, למשל, המשיבים יעדכנו בדבר המידע הנוגע למספר עותרים אשר הוחזקו על רקע היותם שוהים בלתי חוקיים כאמור, והוחזרו לרצועת עזה זה מכבר: העותר מס' 50 - מוחמד מחמוד מוסטפא ג'ומעה – חזר לעזה ביום 1.11.23 (כמעט חודשיים לפני הגשת העתירה ביום 22.12.23); העותר מס' 53 – השאם סלים שאהין – חזר לעזה ביום 28.11.23; העותר מס' 54 - אחמד חסן עבד אלפתאח גאסר – חזר לעזה ביום 14.11.23; העותר מס' 59 - סלאח אברהים מוחמד אלנגאר – חזר לעזה ביום 28.11.23; העותרת מס' 60 – אנוור נצר אלעבד מנצור – חזרה לעזה ביום 3.11.23; העותר מס' 61 – חוסני אחמד חוסני שאהין – חזר לעזה ביום 14.12.23 (יצוין כי לעותר מס' 62 נכתב מס' ת"ז זהה לעותר מס' 61). יובהר למען הסדר הטוב, כי המידע האמור נמסר מבלי שיש בכך כדי ללמד על עניינם של מי מתר העותרים, והדברים הובאו לצורך המחשת הפגמים שדבקו בעתירה בכל הקשור לכוללניותה וכריכתה את עניינם של עותרים שונים זה מזה.

באופן דומה, הסעד הרביעי המבוקש בעתירה מתעלם מהתשתית הנורמטיבית הרלוונטית השונה, ומכך שביחס לכל אחת מקבוצות העותרים הנטענות קיימות הוראות שונות בדין המתייחסות לעניין פגישה עם עורכי דין. בנוסף, הסעד השלישי המבוקש בעתירה, הנסוב על עניין "מקום מעצר מוכרז", נעדר כל תשתית עובדתית רלוונטית, כפי שגם עולה מלשונו ("יכלל ש..."). לבסוף, יושם אל לב, כי כל אחד מן הסעדים תוקף היבט קונקרטי אחר, החורג במהותו מגבולות הסעדים הנוספים שהתבקשו, תוך שהעתירה מקבצת את ארבעתם יחד.

25. אם כן, התפרשותה של העתירה על פני עניינים שונים ונפרדים, אשר חלקם אינם נתמכים כלל בתשתית עובדתית ונורמטיבית רלוונטית לעתירה, מצדיק את דחייתה על הסף, ובלשונו של בית המשפט הנכבד: "ככלל, 'בית משפט זה לא יידרש לעתירות הכורכות בתוכן עניינים שונים, אף אם נושאים משותף' (בג"ץ 5584/21 לירן-שקד נ' משרד הבריאות, פסקה 4 [פורסם בנבו] (17.08.2021))" (בג"ץ 7753/23 האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון לאומי (23.11.23) שעסק בטענות הנוגעות לתנאי כליאתם של אסירים ביטחוניים, פסקה 21).

26. **טעם נוסף** המצדיק את דחיית העתירה על הסף מצוי בכך שהעתירה כלל אינה נדרשת לפסיקותיו של בית המשפט הנכבד מהעת האחרונה, באותם עניינים ממש, ואינה מתמודדת עמן לגופו של עניין.

מבלי להידרש כעת לשאלת קיומו של מעשה בית-דין ביחס לעותרים הפרטניים דכאן שלא היו צד לעתירות הקודמות, ברי כי קביעותיו המחותריות של בית המשפט הנכבד שרירות וקיימות, גם אם זו הפעם המוקד אינו עותר בעצמו כפי שעשה **בעניין אלואחד ובעניין קשטה**. יתרה מכך, כפי שעולה מתיאור ההליכים **בעניין אלואחד, בעניין קשטה ובעניין עאבד**, קיים דימיון רב ואף זהות בין חלק מהסעדים שהתבקשו בעתירות אלו לבין הסעדים שהתבקשו בעתירה הנוכחית.

בנוסף, חלק מהעותרים בעתירה הנוכחית היו עותרים גם בעתירות הקודמות, ואף **המוקד** ייצג את העותרים בכל אחת מעתירות אלו. כך למשל עותרים 51 ו-52 בעתירה הנוכחית היו העותרים 2 ו-1 (בהתאמה) **בעניין אלואחד**, כך שהלכה למעשה חל בעניינם מעשה בית-דין מובהק ובלשון הפסיקה: "טענה שהועלתה בדיון קודם בבית משפט זה ולא נתקבלה וטענה שניתן היה להעלות ולא הועלתה, שוב אין להעלותה" (בג"ץ 20/64 **המסייר בע"מ נ' המפקח על התעבורה**, פ"ד יח(3)245, 251 (1964)). גם עובדה זו ממחישה את הפגם שהוסבר קודם לכן, באשר לכריכת עניינם של עותרים שונים במסגרת עתירה כוללנית אחת.

27. על אף נקודות השקה רבות אלו, העתירה הנוכחית מסתפקת בתיאור חלקי של ההליכים הקודמים, מבלי להידרש ולהתמודד עם קביעותיו המחותריות של בית משפט נכבד זה, שניתנו כאמור בשבועות האחרונים, ואף מבלי לציין כי **כבר הוגשה עתירה קודמת בשם שניים מהעותרים בענייננו** – עתירה אותה בית המשפט דחה בפסק דין מפורט.

28. בכך, בכל הכבוד, נפל פגם בהתנהלות העותרים, וזאת בהיבטים של חובת הגילוי וניקיון הכפיים; וראו לעניין זה את סעיף 9 לפסק הדין בבג"ץ 6949/21 **טנטורי נ' מדינת ישראל** (19.12.21), בשינויים המחוייבים.

29. זאת ועוד – מקריאת העתירות זו מול זו עולה באופן ברור, כי טענותיהם של העותרים חוזרות על עצמן במרביתן, כאשר בחלקן נעשה שימוש באותם הטעונונים ממש (ראו למשל סעיפים 32-34, 36, 38-44, 46-47, 49-51, 53-56, 58-59 **בעניין עאבד** אל מול סעיפים 48-51, 53-58, 66-67, 70-72, 74-80 בעתירה הנוכחית). עוד עולה מעיון בעתירה שלפנינו,

כי ההתייחסות אל קביעותיו המהותיות של בית המשפט הנכבד בהליכים הקודמים מתמצית בהתייחסות לפסק הדין בעניין **אלואחד**, אשר ביחס אליו צוין בעתירה כך: "בני משפחתם פנו לעורכי דין ישראלים על מנת שיסייעו באיתור יקירה, זאת בשונה מהמצב המתואר בפסק הדין בבג"ץ 7439/23 ... מכל מקום, לא ייתכן מצב שישנו "ריק נורמטיבי", ומאחר שעסקינן בתושבי רצועת עזה, חלים כללים אחרים".

30. המשיבים יטענו כי יש לדחות מהלך טיעון זה של העותרים, ממספר טעמים.

ראשית, דומה כי טענה זו בדבר "ריק נורמטיבי" היא טענה "ערעורית" במהותה, המבקשת לסטות מפסקי הדין של בית המשפט הנכבד באמצעות הבאת אותן סוגיות ממש בפני מותב חדש. ברי, כי מהלך דיוני זה נעדר כל אחיזה בדין.

שנית, אפילו היו רוצים העותרים להביא לבחינה נוספת ומחודשת של פסיקת בית המשפט הנכבד; ואפילו היה נמצא לכך המסלול המתאים בדין; ברי כי היה על העותרים להתמודד באופן ישיר וחזיתי עם קביעותיו המהותיות של בית משפט נכבד זה – תחילה, באמצעות פרישת טעמים המצדיקים מהלך חריג זה המבקש לסטות מפסיקה כה עדכנית וברורה; ולאחר מכן – באמצעות התמודדות לגופן של ההכרעות שנסבו על עניינן של משפחות שפנו למוקד בדומה לעתירה שלפנינו. כזאת, העותרים לא עשו – וגם בכך יש כדי להצדיק את דחיית העתירה (וראו את פסק הדין בבג"ץ 536/22 **אקסלרוד נ' ממשלת ישראל**, סעיף 8 (24.5.22)).

31. בנוסף, המשיבים יטענו שדין העתירה להידחות על הסף, גם מן הטעם שלא עלה בידי העותרים לעמוד בנטל הרוכז לפתחם ולתמוך את הסעדים המבוקשים על-ידם בתשתית עובדתית ומשפטית הולמת.

הסעדים המבוקשים בשם העותרים ובהם העברת המידע לבני משפחותיהם, התבקשו מבית המשפט הנכבד על בסיס פנייה של משפחות העותרים למוקד. פנייה זו נתמכת בתצהיר של רכז תלונות במוקד, ולפיו "כל הפרטים המצויינים לגבי העותרים התקבלו על ידי משפחותיהם ונאספו במשרד המוקד על ידי צוות מיומן". בצד זאת, יושם אל לב כי פניות אלו אינן מתועדות ולא צורף לעתירה כל ייפוי כוח מטעם המשפחות, כך שמבחינה משפטית פורמלית המוקד גם נעדר סמכות לפעול בשמן של משפחות העותרים (ראו לעניין זה, פסק הדין בבג"ץ 1288/09 **לוקובסקי נ' משרד הפנים - מינהל האוכלוסין** (16.6.09)); כן יוער, כי בענייננו, בשים לב למלחמה המתנהלת, ואף מבלי שיש בכך להטיל כל ספק באמיתות תצהיר רכז התלונות אצל המוקד, הרי שלא מדובר במגבלה פרוצדוראלית-פורמלית בלבד, שכן על בסיס הנתונים שהובאו בעתירה, אין בידי גורמי המשיבים – ובפועל אף לא בידי המוקד עצמו – כל יכולת להתחקות מי עומד מאחורי כל אחת מפניות אלו, על כל המשתמע מכך.

32. המשיבים יוסיפו ויטענו, כפי שאף הודגש בתגובת המדינה לעתירות הקודמות (לרבות העתירות בתקופת "צוק איתן" (2014) ו"עופרת יצוקה" (2009), אשר הוזכרו לעיל), כי לא מוטלת על הצבא כל חובה למסור למוקד מידע כלשהו ביחס לתושבי רצועת עזה שנעצרו אגב פעולות המלחמה, וכי הסכמה זו ניתנה בעבר לפני משורת הדין.

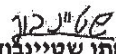
בהתאם, בנסיבות המלחמה הקשה בה אנו מצויים, הוחלט שלא יימסר מידע כזה לפונים פרטיים או לעותרים ציבוריים הפונים לגורמי הצבא באמצעות כתובת הדואר האלקטרוני או למשל"ט הכליאה של המשטרה הצבאית (ראו, סעיף 17 לפסק הדין בעניין אלואחד).

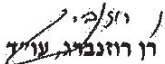
33. המשיבים סבורים שדי בטעמים אלו – כוללניותה של העתירה; התפרשותה על עותרים רבים ושונים ועל עניינים שונים באופן מהותי, אשר חלקם נעדרים תשתית עובדתית ונורמטיבית רלוונטית; והעובדה כי העתירה כלל אינה נדרשת לקביעותיו של בית המשפט הנכבד מהעת האחרונה, באותם עניינים ממש, ואינה עומדת בנטל הרובץ לפתחם של העותרים לתמוך את הסעדים שהתבקשו – כדי לדחות את העתירה שבפנינו על הסף.

34. ככל שבית המשפט הנכבד לא ימצא לדחות את העתירה דין על הסף כבר בשלב דיוני זה על יסוד כל אחד מן הטעמים שפורטו מעלה, לא כל שכן נוכח משקלם המצטבר, יבקשו המשיבים כי יתאפשר בידם להגיש תגובה משלימה בתוך 21 ימים. זאת, בשים לב לנסיבות העניין.

35. העובדות המפורטות בתגובה בסעיפים 4-5, 7-9, 22, 24, ו-32 יתמכו בתצהירה של אל"מ מיטל שושן, המשמשת בתפקיד ראש מחלקת השיטור והכליאה במשטרה הצבאית, אשר קראה ואישרה את נכונות העובדות. ברם, בשל קשיים טכניים לא עלה בידה לחתום על תצהיר עובר להגשת התגובה. תצהירה יוגש מחר, 24.1.24.

היום, י"ג בשבט תשפ"ד
23 בינואר 2024

מתן שטיינבוך, עו"ד
עוזר ראשי במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

רון רוזנבאיד, עו"ד
סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

נספח ע/8

העתק התכתבות עם שירות בתי
הסוהר בעניין ביקורים של
כלואים לפי החוק

עמוד 90

24 בדצמבר 2023

לכבוד
רב גונדר קטי פרי
נציבת בתי הסוהר
באמצעות דוא"ל

הנדון: עצורים מעזה בבתי הסוהר בישראל - תיאום ביקורי עורכי דין

הריני לפנות אלייך בעניין שבנדון כדלקמן:

1. מאז 7.10.23 מצויה ישראל במלחמה אשר נמשכת בזמן כתיבת פניה זו.
2. לפי הדיווחים בתקשורת, מאז פרוץ המלחמה מאות אנשים תושבי עזה נעצרו ונחקרו בישראל. חלקם לקחו חלק בתדירה לישראל ובפשעים שהתבצעו ביום שבת ה-7.10.23 (להלן: עצורים מעזה).
3. בתאריך 9.11.23 פורסם בעיתון הדיגיטלי ynet כי שירות בתי הסוהר קלט עצורים מעזה.
4. נכון למועד כתיבת שורות אלו, אין בידינו מידע אודות בתי הסוהר שבהם מוחזקים עצורים אלו.
5. למיטב הבנתנו, עצורים מעזה אשר הועברו לשירות בתי הסוהר מוחזקים בישראל במעמד "לוחמים בלתי חוקיים" מכוח חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן: חוק לוחמים בלתי חוקיים), ותנאי כליאתם מוסדרים בתקנות כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תנאי כליאה), התשס"ב-2002 (להלן: תקנות תנאי כליאה).
6. סעיף 10 לחוק לוחמים בלתי חוקיים קובע כי "כלוא יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו". תקנות תנאי כליאה קובעות, בין היתר, הוראות בדבר ביקור של עורך דין אצל כלוא (סעיף 13) וכן הוראות בעניין ביקור של נציג הצלב האדום (סעיף 12).
7. בהינתן האמור, נבקש לערוך ביקורים של עורכי דין מטעם הארגונים שבכותרת אצל עצורים מעזה אשר מוחזקים בבתי הסוהר בישראל. לשם כך, ובהיעדר מידע בדבר מקומות כליאתם, נבקש לברר את פרטי הקשר של הגורם שמולו יש לתאם את הביקורים מטעמנו.
8. בנוסף לכך, נבקש לאפשר ביקורים של הצלב האדום בהתאם לסעיף 12 לתקנות תנאי כליאה.
9. הנני מקדימה תודתי מראש.

בכבוד רב,
אלונה קורמן, עו"ד
הוועד הציבורי נגד עינויים

העתק: עו"ד גלי ברהב מיארה, היועצת המשפטית לממשלה, באמצעות פקס

מחלקת ביקורת	
תאריך :	02/01/2024
כ"א בטבת, התשפ"ד	
תיק :	נציבות 2:פניות ציבור:פניות מלשכת נציבה:2023:נציבות 2:פניות ציבור:פניות מאתר שב"ס:2023
אסמכתא :	00610924

לכבוד
 עו"ד אלונה קורמן
 הוועד הציבורי נגד עינויים

שלום רב,

הנדון : עצורים מעזה בבתי הסוהר בישראל - תיאום ביקורי עורכי דין

סימוכין : פנייתך לנציבת בתי הסוהר מיום 24/12/2023

הריני לאשר קבלת פנייתך שבסימוכין בלשכת נציבת בתי הסוהר ונתכבד להשיבך, כדלקמן:

1. ראשית, מדובר בפנייה כללית וגורפת הנוגעת על פי מכתבך ל"עצורים מעזה בבתי הסוהר בישראלי".
2. יצוין, כי שבי"ס פועל בהתאם להוראות הדין, לרבות ביחס לביקורי עו"ד, וזאת בהתאם להסדרים המיוחדים שנקבעו בהוראות החוק הרלוונטיות, ובכללן ההסדרים התחיקתיים לשעת חירום.
3. משכך, בנסיבות שתוארו, אין באפשרותנו להתייחס לפנייתך, מעבר לדברים האמורים מעלה.

בברכה,

עו"ד מיטל שלמה סהן, ר/כ
 רת"ח פניות ותלונות/הציבור

7 בינואר 2024

לכבוד
עו"ד מיטל שלמה כהן
רת"ח פניות ותלונות הציבור
שירות בתי הסוהר
באמצעות דוא"ל

הנדון: עצורים מעזה בבתי הסוהר בישראל - תיאום ביקורי עורכי דין

סימוכין: פנייתנו מיום 24.12.23, תשובתכם מיום 2.1.24 אשר נשלחה ביום 4.1.24

הריני לאשר קבלת תשובתך שבסימוכין ולהשיבך כדלקמן:

1. בפנייתנו שבסימוכין ביקשנו לערוך ביקורי עורכי דין אצל עצורים מעזה אשר נעצרו מאז פרוץ המלחמה ב-7.10.23 (סעיף 2 לפנייתנו), אשר מוחזקים בבתי הסוהר בישראל מכוח חוק לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן: החוק) (סעיף 5 לפנייתנו), וזאת בהתאם לסעיף 13 לתקנות כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תנאי כליאה), התשס"ב-2002 (להלן: תקנות תנאי כליאה), אשר מעגן את הזכות של הכלואים לפי החוק להיפגש עם עורך דין.
2. לשם כך, ומאחר שאין ברשותנו מידע ביחס לבתי הסוהר שבהם הם מוחזקים, ביקשנו לקבל את פרטי הקשר של מי שניתן לתאם מולו את הביקורים המבוקשים.
3. בנוסף לכך, ביקשנו לאפשר אצל עצורים אלה ביקורים של הצלב האדום, וזאת בהתאם לסעיף 12 לתקנות תנאי כליאה.
4. בתשובתכם שבסימוכין, נטען כי פנייתנו היא כללית וגורפת, ועל-כן אין באפשרותכם להתייחס לפנייה מעבר לכך שבש"ס פועל התאם להוראות הדין, לרבות ביחס לביקורי עו"ד, וזאת בהתאם להסדרים המיוחדים שנקבעו בהוראות החוק הרלוונטיות, ובכללן ההסדרים התחקיתיים לשעת חירום.
5. בהינתן האמור, נבאר:

1. קבוצת האנשים והנשים שברצוננו לבקר ושאלנו מבקשות לאפשר לצלב האדום לבקר הם העצורים מעזה אשר נעצרו מאז פרוץ המלחמה ב-7.10.23, וכלואים בבתי הסוהר בישראל לפי החוק; "כלואים" לפי החוק הם "מי שמוחזק מכוח צו כליאה או מכוח הוראת כליאה זמנית, שהוצאו לפי הוראות חוק זה".
2. המקור הנורמטיבי הספציפי לביקור של עורכי דין אצל כלואים אלו הוא סעיף 13 לתקנות תנאי כליאה.
3. המקור הנורמטיבי הספציפי לביקור של הצלב האדום אצל כלואים אלו הוא סעיף 12 לתקנות תנאי כליאה.

6. אודה להתייחסותכם העניינית בהקדם.

בכבוד רב,
אלעד קליין
אלונה קורמן, עו"ד
הוועד הציבורי נגד עינויים

העתק: עו"ד גלי ברהב מיארה, היועצת המשפטית לממשלה, באמצעות פקס

נספח ע/9

העתק פניה לפרקליטה הצבאית

הראשית

עמוד 95

31 בדצמבר 2023

לכבוד
אלופה יפעת תומר-ירושלמי
הפרקליטה הצבאית הראשית
באמצעות דוא"ל

הנדון: כלואים המוחזקים ב"שדה תימן" – תיאום ביקורי עורכי דין

הריני לפנות אליך בעניין שבנדון כדלקמן:

1. מאז 7.10.23 מצויה ישראל במלחמה אשר נמשכת בזמן כתיבת פניה זו.
2. לפי הדיווחים בתקשורת, מאז פרוץ המלחמה מאות אנשים תושבי עזה נעצרו ונחקרו בישראל.
3. למיטב הבנתנו, עצורים מעזה מוחזקים בישראל מכוח חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן: חוק לוחמים בלתי חוקיים), ותנאי כליאתם מוסדרים בתקנות כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תנאי כליאה), התשס"ב-2002 (להלן: תקנות תנאי כליאה). לפי צו כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (קביעת מקום כליאה)(הוראת שעה), התשפ"ד מיום 8.10.23, המחנה הצבאי "שדה תימן" על המתקנים שבו הוא מקום כליאה להחזקת לוחמים בלתי חוקיים.
4. כלוא לפי סעיף 2 לחוק לוחמים בלתי חוקיים הוא "מי שמוחזק מכוח צו כליאה או מכוח הוראת כליאה זמנית, שהוצאו לפי הוראות חוק זה".
5. סעיף 10 לחוק לוחמים בלתי חוקיים קובע כי "כלוא יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו". תקנות תנאי כליאה קובעות, בין היתר, הוראות בדבר ביקור של עורך דין אצל כלוא (סעיף 13) וכן הוראות בעניין ביקור של נציג הצלב האדום (סעיף 12).
6. בהיתן האמור, נבקש לערוך ביקורים של עורכי דין מטעם הארגונים שבכותרת אצל כלואים אשר מוחזקים במתחנה הצבאי "שדה תימן". לשם כך, נבקש לברר את פרטי הקשר של הגורם שמולו יש לתאם את הביקורים מטעמנו.
7. בנוסף לכך, נבקש לאפשר ביקורים של הצלב האדום בהתאם לסעיף 12 לתקנות תנאי כליאה.
8. הנני מקדימה תודתי מראש.

בכבוד רב,
אלופה יפעת תומר-ירושלמי
אלונה קורמן, עו"ד
הוועד הציבורי נגד עינויים

העתק: עו"ד גלי ברחב מיארה, היועצת המשפטית לממשלה, באמצעות פקס

נספח ע/10

העתק תשובת שירות בתי
הסוהר בעניין הכלואה בת ה-82

עמוד 97

000000

00000000 10 21 88 TIME PAGE 3/000 FAX 000000

00000000 10 21 88 TIME PAGE 3/000 FAX 000000

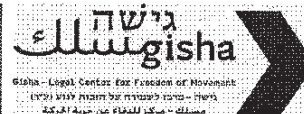
נספח ע/11

העתק פניה מיום 18.1.24

עמוד 99

רופאים לזכויות אדם
PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS

18 בינואר 2024

לכבוד
עו"ד שגית אפק
היועצת המשפטית לכנסת
באמצעות דוא"ל

לכבוד
עו"ד גלי בהרב-מיארה
היועצת המשפטית לממשלה
באמצעות פקס

הנדון: חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 וחוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 –

התראה לפני נקיטה בהליכים

הרינו, ארגוני זכויות האדם שבכותרת, לפנות אליכם בעניין חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), בטרם נפנה לערכאות, בבקשה לבטל את ההוראות לעניין משך הוראת הכליאה הזמנית, משך מניעת המפגש עם עו"ד, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית ואופן הביקורת השיפוטית וכפי שעוגנו בהוראת שעה-חרבות ברזל (להלן: הוראת השעה), וזאת מאחר שהוראת השעה פוגעת בזכויות לחירות, לחיים, לשלמות הגוף ולהליך הוגן, באופן שאינו הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, שלא נועד לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי בעליל, הכל כפי שיפורט להלן:

1. העובדות הצריכות לעניין

1.1. הרקע לתיקון

1. מאז 7.10.23 מצויה ישראל במלחמה אשר נמשכת בזמן כתיבת פניה זו.
2. בהתאם למידע שפורסם בציבור נכון למועד כתיבת שורות אלו, מאז ה-7.10.23 ועד היום, נתפסו בשטחה של מדינת ישראל וברצועת עזה אנשים רבים שנכלאו בהתאם להוראות חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן: החוק). בדיון בהצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 (להלן: הצעת החוק), שהתקיים בועדת החוץ והביטחון בתאריך 18.12.23 (להלן: דיון בהצעת החוק), ניתן היה להבין כי בישראל כולאים כ-2,000 עצורים מרצועת עזה, כאשר 80% מהכלואים נכון למועד הדיון נעצרו בתחומי רצועת עזה, ואילו רק 20% מהם נעצרו בשטח ישראל.
3. בתאריך 13.10.23 פורסמה הכרזת הממשלה לפי סעיף 10א(א) לחוק מיום 10.10.23, כי ההחלטה לנקוט בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40א(1) לחוק יסוד: הממשלה, מצריכה שינויים בתחולת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002, כמפורט בסעיף 10א(א) לחוק, בהתאם לתקנות שעת חירום (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות), התשפ"ד-2023. בהתאם להכרזה זו, הוארך משך הוראת הכליאה הזמנית לפי סעיף 3(א) לחוק לשבעה ימים במקום 96 שעות שבחוק, וכן חל שינוי בדרגת הגורמים המוסמכים להוציא צו כליאה ולבטלו.
4. בסמוך לאחר מכן, הותקנו בתאריך 13.10.23 תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (מועדים לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים בעת מלחמה או פעולות צבאיות), התשפ"ד-2023 (להלן: תקנות שעת חירום), אשר כללו שורה של שינויים ביחס להוראות המעוגנות בהוראת השעה נשוא פניה זו: משך הוראת הכליאה הזמנית הוארך

ל-30 ימים במקום 96 שעות שקבועות בחוק, משך הזמן לביקורת שיפוטית הוארך ל-45 ימים מיום הכליאה במקום 14 ימים שקבועים בחוק, משך מניעת המפגש עם עו"ד הוארך ל-28 ימים מיום הכליאה במקום 7 ימים שקבועים בחוק, כאשר הממונה רשאי להאריך את מניעת המפגש עד 45 ימים מיום הכליאה במקום 10 ימים בחוק, ושופט בית המשפט המחוזי רשאי להאריך את מניעת המפגש עד 60 ימים מיום הכליאה במקום 21 ימים בחוק, בהתקיים התנאים שבחוק. בנוסף, נקבע כי הביקורת השיפוטית תתקיים בדרך של היוועדות חזותית, גם אם הכלוא אינו מיוצג. מאוחר יותר, משך הזמן הכולל למניעת מפגש עם עו"ד הוארך ל-80 ימים.

1.2. הליך החקיקה

5. בתאריך 11.12.23 פורסמה הצעת החוק. הצעת החוק כללה תיקון קבע לסעיף 10א וכן עיגון בחוק של תקנות שעת החירום, תוך הארכה נוספת של המועדים שנקבעו בתקנות שעת החירום, כך שמשך הוראת הכליאה הזמנית יעמוד על 45 ימים, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית יעמוד על 75 ימים, וזו תיעשה בדרך של היוועדות חזותית, גם כאשר הכלוא אינו מיוצג, ומשך מניעת המפגש יעמוד על 75 ימים באישור הממונה לפי החוק, ועל תקופה מצטברת של 180 ימים באישור בימ"ש. בדברי ההסבר לחוק נכתב כי "הגידול המשמעותי בכמות הכלואים משפיע הן על מועדי הכליאה והן על המועדים לעניין מניעת מפגש של הכלוא עם עורך דינו, כפי שיפורט להלן". ביחס למשך הוראת הכליאה הזמנית נכתב כי "מספרם הרב של הלוחמים הבלתי חוקיים מצריך הארכה זו, שכן טרם הוצאת הצו הקבוע נערך שימוע לכלוא ובחינה פרטנית ומעמיקה של עניינו, ורק לאחר מכן מתקבלת החלטה. מדובר בהליך ארוך ומורכב, ולנוכח מספרם חסר התקדים של הכלואים נדרש להאריך את המועד האמור." ביחס למשך הזמן עד לביקורת שיפוטית נכתב, "תקופה זו נדרשת כדי לאפשר די זמן ממועד הוצאת צו הכליאה הקבוע ועד למועד שבו עניינו של הכלוא חייב להידון לפני שופט בית המשפט המחוזי. זאת, בשים לב לצורך לבחון כל תיק על המידע הפרטני המבסס את צו הכליאה בו, לערוך השלמות נדרשות ולהספיק לקיים בפועל את הדיונים הרבים בבית המשפט המחוזי." ביחס למניעת מפגש עם עו"ד נכתב כי, "פרקי זמן אלה נדרשים בשל מצב הלחימה הקיים, ולנוכח המספר הרב של הלוחמים הבלתי חוקיים. חקירות הלוחמים הבלתי חוקיים הן חקירות מורכבות, אשר עולה מהן מידע חיוני לביטחון המדינה ולצורך מניעת סיכון לחיי אדם. לפיכך, כדי לממש את מטרות החקירה והחוק על הצד הטוב ביותר, ובהתאם לצרכים ששוקפו בהקשר זה על ידי גורמי הביטחון, נמצא כי מניעת מפגש בהתאם לתקופות המוצעות היא חיונית ומוצע לעגנה כאמור בהוראת השעה." ביחס להיוועדות חזותית נכתב, "ישנם לוחמים בלתי חוקיים רבים הכלואים במיתקנים שונים של שירות בתי הסוהר ויש קושי מהותי להסיע את כולם לדיונים באולמות בתי המשפט, בשל כמות הכלואים, מסוכנותם הרבה, מורכבות השינוע שלהם, העומס שמוטל על שירות בתי הסוהר בתקופה זו ומצב הלחימה שבו אנו מצויים בימים אלה."

6. בתאריך 18.12.23 התקיים דיון בהצעת החוק. בדיון זה נכחו חברי הוועדה, חבר הכנסת משה סעדה, נציגה ממשד ראש הממשלה, שני נציגים ממשד הביטחון, ובכלל זה ראש תחום לוחמים בלתי חוקיים בפרקליטות הצבאית, שלוש נציגות מהמחלקה למשפט פלילי ייעוץ וחקיקה, נציגה מפרקליטות אזרחית דרום ונציג לשכת עורכי הדין, והוא נמשך שעה. בהתאם לפרוטוקול הדיון, לאחר מכן התקיים דיון סגור.

7. התיקון לחוק, בשינויים המוצעים, עבר עוד באותו יום, לפרק זמן של ארבעה חודשים.

1.3. האנשים שזכויותיהם נשללות מכוח הוראת השעה

8. בדיון בהצעת החוק לא נמסרו פרטים נוספים באשר למאפיינים של הכלואים, ואולם מדברי ראש תחום לוחמים בלתי חוקיים בפרקליטות הצבאית בתגובה לתרעומת נוכח הזכויות שמוקנות בחוק ללוחמים בלתי חוקיים, להליך של ביקורת שיפוטית ולמפגש עם עורך דין, כי "לגבי עניין ההיקפים והאוכלוסייה, נוכל לפרט בדיון הסגור, שתברי הכנסת יוכלו להבין מי האוכלוסייה שאנחנו מדברים עליה", ניתן ללמוד כי פירוט כאמור יש בו כדי להניח את דעתם של חברי הכנסת שהתקוממו לנוכח מתן זכויות למי שנחשבים על ידיהם לפעילי טרור.

9. גם לפי הודעה רשמית של דובר צה"ל, שדה תימן נועד לתשואול ולסינון ראשוני של עצורים, עד להעברתם לשב"ס או עד לשחרורם, כאשר "עצורים שנמצא כי לא היו מעורבים בפעילות טרור ואין הצדקה להמשך החוקתם, מוחזרים לרצועת עזה בהזדמנות הראשונה" (יובל אברהם, "20 שעות על הברכיים. מי שזו, מוכה". אזרח מעזה על המעצר בישראל", שיחה מקומית, 3.1.2024 (להלן: שיחה מקומית), Miriam Berger and Hajar Harb, Gazan prisoners describe abuse at secretive Israeli detention sites, *The Washington Post*, 11.1.24 (להלן: וושינגטון פוסט), כך שברי שהוראת השעה נוגעת גם לאנשים אשר כלל אינם "לוחמים בלתי חוקיים" בהתאם לדרישת החוק.

10. זאת ועוד, לפי מידע שהגיע ל"רופאים לזכויות אדם", אחת מהנשים שכלואות בבית סוהר דמון במעמד "לוחמת בלתי חוקית" היא אישה בת 82 אשר סובלת מדמנציה. במענה לבקשת עורכת דין מטעם "רופאים לזכויות אדם" לבקר את הכלואה, נמסר מבית סוהר דמון "כלואות מנועות מפגש עם עו"ד בהתאם להחלטת הממונה מכוח סעיף 69(א1) לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים תשס"ב-2002 עד ליום 21.2.24". יוער, כי בעקבות הגשת הליך משפטי (27563-01-24) הודיע שב"ס כי יאפשר את הביקור.

11. תמונת מצב זו עולה בקנה אחד עם פרסומים בתקשורת על בסיס עדויות שנגבו ממני שהיו כלואים בישראל, ושחררו מעזה, כי המעצרים שמתבצעים בעזה כוללים לרוב פעמים רבות אנשים שאינם מעורבים באופן כלשהו בלחימה, ושנמצאים במקום שהצבא ביקש להתפנות ממנו. לפי עדות שפורסמה ב"שיחה מקומית", אדם בשם איימן לובאד נעצר על-ידי הצבא מביתו מאחר שלא התפנה לדרום הרצועה, נחקר על-ידי יחידת 504 תוך הכאתו באופן ברוטאלי, ולאחר מכן הועבר למתקן צבאי בישראל (שיחה מקומית).

12. לאור כל אלו, סביר להניח כי אנשים שאין להם שום קשר ללחימה בלתי חוקית יוחזקו בישראל על לא עוול בכפם במשך 45 ימים, שזו התקופה המקסימלית הקבועה בחוק להוראת כליאה זמנית, עד שעניינם יגיע לכדי בחינה ראשונית של הראיות הקיימות בעניינם.

1.4. תנאי כליאתם של מי שכלואים בישראל מכוח החוק

13. למרות ניתוקם של הכלואים מן העולם החיצון במהלך כליאתם, ההודעות הרשמיות של דובר צה"ל והעדויות של כלואים ששחררו לעזה שופכים אור על שורה של הפרות אשר עולות כדי סיכון ממשי לחייהם של הכלואים.

14. ראשית, הן לפי העדויות והן לפי הודעות דובר צה"ל, בשדה תימן היו מקרי מוות של כלואים. בעוד שלכלואים ששחררו אין אפשרות לשפוך אור על תמונת המצב הרחבה, והם לכל היותר יכולים לדעת מי מת במקבץ הכלואים שהם הוחזקו בתוכו, צה"ל מסרב למסור את המספר המדויק של המקרים. סירוב זה מעורר את החשש שמא מדובר בעשרות מקרים.

15. שנית, למרות שהוראת השעה מייצרת הסדר של מעצר בתנאי ניתוק מן העולם החיצון, היא אינה מעגנת מנגנון פיקוח שמחייב את מתקני הכליאה להודיע על מקום הכליאה של פלוני, מה שמוביל למצב שהמעצר בתנאי ניתוק מן העולם הופך לסוג של העלמה כפויה. השילוב בין הודעת דובר צה"ל בעניין מקרי המוות יחד עם הסירוב למסור מידע אודות מעצרו של פלוני, יוצר מצב בלתי נסבל, במסגרתו כלואים יכולים למות, וזאת מבלי שאף גורם חיצוני לצה"ל ידע אודות כך.

16. שלישית, ניתוקם של הכלואים מן העולם החיצון מביאה לפגיעה בלתי מבוקרת ובלתי ניתנת לפיקוח חיצוני בזכויות נוספות של הכלואים כמו הזכות לחיים, הזכות שלא להיות נתון לעינויים והזכות לבריאות. עדויות של כלואים אשר שוחררו לעזה, אשר פורסמו בתקשורת, כמו גם "מקור" של עיתון הארץ, מלמדים על כליאה בתנאים בלתי אנושיים אשר עולים כדי עינויים: כלואים מוחזקים כל העת, במשך ימים עד שבועות, כשעיניהם מכוסות וידיהם אזוקות באזיקוני פלסטיק, במצב של כריעה על הברכיים משך 20 שעות ביממה, כאשר מי שזו או מדבר נענש, הם ישנים על מזרנים דקים, דמויי מזרני יוגה, חלק מהפציעות של הכלואים מזדהמות, גם אנשים חולים מופקרים ללא טיפול רפואי, וישנם מקרי מוות (הגר שיוף, מספר העתים הכלואים בישראל עלה בכ-150% בחודש; חיילים מתעללים בעצורים, הארץ, 2.1.2024)(להלן: הארץ), שיחה מקומית, וושינגטון פוסט).

17. רביעית, הכלואים נתונים לענישה מצידם של חיילים במתקן הכליאה, בדמות אלימות פיזית, מניעת אוכל והשמה בתנחות מכאיבות. בנוסף לכך, כלואים נתונים לאלימות ולאיומים מצידם של חוקרים במהלך החקירות. לפי עדותו של גי'האד חמודה שפורסמה בווישינגטון פוסט, חוקרים הרביצו לו כשהוא הכתיש שיוך לחמאס, כאשר אחד מהחוקרים החזיק סכין ואיים לתוך לו אצבע אם לא יודה בהזקת נשק.

2. הטיעון המשפטי

18. הוראת השעה נשוא פניה זו הופכת את ההסדר הקיים בחוק ביתס לשלילת חירות בלא משפט, שהיא ממלא קיצונית, למצב של שלילת חירות בלא משפט בתנאי ניתוק מהעולם החיצון לפרקי זמן ממושכים ביותר, שהוא מצב קיצוני שבעתיים. יפים לעניין זה דבריה של כבוד הנשיאה בייגיש ביחס לחוק בע"פ 6659/06 פלוני נ' מדינת ישראל, סב(4) 329 (2008)(להלן: פסק דין בעניין חוקתיות החוק):

"ייתאמר מיד כי סמכויות המעצר הקבועות בחוק פוגעות פגיעה משמעותית, ואף קשה, בחירותו האישית של העצור. פגיעה זו מוצדקת בניסיונות מתאימות לשם הגנה על בטחון המדינה. עם זאת, נוכח עוצמת הפגיעה בחירות האישית ובהתחשב בחריגותם של אמצעי המעצר הקבועים בחוק, יש לעשות מאמץ פרשני על-מנת לצמצם ככל הניתן את הפגיעה בזכות לחירות כך שתהא מידתית לצורך השגת התכלית הביטחונית ולא מעבר לכך".

19. ניתוקם של הכלואים מן העולם החיצון נעשה באמצעות ריקון מתוכן של ארבעה מנגנוני פיקוח בסיסיים שזווגו בחוק, שמלכתחילה נועד לחול על "לוחמים בלתי חוקיים", וזאת בזמן מלחמה, שעה שזכויותיהם של מי שכלואים מכוח החוק הינן שברירות במיוחד.

20. הדברים חמורים ביתר שאת לנוכח זאת שבמתקני המעצר יש מספר לא ידוע של מקרי מוות, ובזמן שמוגיעות עוד ועוד עדויות על תנאי כליאה בלתי אנושיים העולים כדי עינויים ועל אלימות פיזית כנגד הכלואים. כפי שנראה להלן, הוראת השעה פוגעת במגוון רחב של זכויות יסוד חוקתיות, באופן אשר אינו הולם את ערכיה הדמוקרטיים של מדינת ישראל, אינו לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי בעליל.

2.1. הפגיעה בזכות חוקתיות

- i.
- פגיעה בזכות לחירות – הוראה כליאה זמנית ממושכת ובירור פרטני מאוחר
21. בהתאם לסעיף 3(א) לחוק, הוראת כליאה זמנית מתקבלת על בסיס "יסוד סביר להניח שאדם שהובא לפני הוא לוחם בלתי חוקי" (סעיף 3(א) לחוק), וזאת ללא הערובות הקבועות לעניין הוצאות צו כליאה לפי סעיף 3(ב) לחוק – דרישה לפגיעה בביטחון הכללי, דרישה לשימוע, ודרישה לפירוט הטעמים.
22. בדברי ההסבר להצעת החוק הוטעם כי, הליך הוצאת צו כליאה הינו הליך ארוך ומורכב במסגרתו מבררים את הראיות הקיימות לעניין החזקתו של אדם מסוים, כאשר בסופו מתקבלת החלטה אם ישוחרר לעזה אם לאו.
23. הארכת משך הוראת הכליאה הזמנית לפרק זמן של עד 45 ימים משמעותה שלילת חירות של מי שכלואים בישראל מכוח החוק, כאשר לפחות ביחס לחלק מהאנשים, ייתכן כי אין להם כל קשר לחימה בלתי חוקית, אשר זכאיים להיות מובחנים מלוחמים במצב של לחימה, והיא פוגעת בראש ובראשונה בזכות לחירות אשר מעוגנת בסעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, כזכות יסוד בסיסית בישראל. על זכות זו כתב כבוד הנשיא ברק בבג"ץ 6055/95 שגיאי צמח נ' שר הביטחון, נג(5) 241 (1999), בפסקה 17 לפסק דינו:
- "החירות האישית היא, מכוח סעיף 5 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, זכות חוקתית. יתרה מזאת: החירות האישית היא זכות חוקתית מן המדרגה הראשונה, ומבחינה מעשית, היא גם תנאי למימוש זכויות יסוד אחרות... שלילת החירות האישית, בדרך של מאסר היא העונש הכבד ביותר שמדינה מתוקנת מטילה על עבריינים..."
24. יתרה מכך, למרות שהחוק קובע מועדי מקסימום, מדברי ההסבר להצעת החוק, שביססו את הצורך בתיקון במספר הכלואים, ניתן להניח כי מדובר בהארכת מועדים שנעשית באופן גורף ביחס לכל הכלואים שנעצרים ביום מסוים.
25. בהיעדר מנגנון דיווח כלשהו בחוק, לא ניתן לדעת כמה אנשים מתוך אלו שנעצרים, מוחזרים לעזה בתום תקופת ההוראה הזמנית, מהטעם שלא נמצא כי יש להוציא בעניינם צו כליאה, או מטעם אחר, ולא ניתן אלא להניח כי ישנם אנשים אשר כלואים בישראל במשך תקופה ממושכת של 45 יום, וזאת למרות שהם לא עונים להגדרה של "לוחם בלתי חוקי" לפי החוק.
26. חשוב לציין כי בית המשפט העליון בפסק הדין בעניין חוקתיות החוק סבר כי ההסדר בסעיף 3 לחוק לפני הוראת השעה היה מידתי מהטעם שזהו הליך שמתקיים במהירות ושמגיעה אחריו ביקורת שיפוטית תוך 14 יום:

"יודגש כי הליך השימוע לפי סעיף 3(ג) לחוק הינו הליך ראשוני שמטרתו העיקרית היא למנוע טעויות בזיהוי. כפי שיפורט להלן, בנוסף להליך השימוע הראשוני, מחייב החוק קיומה של ביקורת שיפוטית בפני שופט בית-משפט מחוזי במועד שלא יאוחר מ-14 ימים מעת מתן צו הכליאה, באופן המפחית את הפגיעה הנטענת על-ידי המעצרים. בהתחשב בכל אלה, אין לומר כי ההסדר הקבוע בחוק בנוגע להליך השימוע חורג ממתחם המידתיות."

- ii.
- פגיעה בזכות הגישה לערכאות ובזכות להליך חוגן - ביקורת שיפוטית מאוחרת ולא בנוכחות הכלוא
27. הארכת משך הזמן עד לביקורת שיפוטית ל-75 ימים מיום הכליאה, וזאת בדרך של היוועדות חזותית,

פוגעת באופן אנוש בזכות הגישה לערכאות ובזכות להליך הוגן.

28. בית המשפט העליון עמד לא אחת על חשיבות הביקורת השיפוטית המיידית כאמצעי חיוני להגנה על זכויות אדם ולמניעת מעצרים שרירותיים (ראו בהקשר זה: בג"צ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון, פ"ד נג(5) 241 (1999); בג"צ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פ"ד נד(2) 349 (2003)).

29. בפסק הדין בעניין חוקתיות החוק נפסק כי יש חשיבות גדולה להבאת כלוא לביקורת שיפוטית בהקדם האפשרי, וכי פרק זמן של 14 יום הוא מידתי אולם יש לפעול כדי לקצר את הזמן ככל הניתן:

"אשר לתקופת-הזמן שבין מעצרו של העצור לבין הביקורת השיפוטית הראשונה על צו המעצר - כבר נקבע בפסיקתו של בית-משפט זה כי נוכח מעמדה של הזכות לחירות אישית ועל-מנת למנוע טעויות שבעובדה או בשיקול-דעת שמחירן עלול להיות שלילת חירותו של אדם ללא עילה מוצדקת, יש להביא את העצור המנהלי בפני שופט "בהקדם ככל האפשר" בהתחשב בנסיבות (דברי הנשיא מ' שמגר בבג"ץ 253/88 סג"דיה נ' שר הביטחון, פ"ד מב(3) 801, בעמ' 820-819).

"כפי שצוין לעיל, החוק נועד לחול, בין היתר, בנסיבות בהן מתקיים מצב לחימה בשטח שאינו ישראלי, במסגרתו עשויים לפול בידי כוחות הצבא מספר גדול יחסית של לוחמי אויב. בהתחשב בנסיבות ייחודיות אלה, איננו רואים לקבוע כי תקופת הזמן המירבית של 14 ימים לעריכת ביקורת שיפוטית ראשונה על צו המעצר, חורגת ממתחם המידתיות באופן המצדיק את התערבותנו לקיצור התקופה המירבית הקבועה בחוק. יחד עם זאת, ראוי להדגיש כי תקופת הזמן הקבועה בחוק היא תקופה מירבית ואינה פוטרת את המדינה מלעשות מאמץ כדי להביא את העצור לביקורת שיפוטית ראשונה במועד המוקדם ביותר האפשרי בהתחשב במכלול נסיבות העניין. לשון אחר; בעוד שאיננו מוצאים להתערב במידתיות התקופה המירבית הקבועה בחוק, הפעלתה של סמכות המעצר בכל מקרה קונקרטי חייבת להיעשות באופן מידתי ואין להמתין 14 ימים תמימים בטרם עריכת ביקורת שיפוטית ראשונה מקום בו מתאפשר לערוך ביקורת שיפוטית מוקדם יותר"

30. מניעת ביקורת שיפוטית למשך תקופה כה ארוכה, שוללת, הלכה למעשה, את הזכות החוקתית לגישה לערכאות, זכות אשר הוגדרה על ידי כבוד השופט חשין בע"מ 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, נא(3) 577 (1997), ככזו "השייכת היא למסדר נורמות אחר בשיטת המשפט. ניתן לומר- וכך אומר אני - כי נעלה היא על זכות יסוד."

31. החשיבות של הבאת הכלוא בפני שופט באופן מידי הובעה במפורש בעניין בבש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל, סג(3) 500 (2010), שם הבהיר כבוד המשנה לנשיאה ריבלין, כי הסדר המאפשר הארכת מעצרו של אדם שלא בנוכחותו, הוא הסדר פסול מבחינה חוקתית, וכי דווקא כאשר מדובר בחשוד בעבירת ביטחון, "אשר יכולתו להתגונן בהליכי המעצר מוגבלת מכוח אמצעים אחרים שניתן להפעיל כלפיו" (פיסקה 28 לפסק הדין) – ובכלל זה מניעת מפגש עם עורך דין – יש להקפיד ביתר שאת בשמירה על זכותו להיות נוכח, לכל הפחות, בדיוני המעצר הנוגעים לעניינו. כבוד השופטת פרוקצ'יה הוסיפה, כי "חרף המורכבות המיוחדת באיזון הערכי הנדרש בענין זה, הפגיעה בזכות העצור להליך הוגן, הכרוכה באי הבאתו לדיון שיפוטי המתנהל בעניינו, היא כה עמוקה וכה שורשית, עד כי אין להתירה גם בהינתן ההכבדה הניכרת על גורמי הבטחון בנייהול פעולותיהם לאכיפת החוק והבטחון במדינה."

32. ברי כי פרק זמן כה ממושך של 75 ימים חותר תחת הזכות לביקורת שיפוטית, גם לפי פסק הדין בעניין חוקתיות החוק.

33. הוראת השעה לעניין מניעת המפגש עם עורכי דין אשר מותירה מניעת מפגש לתקופות ממושכות אשר יכולות להגיע באופן מצטבר ל-180 ימים פוגעת פגיעה אנושה בזכות להיפגש עם עורכי דין אשר מהווה זכות חוקתית. המפגש עם עורך דין משמש ערובה מרכזית לשמירה על זכויות חוקתיות נוספות כגון: הזכות לשלמות הגוף, הזכות לקבלת טיפול רפואי, הזכות לכבוד האדם. לביקורי עורכי דין, ישנה חשיבות רבה גם בהקשר של מניעת עינויים ויחס לא אנושי ותיעודם וכן בקרה על שימוש באמצעים שונים העלולים לפגוע בגופם ובבריאותם של האסירים.
34. בית המשפט הכיר זה מכבר, בשורה ארוכה של פסקי דין, בזכות של עצורים ואסירים להיפגש עם עורכי דין כזכות יסוד. זכות זו זכתה למעמד חוקתי בהיותה נגזרת "מזכותו של אדם לחירות אישית" (בג"ץ 3412/19 סופיאן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור ואח', פ"ד מו(2) 843 (1993), 847, וגם: בג"ץ 1437/02 האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים, פ"ד נה(2) 746 (2004).
35. בהעדר מפגש עם עורך דין, נפגעת גם הזכות להליך הוגן אשר אף היא הוכרה כזכות חוקתית, הנגזרת מהזכות לכבוד המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו בג"ץ 8425/13 איתן מדיניות הגירה ישראלית ואח' נ' ממשלת ישראל (נבו) 22.09.2014)). זכות זו מעגנת בתוכה זכותו של כל אדם לקבל שירותים משפטיים ובמסגרת זו האפשרות להיפגש ולהיות מיוצג על ידי עורך דין (ראו בג"ץ 1843/93 פנחסי נ' כנסת ישראל, פ"ד מט(1) 661 (1995)).
36. לשם השוואה, יוער כי בפסק הדין בעניין חוקתיות החוק סבר בית המשפט כי בתנאים של לחימה מתמשכת שבעה ימי מניעת מפגש הם מידתיים:
- "בהתחשב בתכליתו הביטחונית של חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, ובהתחשב בכך שהחוק האמור נועד לחול במצבי לחימה מתמשכים ואף בנסיבות בהם כוחות הצבא נלחמים בשטח שאינו בשליטת ישראל, אין לומר כי פרק-זמן מירבי של שבעה ימים למניעת מפגש של עצור עם עורך-דין כאשר צרכי הביטחון מחייבים זאת, חורג ממתחם המידתיות..."
37. כמו כן, לכלואים שאינם מוגדרים לוחמים בלתי חוקיים יש גישה מיידית כמעט לעורכי דין, כך נקבע בסעיף 45 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב – 1971 ותקנה 28 לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח – 1978 ובהתאם פקודת נציבות 04.34.00 (עדכון 15.2.22), שם נקבע בסעיף 6 כי מועד הפגישה עם עורך הדין יהיה "ללא דיחוי ולא יאוחר מ- 24 שעות ממועד הפניה".
38. עוצמת הפגיעה בזכות להיוועץ עם עו"ד מקבלת משנה תוקף נוכח היישום הקולקטיבי של מניעת המפגש, כפי שבאה לידי ביטוי בדבריה של נציגת פרקליטות דרום בדיון בהצעת החוק, כי אף לא אחד מהכלואים פגש עורך דין או קיבל ייצוג משפטי בעניינו המשפטי לפני בית המשפט, כמו גם בתשובת בית סוהר דמון לבקשת הביקור.
39. לסיכום, ברי, כי תקופה של 75 ימי מניעת מפגש אינה יכולה להיות כדין ובוודאי, שכדי להצדיק 75 ימי מניעת מפגש יש צורך בהסבר משכנע ופרטני, הסבר שלא קיים כאן, שעה שאף דברי ההסבר מתייחסים לצורך במניעת מפגש כעקרון וכעניין קולקטיבי.

40. הוצאת צו כליאה, הביקורת השיפוטית ומפגש עם עורך דין משמשים ערובות לשמירה על זכויות חוקתיות נוספות כגון: הזכות לשלמות הגוף, הזכות לבריאות ולקבלת טיפול רפואי, הזכות לכבוד האדם.

41. כליאה שרירותית, מניעת המפגש והעדר ביקורת שיפוטית במשך זמן כה ארוך, פוגעת בכבוד האדם של הכלואים, במיוחד בעת הזו עת המלחמה. הדברים נאמרים כאשר אנו נחשפים לכך שהתנאים של כלואים המוגדרים ביטחוניים או לוחמים בלתי חוקיים הורעו מאוד, וישנן עדויות על מקרי מוות, הזנחה ואלומות רבים ואף חשש לעינויים או יחס בלתי אנושי.

42. לביקורי עורכי דין, ישנה חשיבות רבה גם בהקשר של מניעת עינויים ויחס לא אנושי ותיעודם וכן בקרה על שימוש באמצעים שונים העלולים לפגוע בגופם ובבריאותם של האסירים.

43. בשל הפגיעה במספר זכויות יסוד יש לשקול את הפגיעה המצטברת בזכויות האדם, אשר נעשית, על פי התיקון. לפיכך גם אם יפסק, כי פגיעה באחת מן הזכויות כשלעצמה אינה עוברת את סף אי-החוקתיות, הרי שהצטברות הפגיעות מביאה אותנו בודאי לסף זה (ראו לעניין זה בשי"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל, סג(3) 500 (2010)).

44. חשוב להדגיש כי הזכויות לעיל חלות גם בעת מלחמה ובשעת חירום, כפי שביטא זאת כב' הנשיא ברק בבג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, סא(2) 202 (2006), פסקאות 20-21:

חוקי היסוד אינם מכירים בשתי מערכות דינים, האחת החלה בתקופת רגיעה, והאחרת החלה בתקופת לחימה. הם אינם כוללים הוראות לפיהן זכויות האדם החוקתיות נסוגות בעת לחימה... למשפט החוקתי הישראלי גישה אחידה לזכויות האדם בתקופה של שקט יחסי ובתקופות של לחימה מוגברת. אין אנו מכירים בהבחנה חדה בין השניים. אין לנו דיני איזון שהם מיוחדים לתקופת לחימה...

45. עוד חשוב להדגיש כי כל הזכויות לעיל חלות גם על לוחמים בלתי חוקיים כפי שעיגן החוק לפני הוראת השעה. הפגיעה בזכויות היא קשה במיוחד לנוכח זאת שהכלואים הם חסרי ישע במהלך כליאתם, והיא עומדת בסתירה חזיתית לתפיסה כי עצם ההחזקה של הכלואים במאסר מתייבת בחינה קפדנית על ידי בית המשפט והגנה על זכויותיהם. ההגנה המיוחדת שנותן בית המשפט לאסירים, נוסחה בע"א 7440/97 מ"י נ' גולן פד"י(1) 8, 1:

אכן בית המשפט הוא אשר שלח את האסירים אל בין החומות, אך עכשיו, כשחומות סוגרות עליהם, בית המשפט הוא אביהם של האסירים.

v. הוראת השעה מתווה הפרה של התחייבויותיה של מדינת ישראל בהתאם למשפט הבינלאומי

46. כידוע, המשפט הבין לאומי מבחין בין אזרחים מוגנים לבין לוחמים ומתיר את תפיסתם והחזקתם של האחרונים כשבווי מלחמה הזכאים להגנות שונות בהתאם להוראות אמנת גינבה השלישית.

47. בהתאם לסעיף ההגדרות של החוק, הוא "נועד להסדיר את כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, אשר אינם זכאים למעמד של שבויי מלחמה, בדרך העולה בקנה אחד עם מחויבויותיה של מדינת ישראל לפי הוראות המשפט הבין-לאומי ההומניטרי" (סעיף 1 לחוק).
48. בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בפסק הדין בעניין חוקתיות החוק, "לוחמים בלתי חוקיים" הינם בבחינת אזרחים אשר זכויותיהם מעוגנות באמנת ג'נבה הרביעית. בהתאם לכך, נפסק כי "אין חולק בפנינו כי הוראותיו של חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים צריכות להתפרש בהתאם לעקרונות האמורים, המתננים מעצר מינהלי בהוכחת קיומה של עילה המבוססת על מסוכנות אישית" (סעיף 20 לפסק דינה של כב' הנשיאה בייניש).
49. הארכת משך הוראת הכליאה הזמנית לתקופה של 45 ימים עומדת בסתירה לכלל הבסיס של החוק.
50. הזכות לביקורת שיפוטית במהירות מעוגנת גם היא במשפט הבינלאומי ההומניטרי ובמשפט זכויות האדם. בהתאם לדין הבינלאומי, יש להביא את החלטת המעצר בפני שופט או גורם אחר בעל סמכויות שיפוטיות "ללא דיחוי" (Promptly). (ראו בעניין זה: הוראת-סעיף 9)3 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966, הנתפסת כבעלת אופי מנהגי; עוד ראו האסמכתאות המובאות בפרשת מרעב, בעמ' 369-370). עקרון דומה נקבע בסעיפים 43 ו-78 לאמנת ג'נבה הרביעית לפיהם הביקורת השיפוטית (או המנהלית) על החלטת המעצר צריכה להתבצע בהקדם האפשרי "as soon as possible" בלשון סעיף 43 לאמנה, או "בעיכוב המינימאלי האפשרי" "with the least possible delay" בלשון סעיף 78 לאמנה.
51. הזכות להיוועץ עם עו"ד נגזרת מסעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית (בג"ץ 3239/02 איאד אסחק מחמוד מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, נו(2) 349 (2003)).
52. הזכות שלא להיות נתון במעצר בנייתוק מן העולם החיצון קשורה גם קשר הדוק בזכות שלא להיות נתון לעינויים אשר מעוגנת גם היא במשפט הבין-לאומי ההומניטרי.
53. ברי כי כל הזכויות לעיל אשר חלות על "אזרחים" בזמן מלחמה מכוח אמנת ג'נבה הרביעית חלות גם בזמן שלום מכוח משפט זכויות האדם הבינלאומי.
54. חשוב לציין כי הפרות שיטתיות ורוחביות של הערובות הבסיסיות הנ"ל בזמן מלחמה עלולות לעלות כדי פשעי מלחמה לפי אמנת רומא (ראו לעניין זה סעיף 6)8 (ו-7)8) ואף לכדי פשעים נגד האנושות (ראו סעיף 7)8(b).
55. בהתקיים סתירה מפורשת בין הוראת חוק בישראל לבין המשפט הבינלאומי, אין בסתירה זו כשלעצמה כדי להביא לבטלות הוראת חוק ישראלית (בג"ץ 8276/05 עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערב נ' שר הביטחון, סב(1) 1 (2006), פסקה 20 לפסק דינו של כבוד הנשיא ברק). עם זאת, בהתאם ל"חזקת ההתאמה" יש לפרש את הזכות לכבוד האדם הקבועה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, לאור מחויבויותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל, בהעדר סתירה מפורשת בין חוק היסוד להוראות המשפט הבינלאומי. הדין הבינלאומי משמש גם בעת הבחינה של בית המשפט האם החוק נחקק לתכלית ראויה (ראו, למשל, בג"ץ 7146/12 נג'ט סרג' אדם נ' הכנסת, סו(1) 717 (2013), פסקה 91 לפס"ד כב' השופטת ארבל).

2.2. הוראת השעה אינה הולמת את ערכיה הדמוקרטיים של מדינת ישראל

56. מדינת ישראל מושתתת על יסודות החירות, הדברים אף מובאים במגילת העצמאות. ערכיה של המדינה מחייבים שלא לאפשר כליאה לתקופה ארוכה ללא משפט וללא ביקורת שיפוטית, באופן המביא, הלכה למעשה, להעלמה כפויה של אנשים, הפיכתם לפגיעים ולשקופים, חשופים לשרירות ונתונים למרותם של אחרים בלא הגבלה אפקטיבית.

2.3. הוראת השעה אינה מקיימת את דרישת התכלית הראויה

57. כפי שנקבע בפסיקה, תכלית חקיקתית הינה ראויה אם נועדה להגן על זכויות אדם, לרבות על-ידי קביעת איזון סביר והוגן בין זכויות של פרטים בעלי אינטרסים מנוגדים; או כאשר היא משרתת מטרה ציבורית חיונית, צורך חברתי לוחץ או עניין חברתי מהותי שמטרתם לקיים תשתית לחיים בצוותא ולמסגרת חברתית המבקשת להגן על זכויות אדם ולקדמן (ראו: בג"צ 6893/05 ח"כ הרב יצחק לוי נ' ממשלת ישראל, פ"ד נט(2) 876 (2005), בעמ' 889-890; בג"צ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1 (1997), בעמ' 52-53). עוד נפסק כי לא כל תכלית עשויה להצדיק פגיעה בזכויות יסוד חוקתיות, וכי מהותה של הזכות הנפגעת ועוצמת הפגיעה בה עשויים להשליך על התכלית הנדרשת לשם הצדקת הפגיעה.

58. בהתאם לדברי ההסבר, תכלית הוראת השעה היא ליתן מענה למצב של כלואים רבים, וביחס למניעת מפגש עם עורכי דין נכתב כי המועדים הקבועים נועדו ליתן מענה למספר הכלואים אך גם "לממש את מטרות החקירה והחוק על הצד הטוב ביותר, ובהתאם לצרכים ששוקפו בהקשר זה על ידי גורמי הביטחון".

59. למרות שברור כי מספר רב של כלואים, במצב מלחמה, מקשה על המערכת לעמוד בזמנים הקבועים בחוק, לפני הוראת השעה, לא ניתן להתעלם בבחינת תכלית החוק מהשליטה הקיצונית של הזכויות לפי הוראת השעה, וזאת בלא עיגון של מנגנוני פיקוח כלשהם על מצבם של הכלואים לאורך הכליאה הממושכת תוך ניתוקם מן העולם.

60. מהות הזכויות הנפגעות ועוצמת הפגיעה בהן, כל אחת בנפרד ובאופן מצטבר, משליכים באופן ברור על תכלית החקיקה. יותר מכך, דברי ההסבר ביחס למניעת מפגש עם עו"ד אינם ברורים כלל ועיקר שכן לא ברור כיצד ייצוג משפטי פוגע בביטחון המדינה. טענה כאמור טומנת בחובה הנחה בלתי חוקית כי מניעת המפגש עם עו"ד הינה בבחינת אמצעי פסול בחקירה.

2.4. הוראת השעה אינה מידתית

61. התיקון לחוק אף אינו צולח את עקרון המידתיות על שלושת מבחני המשנה שלו: הקשר הרציונלי, האמצעי שפגיעתו פחותה ומדתיות במובן הצר.

62. ראשית יש לציין, כי "בהחילנו את עילת המידתיות נזכור עוד זאת, כי כעוצמת הזכות הנפגעת או כעוצמתה של הפגיעה בזכות כן תהא עוצמת הקפדתנו עם הרשות בעילת המידתיות" (בג"ץ 2355/98 ישראל סטמקה נ' שר הפנים, נג(2) 728 (1999), פסקה 52).

63. לגבי מבחן המשנה הראשון, הקשר הרציונלי בין האמצעי למטרה, יוער כי בעוד שהארכת המועדים הקבועים בהוראת השעה ביחס למשך הוראת הכליאה הזמנית וביחס למשך הזמן עד לביקורת שיפוטית

יכולה ליתן מענה למספרם הרב של הכלואים, לא ברור מוחו הקשר בין מספרם הרב של הכלואים לבין התקופה הממושכת של מניעת המפגש עם עו"ד, באופן אשר מטיל ספק במטרה. מכל מקום, נטל ההוכחה לקיום קשר כזה הוא על המדינה, במקרה שנקבע שהחוק פוגע בזכות יסוד (ראו, למשל, ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, מט(4) 221 (1995), פסקה 9 לפסק דינו של כבוד השופט גולדברג).

64. לגבי מבחן המשנה השני מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה, הרי שוודאי שניתן היה לקיים את תכליות הוראת השעה גם ללא נקבעו תקופות כה ארוכות של כליאה ללא משפט, תוך מניעת מפגש עם עורך דין והעדר ביקורת שיפוטית. כך למשל, ניתן היה להקצות משאבים גדולים יותר לטיפול בלוחמים בלתי חוקיים, לעת המלחמה, ולכל הפחות, לעגן בחוק מנגנוני פיקוח שיבטיחו הגנה מירבית על מי שחירותם נשללת בזמן מלחמה, בדרך של דיווח עיתי אודות מספר הכלואים, מספר המתים, וכיוב'. יוער, מדינת ישראל למודת ניסיון בהתמודדות עם מלחמות ועם טרור, וחוק לוחמים בלתי חוקיים נועד מלכתחילה למצבי חרום ולעיתות חרום, לזמנים לא רגילים ולהתמודדות עם "לוחמים" לא רגילים. החוק בנוסחו הרגיל, כפי שנחקק בשנת 2002 כולל כבר הוראות דרקוניות שנועדו להתמודד עם מצב החרום והקושי שהתעורר בכלאתם של לוחמים מהסוג שעמו ישראל מתמודדת כעת. כמו כן יצוין, כי אמצעי של מעצר ללא משפט הוא אמצעי שפגיעתו גדולה מזה של מעצר לאחר משפט, ויש לנקוט בו רק בלית ברירה (ראו, למשל, בהקשר של מעצר מנהלי בעמ"ס 4794/05 נריה אופן נ' שר הביטחון (נב) 12.06.2005).

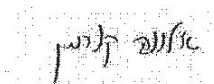
65. לגבי מבחן המשנה השלישי, המדתיות במובן הצר, הרי שזה "בוחר את היחס הראוי בין התועלת הצומת מהשגת התכלית הראויה לבין הפגיעה בזכות החוקתית" (בג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, סא(2) 202 (2006), פסקה 74 לפסק דינו של כבוד הנשיא ברק). במקרה זה הפגיעה בזכויות החוקתיות כה עזה ואנושה, שיש צורך בתועלת מוחשית ואדירה מהצד השני. עצם התועלת ביעילות והקטנת העומס על מערכת המשפט והכליאה, ככל שאכן יש תועלת בכך, אין בה כדי להוות תועלת ממין זה.

66. נוסף על אי החוקתיות, התיקון לחוק נעשה בהליך חקיקה חפוז ומזורז, כמתואר לעיל. במקרה זה, כאשר מדובר על תיקון כה משמעותי ופגיעה אנושה בזכויות יסוד, לא היה מקום להליך שכזה ולו רק בשל אופן ההליך, יש לפסול את התיקון. לביקורת על הליך חקיקה מזורז ראו בג"ץ 4885/03 ארגון מגדלי העופות בישראל אגודה חקלאית שיתופית בע"מ נ' ממשלת ישראל, נט(2) 14 (2004); בג"ץ 3106/04 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' הכנסת, נט(5) 567 (2005).

לאור כל האמור נבקש לבטל את הוראת השעה, ולחוקק הוראת שעה שתקיים את מכלול הזכויות הרלוונטיות, באופן שהולם את ערכיה הדמוקרטיים של מדינת ישראל.

בהינתן עוצמת אי החוקתיות ובהתקיים סכנה ממשית לחייהם של הכלואים, נבקש את התייחסותכם בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מ-28.1.24.

בכבוד רב,

אלונה קורמן, עו"ד
הוועד הציבורי נגד עינויים

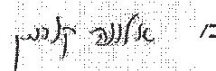
נדיה דקה, עו"ד
המוקד להגנת הפרט

חסן גיבארין, עו"ד
עדאלה

עדי לוסטיגמן, עו"ד
רופאים לזכויות אדם

ב/ אסנת כהן ליפשיץ, עו"ד
גישה

העתקים:
משרד ראש הממשלה, הלשכה המשפטית, באמצעות דוא"ל: pmoh@pmo.gov.il
משרד הביטחון, אגף הייעוץ המשפטי למערכת הביטחון, באמצעות דוא"ל: legal@mod.gov.il
אלופה יפעת תומר-ירושלמי, הפרקליטה הצבאית הראשית, באמצעות דוא"ל
עו"ד ענר הלמן, מנהל מחלקת בג"צים, באמצעות דוא"ל

נספח ע/12

העתק תשובה מיום 22.1.24

עמוד 112

לשכת היועצת המשפטית לממשלה

ירושלים, י"ב שבט תשפ"ד
22 ינואר 2024

מס' מסמך: 004-99-2024-001630
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
עו"ד חסן גיאברין
עו"ד נדיה דקה
עו"ד אלונה קורמן
באמצעות דוא"ל: pcati@stoptorture.org.il

שלום רב,

הנדון: תגובה למכתב מתאריך: 18.1.2024

סמך: מכתבך מיום 18 ינואר 2024

הריני לאשר בזאת כי מכתבך שבנדון התקבל בלשכתנו ביום 18/01/2024.

לאחר עיון בפנייתך היא הועברה לטיפול של המחלקה למשפט פלילי במערך ייעוץ וחקיקה.

לבירור ניתן לפנות למספר הטלפון: 073-3925566.

למען הסר ספק, יובהר כי אין באמור משום חיווי דעה או נקיטת עמדה באשר לפנייה, לגופה.

בכבוד רב,

אוריאן

אוריאן שם טוב - מיכאלי
ראש לשכת היועצת המשפטית לממשלה

העתק (בצירוף הפניה): המחלקה למשפט פלילי במערך ייעוץ וחקיקה;

נספח ע/13

העתק תשובה מיום 29.1.24

עמוד 114

הכנסת
המשנה ליועצת המשפטית לכנסת

הייעוץ המשפטי
לועדת החוץ והביטחון

ירושלים, י"ט בשבט התשפ"ד
29 בינואר 2024

לכבוד

עו"ד חסן ג'בארין, עדאלה
עו"ד נדיה דקה, המוקד להגנת הפרט
עו"ד אסנת כחן ליפשיץ, גישה
עו"ד עדי לוסטיגמן, רופאים לזכויות אדם
עו"ד אלונה קורמן, הוועד הציבורי נגד עינויים

שלום רב,

הנדון: חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 וחוראת שעה – חרבות ברזל).
התשפ"ד-2023

סימוכין: מכתבכם מיום 18 בינואר 2024

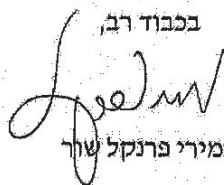
פנייתכם הועברה לעיוננו ואנו מתכבדים להשיבכם כדלקמן:

1. לאור המתקפה הרחבה והחריגה שנכפתה על מדינת ישראל ושהחלה ביום 7 באוקטובר 2023, ונוכח הימשכות הלחימה ומספרם חסר התקדים של המחבלים, שיש יסוד להניח שהם לוחמים בלתי חוקיים המסכנים את ביטחונה של המדינה, נדרשו התאמתם של ההסדרים בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002.
2. חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 וחוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 הונח על שולחן הכנסת ביום 11 בדצמבר 2023. ביום 14 בדצמבר 2023 עברה הצעת החוק בקריאה ראשונה והועברה לועדת החוץ והביטחון לשם הכנתה לקריאה השנייה והשלישית.
3. עניינה של הצעת החוק בשני הסדרים מרכזיים: הראשון, תיקון שנועד לערוך התאמות בחוק, המתאימות לאפשרות שהקבינט יחליט על הכרזת מלחמה או נקיטת פעולה צבאית משמעותית; השני, תיקון בחוראת שעה לארבעה חודשים בלבד, שנועד לעגן בחקיקה ראשית את שינויי הדרגים המאשרים צווי כליאה, וכן את הארכת התקופות, בין היתר, של משך הכליאה הזמנית, הבאת כלוא בפני שופט ומפגש עם עורך דין.

4. מועד הדיון פורסם באתר הוועדה. בהכירכם את הליכי החקיקה, ידוע לכם שדרך המלך להעלות טענות ביחס להצעת החוק היא במהלך דיוני הוועדה. כך, פתוחה הייתה בפניכם האפשרות להופיע בפני הוועדה ולהעלות את טענותיכם – באופן פיזי או בהיוועדות חזותית – או להגיש לוועדה את עמדתכם בכתב, אך לא עשיתם כן.

5. הצעת החוק אושרה בקריאה השנייה והשלישית במליאת הכנסת ביום ו' בטבת התשפ"ד (18 בדצמבר 2023), ומשעה שהחוק התקבל בשלוש קריאות במליאת הכנסת ונכנס לספר החוקים, הרי שמדובר בדבר חקיקה שריר וקיים שאין היעוץ המשפטי מיעץ לעניין אופן יישומו, ולבטח לא בעניין ביטולו.

6. היעוץ המשפטי לכנסת מיעץ לתברי הכנסת במהלך כל הליכי החקיקה המתקיימים בכנסת. ככל שיש למי מהכלואים טענות פרטניות בדבר יישום החוק, יש בידו לפנות לבית המשפט המוסמך בעניין לאתר מיצוי הליכים מול הרשות המוסמכת כדין.

בכבוד רב,

מירי פרנקל שור

נספח ע/14

העתק תשובה מיום 30.1.24

עמוד 117

PCATI (Public Committee Against Torture in Israel) <pcati@stoptorture.org.il>

פנייה 552/24 - חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס 4 והוראת שעה חרבות ברזל):
ברזל), התשפ"ד 2023 - התראת לפני נקיטה בהליכים

2 messages

Yehak-Pniyot@justice.gov.il <Yehak-Pniyot@justice.gov.il> ייעוץ וחקיקה - פניות ציבור

Tue, Jan 30, 2024 at 11:39 AM

THE PUBLIC COMMITTEE AGAINST TORTURE IN ISRAEL (ר"ש") הועד הציבורי נגד עינויים בישראל":

<pcati@stoptorture.org.il>

שלום רב עו"ד קורמן,
 קיבלנו את פנייתך בנושא הר"מ והעברנו לבירור הגורם הרלוונטי בייעוץ וחקיקה. למען הסר ספק, יובהר
 כי אין באמור לעיל משום הבעת עמדה לגופם של דברים.

עדי מרום, אחראית פניות ציבור

ייעוץ וחקיקה | משרד המשפטים

yeuhak-pniyot@justice.gov.il ✉

----- הודעה מקורית -----
 מ: Mishnelayoetzplili@justice.gov.il
 התקבל: Thu Jan 25 2024 08:53:01 GMT+0200 (שעון ישראל (חורף))
 אל: פנ"צ;
 עותק: ChaniSh@justice.gov.il
 נושא: FW: חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס 4 והוראת שעה חרבות ברזל), התשפ"ד 2023 - התראת
 לפני נקיטה בהליכים

ה"י

מעבירה לטיפולכם...

בברכה,

שרית גבאי, רכזת לשכה

לשכת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי)

המחלקה למשפט פלילי | ייעוץ וחקיקה

054-6361536 / 073-3925566 ☎

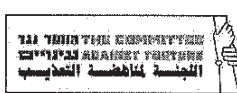
SaritGa@justice.gov.il ✉

cid:image001.jpg@01D546DB.EC844050

נספח ע/15

העתק תזכורת מיום 31.1.24

עמוד 119

31 בינואר 2024

לכבוד
עו"ד שרון אפק
מנהל מערך ייעוץ וחקיקה – המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
משרד המשפטים
באמצעות דוא"ל

הנדון: חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון מס' 4 והוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 –

תזכורת אחרונה לפני נקיטה בהליכים

סימוכין: פנייתנו מיום 18.1.24

בהמשך לפנייתנו שבסימוכין, ומשטרם התקבל מענה לגופו של עניין, הרינו לפנות אליכם בתזכורת אחרונה לפני נקיטה בהליכים משפטיים, כדלקמן:

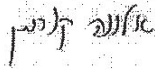
1. בפנייתנו שבסימוכין, ביקשנו לבטל את ההוראות לעניין משך הוראת הכליאה הזמנית, משך מניעת המפגש עם עו"ד, משך הזמן עד לביקורת שיפוטית ואופן הביקורת השיפוטית, כפי שעוגנו בהוראת שעה-חרבות ברזל בתיקון מיום 18.12.24, בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן: החוק). וזאת, מאחר שהן פוגעות בזכויות חירות, לחיים, לשלמות הגוף ולהליך הוגן, באופן שאינו הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, שלא נועד לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי בעליל.
2. בפנייתנו זו, הצבענו, בין היתר, על הסכנה הממשית שנסקפת לחייהם של הכלואים שמוחזקים בישראל בניתוק מן העולם החיצון מכוח החוק, כפי שזו באה לידי ביטוי בהודעות דוברות צה"ל ובפרסומים בתקשורת אשר מתבססים על עדויות של מי שהיו כלואים בישראל ושחררו לעזה.
3. לאור עוצמת אי החוקתיות ובהינתן הסכנה הנשקפת לחייהם של מי שכלואים בישראל בתנאים של ניתוק מן העולם החיצון, ביקשנו לקבל תשובה לגופו של עניין עד לתאריך 28.1.24.
4. בתאריך 22.1.24 קיבלנו הודעה מלשכת היועצת המשפטית לממשלה, כי פנייתנו הועברה לטיפול של המחלקה למשפט פלילי במערך ייעוץ וחקיקה. למרות זאת, רק בתאריך 30.1.24 התקבלה הודעה מאחראית פניות ציבור במערך ייעוץ וחקיקה, גבי עדי מרום, כי פנייתנו התקבלה והועברה לבירור הגורם הרלוונטי בייעוץ וחקיקה.
5. בתאריך 29.1.24 קיבלנו מענה מהמשנה ליועצת המשפטית לכנסת, עו"ד מירי פרנקל שור, כי הייעוץ המשפטי של הכנסת אינו מייעץ לעניין ביטולו של חוק.
6. מאז פנייתנו שבסימוכין, התפרסמו עדויות נוספות אשר מבססות את החשש שהכלואים מוחזקים בתנאים אשר מסכנים את חייהם. בתאריך 23.1.24 התפרסמה עדותו של חמיס אלברדיני, בן 55, שהיה כלוא בישראל, אשר דיווח על אלימות קשה ועל פצעים עמוקים באזור מפרקי הידיים שנצפו על-ידי הכתבים על ידיו של אלברדיני ועל ידיהם של כלואים נוספים שרואיינו על-ידי הכתבים. לצד דיווחים אלו, פורסם כי מהכלואים נמנעו אוכל, שתייה, שירותים וכי הם היו נתונים ליחס אכזרי ומשפיל, שכלל החזקה בקור ומניעת שינה (Matt Bradley, Mo Abbas and Lawahez Jabari, Torture allegations spiked in Israel jails after Oct.7, as

one group warns jailers seek 'revenge', **NBC News**, 23.1.24) עוד באותו יום, התפרסמה עדותו של מגידי אל דריני בן 50, אשר היה כלוא בישראל במשך 40 ימים כשידיו אזוקות, עינוי מכוסות, והוא ישוב על הברכיים, ללא יכולת לזוז, כמעט כל הזמן. הוא דיווח כי האיזוק גרם לחתכים במפרקי הידיים שהותירו פצעים ושבסופו של דבר הזדהמו, וכי היו מכים אותו ואת מי שהיו כלואים אותו עם מקל וכי קיללו אותם (Raja Abdulrahim, Stripped, Beaten or Vanished: Israel's Treatment of Gaza Detainees Raises Alarm, **The New York Times**, 23.1.24).

7. לאור משך הזמן שחלף ממועד פנייתנו שבסימוכין, וכן לאור הסכנה הממשית שנשקפת לחייהם של הכלואים בהיעדר גישה לעולם החיצון, נבקש לקבל התייחסותכם ללא דיחוי נוסף.

8. הננו מקדימות תודתנו מראש.

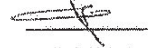
בכבוד רב,

אלונה קורמן, עו"ד
הוועד הציבורי נגד עינויים

נדיה דקה, עו"ד
המוקד להגנת הפרט

חסן ג'בארין, עו"ד
עדאלה

עדי לוסיגמן, עו"ד
רופאים לזכויות אדם

אסנת כהן ליפשיץ, עו"ד
גישה

העתקים:

עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה, באמצעות פקס
עו"ד שגית אפק, היועצת המשפטית לכנסת, באמצעות דוא"ל
משרד ראש הממשלה, הלשכה המשפטית, באמצעות דוא"ל: pmoh@pmo.gov.il
משרד הביטחון, אגף הייעוץ המשפטי למערכת הביטחון, באמצעות דוא"ל: legal@mod.gov.il
אלופה יפעת תומר-ירושלמי, הפרקליטה הצבאית הראשית, באמצעות דוא"ל
עו"ד ענר הלמן, מנהל מחלקת בגי"צים, באמצעות דוא"ל